

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

DANES:

-POGOVORI 60-:

RESOLUCIJA O IZOBRAŽEVANJU STROKOVNIH KADROV

Roman Albreht: OCENA ENOLETNIH PRIZADEVANJ ZA NAGRAJEVANJE PO DELU

Inženir Jože Valentinčič: NAPREDEK IN REGULATIVA GRADBENISTVA

NAGRAJEVANJE PO UČINKU V PODRUŽNICI NARODNE BANKE KRANJ

Sobota, 9. julija 1960
Štev 27, leto XVIII.

V OKVIRU

V Ljubljano je prišla kratka vest: v živinsko-poljedelskem kombinatu Hruševje je skupini nergačev uspelo doseči, da je obratno vodstvo znižalo tarifno postavko dvema delavkama za 10%. Razlog: kot ženski ne moreta imeti enakih tarifnih postavk kot moški.

Sicer pa menijo, da delavki naredita celo več, kot tisti, ki so tako znižanje osebnih dohodkov predlagali. Delata namreč bolj pridno in lotita se vseh težjih del, celo takih, ki jih kot ženske ne bi smeli opravljati. Tako je z enakopravnostjo v Hruševju in podobne stvari še vedno ju je treba govoriti tudi zato, ker se sicer enakopravnost v nekaterih kolektivih izrodi v prazno mitingaško frazo.

Drugič, tako podcenjevanje žensk, zmanjševanje njihovega zaslužka zaradi »moške castipa je možno le tam, kjer se vedno ne nagrajujejo po delu. Če bi v obratu Hruševje postavili za nagrajevanje prava merila, bi bilo hitro jasno, kdo je bolj in kdo manj delaven. Seveda bi se tudi potem našli nergači, toda ostali bi brez argumentov, s katerimi bi lahko spodbijali delovne uspehe zaposlenih tovarišic. Kot so morali že marsikje.

Enakopravnost v praksi

odkrivamo tudi v drugih kolektivih. Povsod se najdejo moški, ki jim njihova »moška čast« nerazpravljati, kdo naredi več in dovoli, da bi priznali sodelavki kdo manj, kdo je za delo bolj na istem delovnem mestu najmanj enake sposobnosti.

Pa ne gre samo za primitivnost. Z dveh drugih gledišč je stvar še mnogo važnejša.

Prvič, kako je mogoče, da izvršni odbor sindikalne podružnice in organizacije Zveze komunistov v kolektivu ob takim podcenjevanju in takim nesocialističnem odnosu do žensk ne vzdigne prahu. Nihče ni o tem razpravljal, nihče ni nergačem, ki bi radi živeli na račun ob sebi zaposlenih tovarišic, zmetal v obraz njihovih manjših delovnih uspehov. In nihče se ni uprl takemu odločitvi obratnega vodstva, čeprav pelje to k temu, da podcenjevanje zaposlenih žensk lahko postane povsem javno priznana načelo. Prav ob takih konkretnih primerih boja proti podcenjevanju pa bi morali brisati svojo inos do načela enakopravnosti. Ob konkretnih prime-

bi verjetno tudi v Hruševju ob tudi dejstvo, da celo v nekaterih tovarnah, kjer so že uvedli nagrajevanje po delu, nimajo povsem enakih meril pri zaposlovanju žensk in moških. To velja še zlasti za tiste kolektive, kjer še vedno vztrajajo pri osebni ocenjevanju. Je že takoj, da ocenjevalci uspejo s točkami dokazati, da je ženska na delovnem mestu manj sposobna, čeprav je to pri količini izdelka dostikrat postavljeno prav na glavo.

Menimo, da lahko upravičeno protestiramo proti vsakemu kratenju zaslužka zaposlenih žensk, če le-te dosega enake ali celo boljše uspehe na delovnem mestu. Take metode nimajo prav nič skupnega z odnosi, ki smo jih uveljavili pri nas.

MITJA SVAB

OB SPREJEMU ZAKONA O ZDRUŽEVANJU IN POSLOVNEM SODELOVANJU V GOSPODARSTVU

Na enotnih načelih

Zadnji dan zasedanja — 29. junija — je Zvezna ljudska skupščina sprejela med drugimi zakonskimi predpisi tudi Zakon o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu. Zakon prinaša več novosti, od katerih se jih največ nanaša na ureditev statusa zbornic in strokovnih združenj, druge se pa tičejo poslovnega sodelovanja podjetij oz. poslovnih združenj.

Pri zbornicah in strokovnih združenjih naj omenimo tri glavne spremembe za razliko od dosedanje ureditve:

■ Možnost decentralizacije nekaterih zbornic oz. možnost formiranja zbornic za ožja teritorialna območja, zlasti občinskih zbornic.

■ Dosedanja strokovna združenja prenehajo biti samostojne pravne osebe in se vključijo v ustrezne zbornice, kjer bodo nadaljevala delo kot sveti posameznih panog (v prehodnem obdobju samo kot sveti v okviru Zvezne industrijske zbornice in Zvezne gradbene zbornice).

■ Pri zbornicah se ukine dosedanja oblika družbenega upravljanja zbornic.

Zbornice in strokovna združenja so odigrala pozitivno vlogo pri utrjevanju novega sistema upravljanja z gospodarstvom oz. pri hitrejšem odpravljanju administrativnih posegov v upravljanje gospodarskih organizacij s strani delovnih kolektivov. Toda razvoj gre v smeri, ko postaja vse pomembnejše poslovnega sodelovanja podjetij, ki ima za osnovo neposredne gospodarske koristi posameznih partnerjev. Hkrati pa je razumljivo, da tudi v politiki združevanja v gospodarstvu ni mogoče prezreti procesa demokratizacije celotnega našega družbeno-političnega in gospodarskega življenja, usmerjanja na komuno kot temeljno celico našega družbenega sistema.

V zakonu je to izraženo na dva načina; prvič s tem, da ustanavlja poleg dosedanje Zveze kmetijsko gozdarskih zbornic in republiške kmetijsko-gozdarske zbornice tudi okrajne kmetijsko-gozdarske zbornice, in drugič s tem, da daje možnost ustanovitve občinskih zbornic za področja trgovine, gostinstva, obrtno-komunalnih zadev in kmetijstva oz. gozdarstva. V prihodnje bomo torej imeli namesto dosedanjih treh okrajnih zbornic štiri okrajne zbornice, posameznim republikam je pa prepuščeno, da s svojim zakonom ustanovijo namesto okrajnih zbornic občinske zbornice za ta štiri področja: občinsko trgovinsko zbornico, občinsko gostinstvo zbornico, občinsko obrtno-komunalno zbornico in občinsko kmetijsko-gozdarsko zbornico. V zakonu torej ni usvojen predlog, naj se združita gostinstva in trgovinska zbornica v skupno trgovinsko-gostinstvo-turistično zbornico, pač pa je predvideno obvezno članstvo turističnih organizacij v gostinski zbornici. Obrtna zbornica se je preimenovala v obrtno-komunalno zbornico.

Zvezna industrijska zbornica, zvezna gradbena zbornica in zvezna zunanjetrgovinska zbornica tudi z novim zakonom niso decentralizirane. Prav gotovo bo praksa tudi za ta področja — vsaj za industrijo in gradbeništvo — kaj kmalu zahtevala decentralizacijo. Zakon je s tem že računal in je zato predvideno, da bosta Zvezna industrijska in zvezna gradbena zbornica lahko imeli regionalna predstavništva (sekcije panog) za območje posameznih republik ali pa za ožja območja. Ustanovitev takšnega regionalnega predstavništva lahko zahteva najmanj ena tretjina gospodarskih organizacij z območja, za katero naj bi ustanovili predstavništvo.

Pri strokovnih združenjih je predvsem ta sprememba, da so

gubila pravno samostojnost in bodo delovala v okviru ustreznih zbornic. Medtem ko je bilo doslej članstvo v združenjih prostovoljno, pa je sedaj obvezno (preko obveznega članstva v zbornici). Zaradi tega delo strokovnih združenj v bistvu ne bo okrnjeno, saj bodo kot sveti posameznih panog imela svoje posebne organe (plenium in izvršni odbor), svoje statute, svoje proračune, svoje samostojne dohodke (posebne prispevke) itd.

Zbornice so imele doslej posebne organe družbenega upravljanja, v katerih so bili poleg članov zbornice tudi predstavniki družbene skupnosti. Z novim zakonom je to spremenjeno tako, da z zbornico upravljajo sami člani zbornice (predstavniki ljudskega odbora oz. izvršnega sveta je prisoten brez pravice glasovanja).

Članstvo v zbornicah je obvezno za vse gospodarske organizacije in zasebne obrtnike. Novost je ta, da se morajo obvezno včlaniti v zvezno industrijsko zbornico gospodarske organizacije s področja prometa (cestnega, rečne, pomorskega in zračnega) — razen podjetij PTT in JŽ — in večja podjetja proizvodne obrti.

Zakon daje zelo velik poudarek ureditvi poslovnih združenj, zlasti pa poslovnno-tehničnemu sodelovanju. V praksi se je zadnja leta zelo razmahnilo poslovnno sodelovanje med podjetji. Zakonito osnovo za takšno sodelovanje je delno zagotavljala že Uredba o združevanju gospodarskih organizacij iz leta 1953, in sicer z obliko tako im. »pogodbenih skupnosti«. Zakon o združevanju v gospodarstvu iz leta 1958 tega vprašanja ni natančneje uredil, in sicer z namenom, da se to področje obligacijskih odnosov med podjetji uredi bodisi v Zakonu o gospodarskih organizacijah, bodisi v bodočem Zakonu o obligacijah. Zaradi vse več-

jih gospodarskih potreb pa ni bilo ureditve tega vprašanja mogoče več odlašati in je zato citirani zakon v celoti uredil tako vprašanje poslovnih združenj kot tudi poslovno-tehničnega sodelovanja med podjetji.

Zakon na eni strani podrobno našteva, kaj je lahko predmet poslovnega sodelovanja (n. pr. skupna proizvodnja določenih predmetov, skupna nabava, prodaja, skupno koriščenje licenc itd.), na drugi strani pa z izrecnimi določbami prepoveduje takšno poslovno sodelovanje oz. ustanovitev poslovnega združenja z namenom razbijati enotno gospodarsko območje, preprečevati plansko usmerjanje gospodarstva, ustvarjanje monopolov na notranjem trgu, izpodrivanja s trga drugih podjetij, zmanjševanja proizvodnje itd. Prepovedano je tudi združevanje z namenom, da se samoupravni organi podjetij odrečejo svojih temeljnih pravic upravljanja, kot so sprejem proizvodnega plana, razdelitev čistega dohodka, odločanje o uporabi sredstev, odločanje o delovnih odnosih itd. To pomeni, da zakon onemogoča tako formiranje nekih »višjih« delavskih svetov pri združenjih kot tudi ustanavljanje posebnih skladov pri združenjih. Poslovno združenje posluje za podjetja kot komisionar: v svojem imenu in za račun združenih podjetij. Dohodek združenja se po odbitku stroškov poslovanja in osebnih dohodkov uslužbencev združenja razdeli med člane združenja. Podjetja lahko dajo poslovnemu združenju osnovna in obratna sredstva le kot posojilo.

Pogodbo o ustanovitvi poslovnega združenja potrjuje po novem občinski ljudski odbor (oddelek za gospodarstvo oz. ustrezen drug oddelek), medtem ko je doslej bilo to v pristojnosti okrajnih, republiških in zveznih upravnih organov. Za razliko od pogodbe o ustanovitvi strokovnega združenja pa pogodbe o strokovno-tehničnem sodelovanju ne potrjuje noben upravni organ. Edino gospodarsko sodišče lahko na podlagi tožbe razveljavi takšno pogodbo, če nasprotuje načelom in izrecnim določbam zakona.

Zakon je enotno uredil poslovno združevanje v celotnem gospodarstvu. Posledica tega je, da bodo ukinjene zadružne poslovne zveze, ki so imele poseben položaj glede na ostala poslovna združenja. Kmetijstvo se vse bolj povezuje z industrijo: z vsakim dnem rase medsebojna ekonomska odvisnost in pogojenost nadaljnega razvoja tako industrije kot kmetijstva. Zato ni nobene potrebe, da bi bilo poslovno združevanje na področju kmetijstva še nadalje urejeno na drugačnih osnovah kot v vseh drugih vejah gospodarstva.

S tem v zvezi Zakon tudi ureja položaj kmetijskih zadružnih zvez, ki se v bistvu ne menja, razen v dveh postavkah: prvič, podana je možnost ustanovitve osnovne zadružne zveze za območje ene ali več občin (sedaj imamo kot osnovne zveze samo okrajne zadružne zveze), in drugič, sistem finansiranja zadružnih zvez je postavljen na isto osnovo kot pri zbornicah.

Zbornice so dolžne svoje poslovanje prilagoditi novemu zakonu v devetih mesecih od uveljavitve zakona (ta bo začel veljati osmi dan po objavi v uradnem listu). Pomembno pa je določilo, da morajo zvezni organi uprave v enem letu od izida zakona pripraviti revizijo zveznih predpisov, ki so dali zbornicam kakršnakoli pooblastila za izdajanje splošnih pravnih predpisov. S tem želi zakon dejavnost zbornic usmeriti dejansko na gospodarsko, tehnično in organizacijsko pomoč včlanjenim podjetjem, dosedanje upravne zadeve pa z zbornic prenesti na ustrezne državne upravne organe.

IVAN KRISTAN

Mladinski »ho-ruk« se razlega letos — razen na avtomobilski cesti — tudi na številnih drugih manjših gradbiščih po vsej domovini. Vaški in delavski mladini so se ta mesec, ko so se pričele počitnice, pridružili tudi dijaki in študentje. Tri ljubljanske mladinske brigade — »Majde Silc«, »Toneta Tomšiča« in »Staneta Zagarja« — so se pridno lotile dela v Horjulu. Dobrih 300 hektarov doslej neizkoriščenega in neuporabnega zemljišča bodo meliorirali — in to bo lepa pridobitev za razvoj živinoreje v ljubljanskem okraju, še posebno pomembna glede na bližino tako velikega potrošnega središča, kot je Ljubljana. — Na sliki: mladinke in mladinci IV. ljub-

ljanske brigade »Staneta Zagarja«

7 dni v sindikatih

Na dnevnih redih sej okrajnih in občinskih sindikalnih svetov so se vedno razpravljale o volitvah organov delavskega samoupravljanja in njihovih izidih. Iz podatkov, ki jih je zbral Okrajni sindikalni svet Gorica, je razvidno, da je v novoizvoljenih delavskih svetih na področju tega okraja več delavcev, žena in mladine, kot jih je bilo v prejšnjih. OSS je tudi ugotovil, da v nekaterih organizacijah niso posvetili dovolj pozornosti izbiri novih članov. Tako se je zgodilo, da je v podjetju »Cibican« v Mirnu izvoljeno v delavski svet le 1% žena, čeprav je le-teh 77% vseh zaposlenih. Nizek odstotek izvoljenih žena skušajo opravičiti z izgovorom, da so zaposlene žene v tem podjetju večinoma še mladoletne.

V Rudniku živega srebra v Idriji pripravljajo nagrajevanje po enoti proizvoda in ustanovljajo ekonomske enote. Obenem pa bodo ustanovili tudi delavske svete.

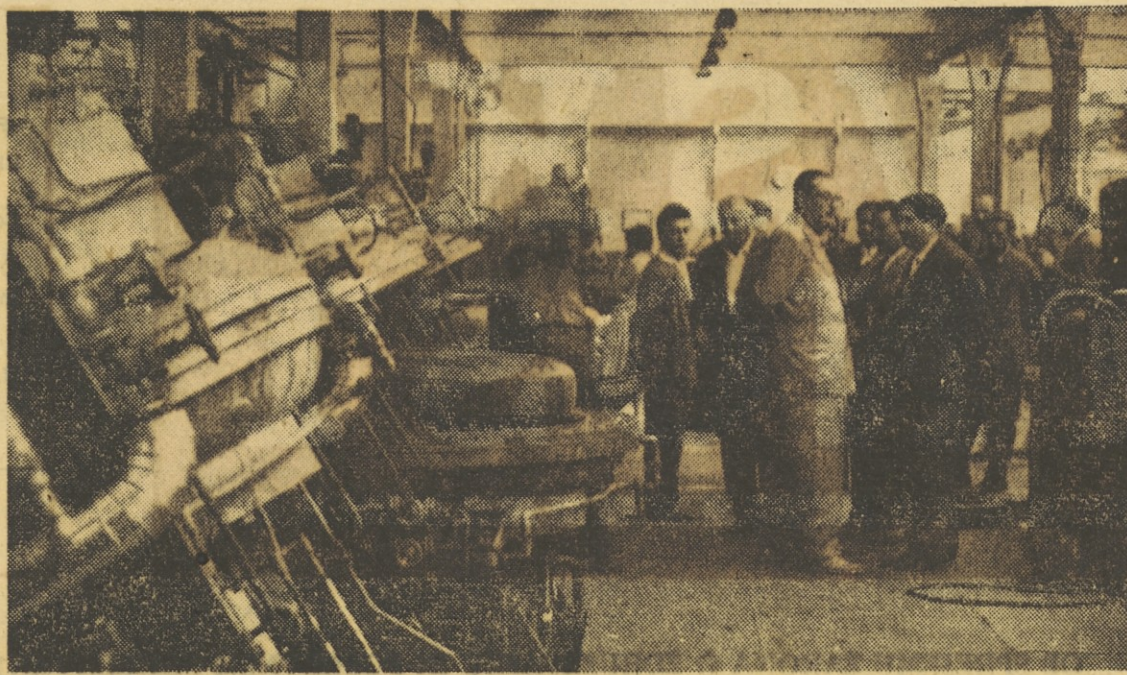
Republiški odbor sindikata kmetijskih, živilskih in tobačnih delavcev je ugotovil, da je pri letošnjih volitvah v organe upravljanja v gospodarskih organizacijah tega sindikata bilo izvoljeno premalo žena, čeprav predstavljajo žene v teh panogah večino zaposlenih. Menijo, da je treba zagotoviti večje sodelovanje žena in mladine pri volitvah obratnih delavskih svetov oziroma samoupravnih organov proizvodnih enot, ki jih bodo v letošnjem letu ustanovili v vseh večjih kolektivih.

V zvezi z nekaterimi ugotovitvami glede nagrajevanja po učinku v obrtnih gospodarskih organizacijah sta Okrajni sindikalni svet in Okrajna obrtna zbornica v Murski Soboti imenovala skupno komisijo, ki je pregledala nekaj obrtnih socialističnih podjetij. Komisija je med drugim ugotovila, da so povsod v obrti skupinske norme ter je predlagala, naj uvedejo individualne norme. Razen tega je komisija dala še nekaj predlogov za uvedbo oziroma izboljšanje sistema nagrajevanja v tej gospodarski panogi.

Republiški odbor sindikata trgovskih, gostinskih in turističnih delavcev je ugotovil, da je prizadevanje sindikalnih podružnic za uvedbo in izpopolnjevanje sistema nagrajevanja po učinku v trgovini in gostinstvu še vedno nezadostno. Podjetja se izgovarjajo na nizko akumulativnost, slab in številčno nezadosten strokovni kader in druge okoliščine, ki zavirajo uveljavljanje nagrajevanja po učinku. Mnenja so, da je treba preko republiških zbornic zagotoviti, da okrajne trgovske in gostinske zbornice organizirajo strokovne službe, ki naj nudijo gospodarskim organizacijam potrebno pomoč pri uvedbi in izpopolnitvi novega sistema nagrajevanja.

V Krojaški delavnici v Pivki so delavci zahtevali uvedbo nagrajevanja po učinku, vendar se temu zoperstavlja upravnik delavnice. Intervencija izvršnega odbora sindikalne podružnice ni uspela, sestanka kolektiva pa še niso sklicali.

Minuli teden je Občinski sindikalni svet Postojna organiziral sektorska posvetovanja predsednikov, tajnikov in blaginikov sindikalnih podružnic v Pivki. Prestranku, Hruševju in Postojni. Namen posvetovanj je bil konkretizirati program dela, ki ga je postavil Občinski sindikalni svet z ozirom na pogoje dela posameznih podružnic. Govorili so tudi o izvajanju navodil Centralnega sveta. Posvetovanja so pokazala veliko aktivnost nekaterih podružnic, obenem pa potrdila dejstvo, da je še vrsta sindikalnih organizacij, ki niso našle svojih oblik dela in načinov reševanja problemov in vse preveč čakajo na navodila višjih sindikalnih forumov. V nekaterih sindikalnih podružnicah se izvršni odbori od občnega zbora še sploh niso niti sestali, tako na primer v Progrovem odseku v Pivki, železniški postaji Prestranek. »Živnopromet« Prestranek. KZ Prestranek in nekaterih drugih.

V tovarni gumijevih izdelkov »SAVA« v Kranju so zaključili rekonstrukcijo oddelka za izdelovanje avtomobilskih pnevmatik. Poslej bo ta tovarna izdelovala vse vrste gum in zračnic za avtobuse in kamione do 10 ton nosilnosti, omogočila pa bo tudi večjo izbiro domačih pnevmatik za osebne avtomobile. Nove obratne prostore so si v torko ogledali tudi podpredsednik Zvezne ljudske skupščine Franc Leskošek, podpredsednik Izvršnega sveta LRS Viktor Avbelj, član Izvršnega sveta Tone Bole in sekretar Sveta za industrijo LRS ing. Viktor Kotnik

KMETIJSKO GOSPODARSTVO V FALI RAČUNA NA POMOČ INDUSTRIJE

Pomagati jim je treba

Kmetijsko gospodarstvo v Fali je eno redkih posestev v mariborskem okraju, ki je finančno aktivno. Zato sem obiskal ta ko-

lektiv in direktorja Miloša Napotnika vprašal:

— »Povejte nam, kje je ključ vaših gospodarskih uspehov?«

— Na to vprašanje ni težko odgovoriti. Specializirali smo se za sadjarstvo in živinorejo, postransko dejavnost pa predstavlja hmeljarstvo. Drugo, kar je v veliki meri vplivalo na povečanje proizvodnje in storilnosti, je to, da smo posestvo razdelili na osem proizvodnih enot. Že več let pa nagrajujemo po učinku, postopoma uvajamo nagrajevanje po enoti proizvoda, le v izjemnih primerih nagrajujemo po času. Za en kilogram sene smo določili 2 in pol dinarja. Ta postavka zajema ta-le opravila: košnjo, sušenje in vskladičenje. Živinorejcem za vsak kilogram prirastka plačamo 20 dinarjev. Moram poudariti, da je kolektiv zadovoljen s tem sistemom nagrajevanja.

— »Kako pa je z delovno disciplino?«

— Izostankov — opravičenih ali neopravičenih — je zelo malo. Niso redki primeri, da posamezniki napravijo dnevno tudi po dva »šišta«. Vsi so vse leto zaposleni. Če po naključju zmanjka dela na polju ali drugod, je tega vedno na pretek v naših gozdovih. Ohišnice niso vzrok za izostajanje, odpravili smo namreč deputate. Vsak član kolektiva lahko dobi v našem 5 arov zemlje za vrt in nič več.

— »Vse pa tudi ne gre gladko. V proizvodnji imate gotovo kakšne nevednosti?«

— Teh ni malo. Letos imamo več sene, kot ga potrebujemo, živine pa premalo, ker pač ni denarja za gradnjo novih hlevov. Zategadel že prodajamo dragocene krmo, morali pa bomo prodati, čeprav s težkim srcem, tudi del naše črede, če ne dobimo vsaj za prvo silo deset milijonov kreditov. Trenutno pitamo 150 telet, krme pa imamo za 250 glav živine. Vse se je zataknilo pri hlevih. Od sene, ki ga polagamo živini, dobimo veliko več, kot pa če ga prodamo. Lansko leto so nam v okraju in zadrugi zvezi obljubili kredite za gradnjo novih hlevov in nabavo živine in zato smo, računajoč na te obljube, porabili v te namene del naših lastnih skladov, kar nam sedaj povzroča težave. Upamo, da se bomo nekako izkopal iz te zagate. Pričakujemo, da odgovorni tovariši ne bodo pozabili na pregovor — »obljuba dela dolg«.

— »Ali ne bi kazalo, da poprosite za pomoč delavske svete in sindikate industrijskih podjetij v Rušah in Bistrici, saj te kraje zalagata z mesom in drugimi pridelki? V Rušah, kakor sami pravite, vedno primanjkuje teh proizvodov. Vaše posestvo pa je vendar zelo pomemben vir živila za te kolektive.«

— Železarna v Ravnah je z izdatnimi sredstvi pomagala tamšnemu kmetijskemu gospodarstvu in si tako zagotovila stalen in izdaten vir mesa in mlečnih izdelkov. Mi imamo še veliko neizkoriščenih možnosti za povečanje proizvodnje, zlasti v živinoreji. Zato pa so potrebne investicije. Lastnih sredstev nimamo dovolj, kreditov pa ni moč dobiti. Sodim, da bi morali sindikati v Rušah o tem razmišljati in pripraviti delavske svete, da nam priskočijo na pomoč.

— »Kako pa gledate na tako imenovane dogovorjene in neekonomske cene določenih kmetijskih pridelkov?«

— Menim, da neekonomske cene zavirajo razvoj in modernizacijo kmetijskega gospodarstva. Kmetijski žele, da se opusti sistem dogovorjenih cen in neekonomske cene. Le tedaj bo moč zbrati več sredstev za investicije in za osebne dohodke, ki so še zelo majhni v primerjavi z osebni dohodki v industriji. Vse to bi vplivalo na povečanje storilnosti, proizvodnja bi porastla. Hkrati bi morale občine in okraj pri sestavljanju družbenih planov bolj upoštevati tržne razmere in proizvodne možnosti posestev.

K. A.

POMENEK O MORALI VODILNEGA DELAVCA

Gre za resne zadeve

Stari ljudje vedo povedati, da so nekoč predelavci in mojstri odločali o človekovi usodi: o sprejemu na delo ali odpustu, o takšni ali drugačni plači itd. Se pravi — človeku so rezali kruh. In bili so mojstri, ki so izkoriščali svoj položaj. Če si se mu zameril in nisi storil vsega, kar je zahteval (te zahteve pa so bile tudi osebne in celo poniževalne), si lahko koj pobasal šila in kopita...

Casi so se spremenili in z njimi položaj delavcev, pa tudi mojstrov in vseh predpostavljanih, kot jih navadno imenujemo. Vendar nekateri posamezniki še žive in delajo (ali pa skušajo živeti in delati) tako, kot da se ni nič spremenilo. Dogaja se, da ta ali oni izkoristijo svoj vodilni položaj ter zahteva celo, da mu delavka izpolni sleherni, pa tudi najbolj nemoralno zahtevo.

Pred nedavnimi so mi v neki tovarni blizu Ljubljane pripovedovali o takšnem mojstru. Misli je, da mu je vse dovoljeno. Lasti si je pravice, ki jih nima in ker delavke niso vedele, da ne sme po svoji volji sprejemati, odpustiti ali premeščati ljudi na druga delovna mesta, so se ga bale in nekatere so storile, kar je zahteval. Neka delavka pa se mu je uprla. Zato jo je premestil na delovno mesto, na katerem je zaslužila pet dinarjev na uro manj,

kot na prejšnjem delovnem mestu. Govoril je: »Vam bom že pokazal, kdo sem in kaj zmoram.« Izkazalo pa se je, da se je zmotil. Tovarišica se je pritožila in zadeva je prišla na dan. Komisija, ki je raziskovala ta primer, pa je v začetku naletela na gluha ušesa. Delavke so molčale. Se so se ga bale. Po dolgem prigovarjanju in pojasnjevanju ter resni zunanji intervenciji in intervenciji osnovne organizacije Zveze komunistov so tega nemoralnega mojstra odpustili.

Takšnih in podobnih primerov poznam več. Ne rečem, da jih je veliko, so pa zelo, zelo resni. Zgodilo se je celo, da je delavka, ki se je vdala mojstru, pa je za to zvedel njen fant, skočila v Dravo. Vem tudi za primer, ko v neki obrat na Dolenjskem ni bila sprejeta nobena delavka, ki ni poprejša, kar je zahteval mojster. Ko pa je zadeva prišla na dan, so v delavskem svetu rekli: »Kaj naj storimo? Saj nič ne pomaga. Takšen je. Je pa dober mojster...« In takih izjav lahko slišimo precej. Ljudje zelo radi zamijajo, se sklicujejo na človeške slabosti, pa bi morali udariti, se resno zamisliti nad takšnimi pojavi, poiskati njih vzroke in jih odpraviti.

Tam, kjer so to storili, so kaj hitro ugotovili, da delavci pre-

malo poznajo svoje pravice in dolžnosti ter pravice in dolžnosti predelavcev, mojstrov in tudi vsega tako imenovanega vodilnega kadra. Razen tega pa v vseh tistih delovnih kolektivih, kjer nekdo izmed vodilnih ljudi zlorablja svoj položaj, organi samoupravljanja slabo delajo. Marsikje so obenem tudi spoznali, da je njihova organizacija dela primitivna in da bi, če bi jo zboljšali, tudi spremenili vlogi in pomen delovnih mest predpostavljanih tovarišev.

Gre torej za resne probleme, ki jih ni moč odpraviti s tarnanjem ali pa z izjavami, da je pač tako in da so ljudje različni. Če smo sklenili, da je skrb za pravilno, tovariške, socialistične odnose v kolektivu ena najpomembnejših nalog vseh zavestnih socialističnih sil, potem se moramo tega zavedati povsod in v vsakem koraku. In z odločnimi ukrepi preprečiti sleherno samovoljo in zlorabo vodilnega položaja.

Takšnim nemoralnim ljudem je treba takoj pokazati vrata. Ne rabimo jih, naj gredo kamor hočejo. In tistim, ki jih zagovarjajo in pravijo: »Saj drugače je dober mojster...«, povejmo: »Ni res. Kdor tako dela, ni in ne more biti dober mojster.«

Obenem pa je treba odpraviti vzroke, ki omogočajo takšno početje. Če bodo vsi delavci vedeli, kaj vodilni ljudje lahko store in kaj ne, če bodo poznali svoje pravice in pravice samoupravnih organov, če bodo čimbolj neposredno sodelovali pri odločanju teh organov, potlej bodo sleherni poskus samovolje v kali zatrti.

Primeri, o katerih govorimo, pa nas tudi opozarjajo, da bo treba veliko bolj kot doslej skrbeti za moralni lik naših vodilnih delavcev. To nam je največkrat zadnja skrb, biti pa bi morala med prvimi. Že v mojstrskih in delovodskih solah. In v podjetjih. Bolj budno bi morali spremljati rast naših vodilnih delavcev in pravočasno onemogočiti, da bi človek zašel na stranpota, kajti škoda, ki jo povzroči takle nemoralen mojster, je neprecenljiva. Ne gre pa samo za odnose, o katerih pišemo, gre za moralni lik našega človeka, osvobodjenega vseh spon preteklosti, človeka, ki so mu tuji takšni pojavi. In prav na to čestokrat premalo mislimo.

J. VOLČ

PREDSTAVLJAMO VAM

VIKTOR KRALJ: »Stimulativnejše nagrajevanje in kadrovske - socialne službe«

Na prvem plenumu novoizvoljenega občinskega sindikalnega sveta v Trzinu so za novega predsednika izvolili Viktorja Kralja. Tovariš Kralj sodi v mlajšo generacijo. V začetku letošnjega leta se je zaposlil kot sekretar v Tovarni usnja Runo v Trzinu, dotlej pa je bil dalj časa sekretar Okrajnega komiteja LMS v Kranju.

»Zaupanje, ki so mi ga iskali z izvolitvijo za predsednika Občinskega sindikalnega sveta, pomeni hkrati veliko odgovornost. Trudim se, da bi to zaupanje upravičil. Menim pa, da bo uspeh odvisen od kolektivnega dela vseh članov predsedstva. Nalog pred nami je precej, ko bi bilo le časa nekoliko več,« je dejal tovariš Kralj.

Program, ki so ga sprejeli, je obsežen in zahteven. Razen programov za delo posameznih komisij so skrbno pripravili tudi načrt za delo predsedstva in plenuma. V načrtu za delo plenuma beremo med drugim naslednje: analiza volitev v organe delavske upravljanja, izobraževanje članov organov upravljanja in sindikalnih vodstev, organizacija kadrovske-socialnih služb v pod-

»Kaj pa delo predsedstva?« Predsedstvo naj bi razen tega, da bomo pripravljali osnovne misli za plenum in stalno spremljali delo komisij, razpravljalo še o nagrajevanju v posameznih podjetjih, obravnavalo metode in sistem dela posameznih sindikalnih podružnic, zasledovalo uredništevne želje volivcev pri gradnji objektov za družbeni standard, zasledovalo akcije za gradnjo delavskega doma v Trzinu, si prizadevalo, da bi v Trzinu ustanovili klub proizvajalcev itd. »Katerim nalogom na boste letos posvetili največ pozornosti?« Iz vseh teh naštetih, ki so prav vse pomembne, menim, da sja najvažnejši uveljavljanje in uredjanje nagrajevanja po učinku in ustanavljanje kadrovske-socialnih oddelkov v podjetjih.

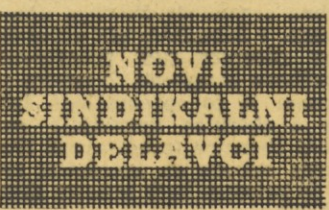
Naša podjetja so za uvedbo stimulativnejšega nagrajevanja razen Bombažne prednice in tkalnice ter Tovarne čevljev »Peko« napravila še bore malo.

»Kje so glavni vzroki za to?« Prva in največja ovira je pomanjkanje strokovnega kadra, ki naj bi pripravil potrebne elaborate za tako nagrajevanje. Čim manjše je podjetje, tem več je težav. Zato si občinski sindikalni svet prizadeva, da bi ustanovil pri sekciji kluba gospodarstvenikov posebno skupino strokovnjakov, ki bi se ukvarjali z nagrajevanjem in pomagali manjšim podjetjem. Menim pa, da se moramo najprej s širokim krogom vodilnih ljudi iz podjetij pomeniti o bistvu takega nagrajevanja, ker nekateri še vedno ne razumejo, za kaj pravzaprav gre. Računamo, da se bodo prvi uspehi pokazali jeseni.

»Kaj pa kadrovske-socialne službe?«

»Za sedaj nima v občini še nobeno podjetje kadrovske-socialnega oddelka. Občinski sindikalni svet podjetjem sicer priporoča ustanavljanje teh služb, nočemo jim jih na vsiljevati, dokler podjetja ne čutijo potrebo po njih. Dostojno so za uvedbo kadrovske-socialne službe največ napravili v Bombažni prednici in tkalnici, kjer imajo že načrt, kako naj bi bila ta služba organizirana. Seveda ne moremo reči, da potreb ni in prav zato bo občinski sindikalni svet pripravil analizo o sedanjem stanju v posameznih podjetjih. Menim pa, da bi moral o tem razpravljati tudi občinski odbor proizvajalcev.«

L. K.

LOJZE FORTUNA — novi predsednik RO sindikata obrtnih delavcev

Minuli petek so na plenumu Republiškega odbora sindikata obrtnih delavcev izvolili za novega predsednika tovariša Lojzeta Fortuno, dosedanjega tajnika OSS Ljubljana.

Lojze Fortuna se je rodil 21. junija 1927 v Libergu pri Litiji v delavsko-kmečki družini. Osnovno šolo je obiskoval v Smartnem, nadaljnje šolanje pa mu je pretrgala vojna. Pri zbirnih akcijah za partizane in kot kurir je tovariš Fortuna sodeloval že od začetka vojne, kot borec pa je vstopil v partizane leta 1944. Tega leta je postal član SKOJ.

Po demobilizaciji leta 1947 je tovariš Fortuna služboval na tedanjem ministrstvu za delo, potem pa na oblastnih ljudskih odborih za gorško in ljubljansko oblast. Delal je še v podjetju »Prehrana« v Ljubljani, dokler ni bil leta 1950 izvoljen v predsedstvo KSS Ljubljana. Leta 1952 je postal tajnik Krajevnega odbora sindikata trgovskih delavcev v Ljubljani, kmalu zatem pa tajnik Republiškega odbora sindikata trgovskih, gostinskih in turističnih delavcev. Od 1956. leta dalje je bil tajnik Okrajnega sindikalnega sveta v Ljubljani.

Razen tega je tovariš Fortuna že vrsto let občinski in okrajni ljudski odbornik, član raznih svetov itd., pa tudi član organizacijsko-politične komisije Okrajnega komiteja ZKS Ljubljana. Navzlic tolikšni zaposlenosti je tovariš Fortuna v tem času dokončal nižjo gimnazijo, naredil malo maturo in dokončal tudi Srednjo ekonomsko šolo. Upa pa, da bo našel še toliko časa, da se bo odločil za študij na pravni fakulteti.

Na novem delovnem mestu želimo tovarišu Fortuni obilo uspehov.

DELAVSKA ENOTNOST

Ustanovljena 20. novembra 1942

List izdaja Republiški svet ZSJ za Slovenijo

Glavni in odgovorni urednik

MITJA SVAB

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR. DORNIK PETER GASPERSIC SONJA MAVER MILAN VOLJC JANEZ TEHNIČNI UREDNIK: JANEZ SUSTER

List izhaja v uredniški povezavi z »Radom« — Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Kopitarjeva 2. post. pred. 313-VI, tel. uredništva 39-181 do 185 31 555 in 31 433 — Račun pri Komunalni banki v Ljubljani št. 600 705/1 83 — Posamezna številka stane 20 din — Naročnina je četrtletna 250 polletna 500 in letna 1000 din — List tiska CŽP — Liudeška pravica — Poštnina plačana v gotovini

»POGOVORI 60«

naročili posamezniki, sindikalne podružnice in knjižnice. Ker bomo vezali le majhno število knjig, ne odlašajte in pošljite naročilo na upravo »DELAVSKE ENOTNOSTI«, Ljubljana, Kopitarjeva 2.

Če boste odlašali, lahko da bo knjiga pošla tako, kot je pošla knjiga o nagrajevanju po delu.

Ceno bomo še objavili, vendar upamo, da knjiga ne bo dražja od 200 dinarjev.

UPRAVA

MARIBORSKA SPLOŠNA BOLNIŠNICA NOVODOŠLIM BOLNIKOM

MAJHEN LISTIČ

VELIKA SKRB

Zdravnik je dejal: »V bolnišnico bo treba. Tam vas ozdravijo...«

Bolniku se je na mah zazdelo, da je njegova bolezen hujša kot pa je mislil še trenutek prej. Bal se je. V ušesu mu je odzvanjala beseda »bolnišnica«. Kaj ga čaka tam? Kako ga bodo sprejeli, kako bodo skrbeli zanj zdravniki, ki jih ne pozna?

Zdravstveni delavci mariborske splošne bolnišnice so razmišljali o bolnikovem strahu pred bolnišnico. »Naša dolžnost je, da bolnika ozdravimo, toda moramo poskrbeti, da se bo v bolnišnici dobro počutil.« mi je dejal ravnatelj dr. Slokan. »Moral smo nekaj ukreniti.«

Ze dve leti je od tega, ko so bolniku, ki je prišel v mariborsko bolnišnico, izročili prvo »dobrodošlico«. Odtlej jo sprejme vsak bolnik.

»Dobrodošlica« je majhen listek s kratkimi navodili. Vsak bolnik jih prebere in marsikateremu se že tedaj odvali kamen od srca.

Najhujši so prvi dnevi v bolnišnici. Bivanje v njej terja drug način življenja; bolnik je krat-

skrbi more matere, ki so pustile doma otroke) ali bi se moral kaj urediti v službi. Bolnik je zaskrbljen, njegove skrbi gotovo ne vplivajo ugodno na zdravljenje. V takšnih primerih — poučuje »dobrodošlica« — pa se lahko bolnik mariborske bolnišnice obrne na socialnega delavca. Tam sta zdaj dva: Silva Kos in Stane Zagar. Sicer sta zelo zaposlena, saj ima bolnišnica 1311 postelj, toda vendar veliko opraviata.

»Pred dvema letoma sem bil sam,« pravi tovariš Stane. »Takrat smo začeli s socialno službo. Veste, kaj je bila moja prva naloga? Nekaj avtomobilist se je ponesrečil in pripeljal so ga v bolnišnico. Ni se niti zmenil za poškodbe. Najbolj ga je skrbelo, kaj se z njegovimi stvarmi, ki jih je pustil v avtu. Moral sem jih

tja... Sploh pa nas ljudje, ko pridemo na dom (najprej jim povemo, da smo iz bolnišnice in temu se na moč čudijo in se razveselijo za našo skrb), lepo sprejmemo. Zaupajo nam razne težave in nas prosijo to in ono. Naše delo pa ni lahko. Posredovati moramo, ko gre za nerazumevanje med zakonci, iskati prostor za preužitkarja, ki so ga odpustili iz bolnišnice, pa nima kam, itd...«

Tovarišica Silva je tisto jutro zadovoljno povedala o svojih uspešnih posredovanjih: »Neka deklica iz Šentilja, hud srčni bolnik, je bila dolgo pri nas. Stalno je govorila, da bi rada hodila v šolo, pa ni mogla. Njen dom je bil daleč od šole in zdravniki ji niso priporočali obiskovanja šole. Potem sem uspešna, da je dobila sobo v Mariboru, blizu šole, in sedaj se pridno uči in celo zdravlje se ji vrača.«

Ne morem naštevati vseh primerov, ki sta mi jih povedala: posredovanje za sprejem v zavod za invalidno mladino, posredovanje za stanovanje, podporo, zaposlitev itd. Nadomeščata zakonsko posvetovalnico, urejata socialna vprašanja bodočih neporočenih mater...

Ali je kdo, ki ne bi verjel, da spada tudi vse to k uspešnemu zdravljenju?

Pred kratkim je Svet za zdravstvo LRS sprejel pravilnik o pravicah in dolžnostih zdravstvenega osebja v bolnišnicah. V novem pravilniku niso le urejene zadeve zdravstvenih delavcev, temveč je tudi dobrodušna poskrbljena za človeka, ki je v bolnišnici. Ni odveč povedati, da so nekatera določila sestavljena na podlagi takih ukrepov, ki so jih že uveljavili v mariborski splošni bolnišnici.

D. D.

NAPOVEDANO PISMO

zboru proizvajalcev na Vrhniki

Mimo proizvajalca sta delovni kolektiv in komuna osnovna nosilca socialističnega razvoja in zato so odnosi med obema bistvenega pomena za napredek. Komuna ima pri tem še posebno odgovorno vlogo, saj mora prav sama poskrbeti za smotno vsklajevanje individualnih in kolektivnih interesov. Prav v tem nasprotju individualnih in kolektivnih interesov pa je nedvomno skrita stalna nevarnost, da se, največkrat povsem nehoteno, zaostrejo odnosi med podjetjem (torej tistim, ki po površnih ocenah vselej zastopajo individualne interese) in občino (ki menda vselej skrbi samo za skupne interese). Delo, stiki med podjetjem in občino zaradi tega dostikrat povsem po nepotrebnem zaidejo v slepo ulico in od tod zaostritev odnosov. V vsem tem pa konec koncev ni prav nič slabega, če znajo prav ob takih slabih izkušnjah razvozlati zaplete in odpraviti tista nasprotja, ki bi lahko zavrla razvoj. Razumljivo, da v odnosih med podjetji in komunjo opazamo tudi skrajnosti pri enih ali drugih. Se najbolj pogosten je pojav, da ponekod ne zaupajo delavskim svetom oziroma podjetjem ter mislijo, da je nadzorstvo in ukazovanje »z vrha« osnovni pogoj za napredek komunne kot celote. Če to »komandiranje« prevzamejo posamezniki in če se tega loti aparat občinskega ljudskega odbora, smo prav gotovo popustili pred birokratskimi koncepcijami, ki prej ali slej onemogočijo vsakršno vsklajevanje interesov. In narobe. So kolektivni, ki se skušajo povsem izdvojiti iz te občinske skupnosti, kot da sami lahko uredijo vse, tudi vse življenjske probleme v svojem kolektivu zaposlenih ljudi.

Nesoglasja in tendence sosedstva zelo različne in tega niti nimamo namena razčlenjevati. V tem uvodu skušamo opozoriti le na dejstvo, da koristno sodelovanje zaradi notranjih nasprotij samih ni preprosto. Ti problemi zahtevajo mnogo zrele presoje in sprejemanje kritike, ki gradi, ne pa podira. Nedavno tega so v vrhniški usnjarni sklicali sestanek aktivna, na katerem so razpravljali o podobnih pojavih, o slabšanju odnosov med občino in kolektivom usnjarjev. Ne bi se spuščali v podrobnosti, kajti sklep aktivna je bil, naj delavski svet pripravi »odprto pismo« ter ga skupaj z vsem potrebnim materialom pošlje občinskemu zboru proizvajalcev. V pismu bodo, tako so razpravljali, predlagali, naj zbor proizvajalcev razpravlja na eni svojih sej samo o njihovem podjetju, o njegovem razvoju in načrtih ter seveda tudi o odnosih med podjetjem in občino. Ker bomo to pismo objavili in prav tako tudi misli, ki bodo izrečene na seji delavcev sveta, in še posebej razpravo in zaključke predlagane seje zbora proizvajalcev, ni potrebno še zdaj podrobno ocenjevanje teh problemov.

Zdi pa se nam važno opozoriti na metode, na pot, katero so ubrali vrhniški usnjari. Zbor proizvajalcev je prav gotovo prvi, ki je poklican, da ocenjuje gospodarsko politiko kolektiva in tako politiko odobri, ali pa vpliva na samoupravne organe, da politiko spremene, če bi dokazali, da je nesmotna in gospodarsko neutemeljena. Take razprave bi sploh in ne le v primeru, ki ga napovedujemo, »zmanjšale potrebo neposrednega administrativnega vmešavanja, še posebej na področju gospodarstva.« (Program ZKJ.) Gre torej za koristno pobudo, ki naj bi postala tudi praksa drugih občinskih zborov proizvajalcev, če hočemo smotno reševati nasprotja, o katerih smo govorili v uvodu.

Vrhniški zbor proizvajalcev pa bo moral razpravljati zlasti o tem, ali je predvidena reorganizacija podjetja (uvedba kapitalne, ekonomske, organizacijske, strokovne, socialne službe, ekonomske enote itd.) smotna, ali

je nagrajevanje vsklajeno z napredkom proizvodnje in zaslužki v tej zvezi niso pretirani, kot nekateri govorijo. Ugotoviti pa bo treba, ali samoupravni organi odločajo samostojno in ali so jim sklepi vsiljeni. (Tudi o tem govorijo.) Treba pa bo pogledati, ali morda občinski organi včasih na določen način ne vsilijo svojih stališč in sklepov delavskim svetom in kolektivom, torej narobe. Tudi o tem, ali je edino merilo za sodelovanje med občino in podjetjem samo to, koliko je podjetje »dalo« občini, bo kazalo razpravljati. Razprava, ki naj bi se dvignila nad osebne stvari, bi obenem jasno opredelila stališče, da posamezniki v občini ali pa v podjetju ne morejo govoriti v imenu organov komunne ali podjetja, ki jih zastopajo. Nevzdržno je, da prav v odnosih med občino in podjetjem vztrajamo pri stikih in dogovorih posameznih vodilnih ljudi. Se slabše je potem, če posamezniki v takih kontaktih sprejeta mnenja razglašajo že za stališča samoupravnih, komunalnih ali političnih organov. Če ne prej, pridemo tu do tiste meje, ki onemogoči sodelovanje ljudi, ki živijo v isti komunni. Pravimo: kdor tega ne razume, ga je bržčas prehitel čas!

Kolektiv usnjarjev predlaga in želi, da bi zbor proizvajalcev na osnovi obsežnega gradiva, ki ga pripravljajo, ocenil njihove gospodarske uspehe in na tej osnovi sprejemal zaključke. Zlasti pa naj bi v tej razpravi utrdili prakso, da bodo posledje vsaki pomembnejši odločitvi, predlogu ali mnenju razpravljali organi samouprave in ne njeni predstavniki.

Razprava na Vrhniki pa nam bo v vsakem primeru poučen zgled in pobuda, kako bi morali v občinah urejati medsebojne odnose, kajti do zapletov bo nujno prihajalo.

MITJA ŠVAB

Našim naročnikom in bralcem

V uredništvu smo precej razpravljali o tem, kakšna naj bo »Delavska enotnost«, o čem naj piše v vročih poletnih mesecih. Zdi se nam, da bomo ustregli vsem, če obljubimo, da bomo v času počitnic objavljali več reportaž, zapiskov in drugega zanimivega branja. Vaš list vas bo v teh mesecih seznanjal le z najvažnejšimi gospodarskimi in političnimi dogodki, že zato, ker tudi vsi organi, pa najsi bodo samoupravni ali upravni, v teh dneh malo počivajo.

Tudi »Pogovori 60«, ki so priloženi še današnji številki, bodo spet izšli šele v septembru. Jesenski meseci obetajo, vsaj kar se »Pogovorov 60« tiče, mnogo zanimivih problemov in zato tudi pestrejšo vsebino priloge.

Počitniško razpoloženje obeta torej tudi počitniško urejanje številke »Delavske enotnosti«.

Uredništvo »Delavske enotnosti« želi, da bi vsi njeni bralci, sodelavci in prijatelji prijetno preživeli dneve počitka. In končno, še sporočilo, da bo prihodnja številka dvojna ter bo izšla 20. t. m. pred dnevom vstaje v Sloveniji.

UREDNIŠTVO

ko malo odtrgan od svojih dotedanjih navad, družine, dela. In še nekaj. Bolnik se je pred odhodom v bolnišnico zdravil pri svojem zdravniku, ki ga je poznal in s katerim se je lahko posvetoval. V bolnišnici pa zanj skrbi pravcati štab zdravnikov, s katerimi pa se največkrat sreča le med vizito, ko se v gosjem redu pomikajo od ene do druge bolniške postelje, se ustavijo ob neki dlje, ob drugi manj, kimajo in šepetajo nerazumljive besede. Kdo si spriči vsega tega upa tedaj kaj vprašati! In ni možnosti, da bi se z zdravnikom pogovoril na samem o svoji bolezni, zdravljenju, operaciji, nadaljnjem zdravljenju po odhodu iz bolnišnice...

Morda je tako v nekaterih bolnišnicah, toda v mariborski ni. Prav z »dobrodošlico« vsak bolnik razbere, da so mu na voljo vsi zdravniki — od predstojnika oddelka do sobnega zdravnika, — s katerimi se lahko ob določenih dneh pogovori. Potrebno je le povedati svojo željo od delkovi medicinski sestri ali sobnemu zdravniku in sestanek je takoj pripravljen.

Kaj pravijo k temu bolniki? »To je res pametno,« je rekel možakar, ki se zdravi na internem oddelku.

»Človek občuti, da jim ni vseeno, kako se počutimo in da se res trudijo, da čimprej ozdravimo,« pravi drugi.

Vprašal sem glavno medicinsko sestro bolnišnice, kako bolniki izkoriščajo možnost, ki so jim jo dali.

»Nekateri bolj, drugi manj,« je dejala. »Ti pogovori so tudi za nas dragoceni, ker mnogokrat bolnik opozori zdravnika na kakšno manjšo motnjo glede počutja v bolnišnici in mi jo lahko takoj odpravimo, še bolj pa so zadovoljni bolniki. Človek se vendar rad pogovori z zdravnikom o svoji bolezni tudi.«

Kdor na vsem lepem zbolí, marsikdaj ne more urediti raznih nujnih zadev, še huje pa je, če je privezan na posteljo v bolnišnici. Zgodi se, da doma ostane neposkrbljena družina (posebne

poiskati in moč je bil zadovoljen, ko sem jih našel...«

Zdaj pa oba res opravljata naloge socialnega delavca. Ne le da posredujejo zdravnikom socialno anamnezo za bolnike, temveč pomagata urejati vrsto perečih bolnikovih vprašanj.

»Pred dnevi bi morali odpustiti iz bolnišnice nekega dečka, ta pa ni hotel domov. Zakaj ne? Moral sem na njegov dom in pogovoril sem se z njegovim rejnikom. Videl sem, da za otroka sicer dobro skrbi, toda zaradi svojih nazorov krati otroku otroške igre in družbo. Pogovorila sva se o tem in še večkrat bom odšel

SREČANJE NA LOKVAH

Nebo so pokrivali sivi oblaki. Burja pa jih je gnala tja proti Nanosu in dež ni pokvaril prijetnega vzdušja partizanskega tabora na Lokvah, kjer je bil decembra 1943 ustanovljen IX. korpus.

Na partizanske Lokve je prihitelo na tisoče in tisoče ljudi iz bližnje in daljne okolice, da bi proslavili 15. obletnico osvoboditve.

Nekdanje skrite kurirske poti so spet oživele. Po eni izmed njih je hodil kurir Janko. To pot ni bil sam in ni bil zaskrbljen. Vodil je po stezi svoja otroka in njune vrstnike in jim pripovedoval o bojih, ki so tod divjali, o sebi in tovariših, ki so tedaj, pred petnajstimi in več leti, v teh hostah ustvarjali najlepše, kar imamo — našo svobodo. Nekajkrat je postal, kot nekoč, ko je prisluhnul, kje poka, sedaj pa je pobrskal po svojih spominih. »Glejte, pod tistole skalo sem se ranjen skril pred sovražnikovo patruljo. Šele v trdi temi, ko je bila nevarnost mimo, sem hitel dalje, se komaj privlekel do štaba, vendar še pravočasno oddal sporočilo.« — Umolknil je, se zazrl v dol in v spomin mu je splaval nazaj. Za-

zdelo se mu je, kot da sliši med šelestenjem bukovega lista: »Se pomniš, kako ti je bilo, ko si nosil ranjenega partizana Matjaža in mu nisi mogel pomagati, pa je izdihnil na tvojih ramah. In kako si stiskal zobe, da ne bi jokal, pa solz le nisi premagal. Zagrebel si ga, ga pokrtil s kamenjem, da bi ga, mrtvega, obvaroval pred volkovi in fašisti.« Poiskal je prostor med bukvami, kjer je pokopal Matjaža in pripovedoval otrokom, kako težko je bila izbojevana svoboda.

Mlada kolona je prišla na Lokve.

Partizani so se objemali, si stiskali roke in obujali spomine. »Se veš kako je bilo...« »Vidiš, če tebe ne bi bilo, bi za vselej ostal v gozdu.« »Glej ga, Blaža, študiraš, kaj?« »Eh, na stara leta.« »Sin? Pa tolikšen? Kako hitro teko leta.« »Zdravo Metod, sem slišal, da si nekakšen šef, ne skrivaš, ne...«

In zapeli so partizansko pesem in iz globlin Trnovskega gozda je odmevalo... Naj se razlega prek sveta...«

Ko so se razhajali, so klicali slovo: »Na svidenje na proslavi 20-letnice vstaje na Vojskem!«

Ob dnevu borce so bile minulo nedeljo in ponedeljek po vsej naši deželi številne proslave. Na Slovenskem so bile med drugimi v Lokvah na Trnovski planoti, na Rogli na Pohorju, v Starem trgu in na Podmeji pod Mrzlico. Na sliki: S partizanskega tabora v Lokvah

»Na Gorenjskem je fletno...«

V Bohinju resda ni bilo »kmečke ohceti« — so pa sprehodi k slapu Savica in okoli jezera tako lepi, da so takoj privabili izletnike, ki so uživali v turističnih lepotah naše Gorenjske. Mlajši pa so se naslonili kar na most in opazovali živahen vrvež prihajajočih in odhajajočih turistov ter avtobusov

»Verjemite mi, da naš kolektiv nima nobenega zanimanja za razvedrilo in zabavo!« Tako mi je nedolgo tega pripovedoval predsednik sindikalne podružnice nekega podjetja v Ljubljani. »Pomislite! Prvega maja smo priredili proslavo, po proslavi pa naj bi bilo prosto rajanje in zabava. Pripravili smo jedačo in pijačo! Izposodili smo si celo magnetofon turah v planine. Na domačih verz najboljšimi plesnimi ritmi. Kaj selicah v podjetjih se ne more

Morda nisem prav slišal? Kam so odšli mlajši? V hribe na izlete? Moral sem se nasmehnuti, kajti predsednik tega sindikata je bil verjetno trdno prepričan, da izleti niso namenjeni za zabavo. Toda je že tako — današnja mladina najde svoj oddih, razvedrilo in zabavo v naravi, na izletih, pri kopanju, ribolovu in turah v planine. Na domačih verz selicah v podjetjih se ne more

»Čakamo kamione! Na izlet gremo!« so nas pozdravili.

Če bi zdaj našel tistega predsednika sindikata, ki mi je govoril, da ljudje nimajo pravega zanimanja za razvedrilo, bi mu pokazal mlade in starejše ljudi, kako so se veselili tega izleta.

»Kdo bi čepel samo doma, ko pa je v naravi zdaj desetkrat lepše!« Tega mnenja so bila prav gotovo tudi ostala vodstva sindikalnih podružnic, kajti še smo srečavali kamione s kolektivi podjetij. Primorci so jo rezali proti Gorenjski — Gorenjci pa proti morju.

Na Bledu nas je pozdravil živahen živčav. Stevilni avtobusi in kamioni so pričali, da so si mnogi kolektivi prišli ogledat to nedeljo lepote Bleda.

»Morda vam je znano, kje je tisto slovansko grobišče, o katerem je toliko pisalo po časopisih?« me je ustavila skupina delavcev, za katere bi po govorici sodil, da so bili iz Dolenjske. Bil sem presenečen, kajti nisem mogel verjeti, da se tudi delavci zanimajo za zgodovinske najdbe.

Največ izletnikov se je vrtilo okoli ribičev, ki so imeli to nedeljo mednarodno tekmovanje.

»Majhne so!« so menili izletniki.

»Majhne že, majhne! Toda vsaka prinese pet točk!« so jim razglasili ribiči.

Delovni kolektiv tovarne »Branko Ivanuš« se je zbral že v zgodnjih nedeljskih urah pred svojo tovarno in čakal na kamione, s katerimi so se odpeljali vsi skupaj na izlet

Medtem je pokukalo sonce izza Karavank in takrat so se mnogi spomnili, da so si ta dan hoteli ogledati še Bohinj, slap Savico in tradicionalno »kmečko ohcet«, ki jo bo priredila folklorna skupina iz Bohinja.

Spet so sedli na avtobuse in kamione in že je dolga kolona vozil z izletniki drčala enakomerno proti Bohinju. Tu so doživeli majhno presenečenje, kajti, »kmečka ohcet« je bila odpovedana.

»Nič ne de! Bomo pa pri slapu Savica ostali dalj časa!« so se takoj potolažili izletniki. »Sicer pa smo se prišli odpohit. Ob jezeru je toliko koticov, kjer ležev v travo in opazuješ čolne na valovih jezera.«

Seveda so bili taki kotici prav kmalu zasedeni, saj so mnogi imeli s sabo obilne cekarje in malhe, ki jih je bilo treba izprazniti. Zelodec je namreč označjal že opoldansko uro in čas kosila. Ni pa prijetno, če ti drugi gledajo v zobe, ko kosiš. Zato je res najbolje poiskati kak skrit kotic.

Popoldne smo se vračali proti Bledu. Našo pozornost pa so koj privabili letaki, ki so naznanjali delovnim kolektivom, da prireja turistično društvo Ribno pri Bledu zbor gorenjskih delavcev pod Ribniško goro.

»Če smo bili prikrajšani za »kmečko ohcet«, pa pojdimo na zbor!« so se odločili mnogi kolektivi in tako se je na ravni pod Ribniško goro zbralo kar lepo število izletnikov.

Folklorna skupina je zaplesala nekaj narodnih plesov, zapeli so vmes, igrala pa je še delavska pi-

halna godba iz Javornika. Ljudje so posedli po bregu in opazovali ob klobasi s kruhom in pol litra vina, četudi je vse zastoj, kar vselej radi poudarjamo.

Clani turističnega društva pa so nam povedali, da je ta prireditelj sicer prva te vrste, da pa bo postala tradicionalna in bo odselej vsako leto.

Najlepše pri vsem pa je bilo to, da so se to nedeljo srečali na Gorenjskem tudi stari znanci, ki so se zaradi najrazličnejših potreb razkropili po številnih podjetjih — včasih pa so delali skupaj v enem podjetju. Nič čudnega ni, da so se imeli dosti pogovoriti.

»Ej, naše podjetje je zdaj na konju. Obnovili smo tovarno, kupili nove stroje...«

»Kje pa je Jože, saj ga poznaš, delal je pri rezkalnem stroju?«

»Postal je mojster! V podjetju smo napravili tečaj in je naredil izpite...«

»Pa Franeka?«

»Ta je zdaj nekje na dopustu ob morju!«

In pogovor je tekkel... tekkel... da ni nihče opazil, kdaj se je z Babjega zoba začel plaziti mrak v dolino.

»Res, škoda! Toliko bi se imela še pogovoriti. Toda odhajamo, daleč je še do doma! Pa kdaj drugi več na podobnem izletu!«

»Pozdravljen Tone, in vse stare znanke v tovarni pozdravi! Pa še kdaj obišči Gorenjsko!«

Te bi moral slišati tisti predsednik, ki mi noče in noče iz

bi plesal zdaj v zatohli dvorani ob klobasi s kruhom in pol litra vina, četudi je vse zastoj, kar vselej radi poudarjamo.

Na Bledu je v Kazini igral orkester za ples. Lepo oblečeni gosposdije in globoko dekoltirane damice so z nasmehkom na pordečenih ustnicah stopale v dvorano.

Pred Kazino so vstopali na avtobuse in kamione delavski kolektivi. Kdo pa kdo se je ozrl proti Kazini in pristluhnil kričeč tam-tam glasbi.

»To ni za nas!«

Na srečo ni nihče od gospodkov in gospodičen slišal tega vzdihajočega preproste mamice, ko je vstopala na kamion. Sicer pa bi bilo vseeno, če bi jo tudi slišali.

Spet so dolge kolone vozil vozile po asfaltni cesti — po poti proti domu... Ljubljani. Za njimi je tonila preprosta pesem: »V gorenjsko oziram se skalnato stran...«

Vse se mi zdi, da bom nazadnje le moral poiskati predsednika sindikata, ki verjame, da se ne da prirediti zabav, da ljudje ne čujejo razvedrila. Povedati mu namreč moram, kar so mi povedali člani delovnih kolektivov, ki so minulo nedeljo preživeli na izletih. Rekli so mi, da si takšnih izletov še želijo, da bi jih morale posamezne organizacije večkrat prirediti in naj bi bila to stalna oblika nudenja oddiha delavcem, saj se v naravi še najbolj sproščajo od dela in odpohijejo.

V senci bohinjskih gozdov, nekje v skritem koticu, pa se je utaborila kar cela družina, ki si je znala priskrbeti dobro kosilo. To pot so bili na jedilnem listu raznjiči s kruhom in čebulo — za pijačo pa črna kava in malinovec

mislite, koliko ljudi je prišlo na zabavo? Ne boste uganili! Od celotnega 200-članskega kolektiva jih je na zabavo prišlo le okoli 50, pa še to so bili sami starejši. Mlajši so jo čez praznike popihali v hribe ali pa na morje!«

Sonce se je še nekam kujalo za oblaki in vreme je bolj cikla-

Zbor gorenjskih delavcev v Ribnem pri Bledu je bil lepo obiskan, saj so se na njem srečevali mnogi tovariši, ki so delali kdaj skupaj, so jih pa potrebe prisilile, da so se kot strokovnjaki razkropili po različnih tovarnah in podjetjih

Na Bledu so ribiči pri svojem tekmovanju kmalu zbrali okoli sebe navdušene »kibice«, ki so navijali za ribiče — in ne za ribice. Tako so se mnogi zatopili v ribolov, da so skoraj pozabili na svoj avtobus in na pot, ki jih še čaka

ŠOFERJEM NA POT

Sivkasta asfaltna kača se vije v neskončne daljave. Mrak, ki lega nad njo, jo dela še bolj hladno. Le kilometrski kamni stoje vztrajno ob njej kot vojaki na straži. Kdaj pa kdaj se izluščita iz mraka dva ostrba žarka avtomobilskih luči, zaplavata po sivem asfaltu in zamreeta spet nekje v daljavi.

Takšna je cesta in življenje na njej. Šoferji dobro poznajo to življenje, saj so neločljivi prijatelji sive ceste, ki ji zaupajo svoje življenje, življenje potnikov in varnost blaga, ki ga prevažajo.

Toda tudi cesta je včasih kujava in kdor ne pozna vseh njenih zvijačnosti in nevarnosti, je bolje, da ji ne zaupa preveč. Kot steklo gladka ledena skorja je prepredila že marsikatero potovanje. Od poletne vročine razbeljen tlak je opomnil že marsikatero šoferja, da mora imeti zračnice vedno v redu. Križišča in ovinki so bili vzrok mnogim hudim nesrečam. Zato mora vsak šofer dobro poznati cesto in njene skrite nevarnosti, kajti le tako sta si šofer in cesta lahko dobra prijatelja.

NJIHOV PRAZNIK

Na ljudi za krmilom smo se spomnili zaradi tega, ker praznovali so šoferji svoj praznik.

Vojna je še neusmiljeno divjala, saj se je šelo komaj 1943. leto. Okupator

Šoferji si med seboj v stiski radi pomagajo: »Nimaš pravega ključa? Čakaj, potem ti ga dam jaz!«

je že občutil moč partizanskih pesti in moral je spoznati, da naše ljudstvo ne bo nikoli klonilo njegovi sili. Ped za pedjo naše zemlje smo osvobodili in svobodni teritorij se je večal iz dneva v dan. Za hitri premik bojnih enot na svobodnem ozemlju so bile potrebne že motorizirane enote. Žužemberk je bil tisti kraj, ki je lahko 13. julija 1943. leta pozdravil rojstvo prve motorizirane enote v naši vojski. V spomin na ta dan praznujejo vsi šoferji še dandanašnji 13. julij kot dan šoferjev.

Vse več prevoznih sredstev imamo in vse več šoferjev je na naših cestih. Koliko je vseh, natančno nihče ne ve. Imajo pa celo svojo stanovsko organizacijo, v katero je vključenih skupno 6382 šoferjev in avtomobilistov.

»Toda to je komaj 50% od skupnega števila poklicnih šoferjev in avtomobilistov!« smo zvedeli v pisarni Združenja šoferjev in avtomobilistov LRS. »Iz kakšnih vzrokov niso vključeni tudi ostali — ne vemo! Lahko pa povemo in se pohvalimo, da so naši člani med najbolj discipliniranimi šoferji, saj jim nudimo v zimskih mesecih možnost strokovnega izpopolnjevanja, prirejamo strokovne tečaje in jih seznanjamo sproti z vsemi novimi cestnoprometnimi predpisi ter zakoni!«

Ob letošnjem dnevu šoferjev bodo praznovali tudi deseto obletnico obstoja njihove stanovske organizacije po vseh okrajnih odborih in samostojnih podružnicah. V Ljubljani bo glavna proslava 9. julija, ki bo združena z veliko akademijo in povorko po mestu, z zaključnim zborovanjem na Trgu revolucije. Ob tej priložnosti bodo nagrajeni in pohvaljeni najboljši šoferji.

PA POJDMO S ŠOFERJI NA POT

Vozimo se v avtobusu po zadnjih ovinkih od Godoviča proti Idriji. Na desni so strme skale, na levi prepadi. Še nekaj ovinkov in skoraj bomo v Idriji. Ovinki so nepregledni, toda šofer jih dobro pozna in je previden, saj so mu zaupana življenja potnikov v avtobusu.

Oster ovinek in ... pred avtobusom se znajde sredi ceste kolesar. Zavore ostro zaškrpajo in avtobus se umakne na levi rob ceste, skoraj tik nad prepadom. Kolesar se vijuga, kot bi izgubil glavo, dokler ne stopi s kolesa. Šofer ga samo ježno pogleda — mi pa vemo, da mu je rešil, če že ne življenja — obvaroval pa ga je hujših poškodb.

»Presneti šoferji, ki ne znajo paziti!« je po vsej verjetnosti vzkliknil možakar, kajti prav te besede bi mu lahko razbrali, ko je godrnjaje potiskal kolo na desni rob ceste. Še pomislil ni, da bi bil kriv nesreče on, s svojo neodgovorno vožnjo po sredini ceste.

»Takšni primeri niso redki! Nasprotno: vse prepogosti so in zato je tudi toliko nesreč!« nam je zatrdil šofer Marko, ki vozi v Ljubljani avtobus. »Nikoli ne vem, kdaj bo stopil pešec s pločnika naravnost pred avtobus. Potem pa godrnjajo na nas — glejte — takšni so šoferji!«

NJIHOVA SLUŽBA JE DOSTIKRAT NAPORNA

Njihova služba ni samo odgovorna, ampak dostikrat tudi zelo naporena. O tem nam je pripovedoval šofer Jože, ki vozi tovornjake za večje transportno podjetje.

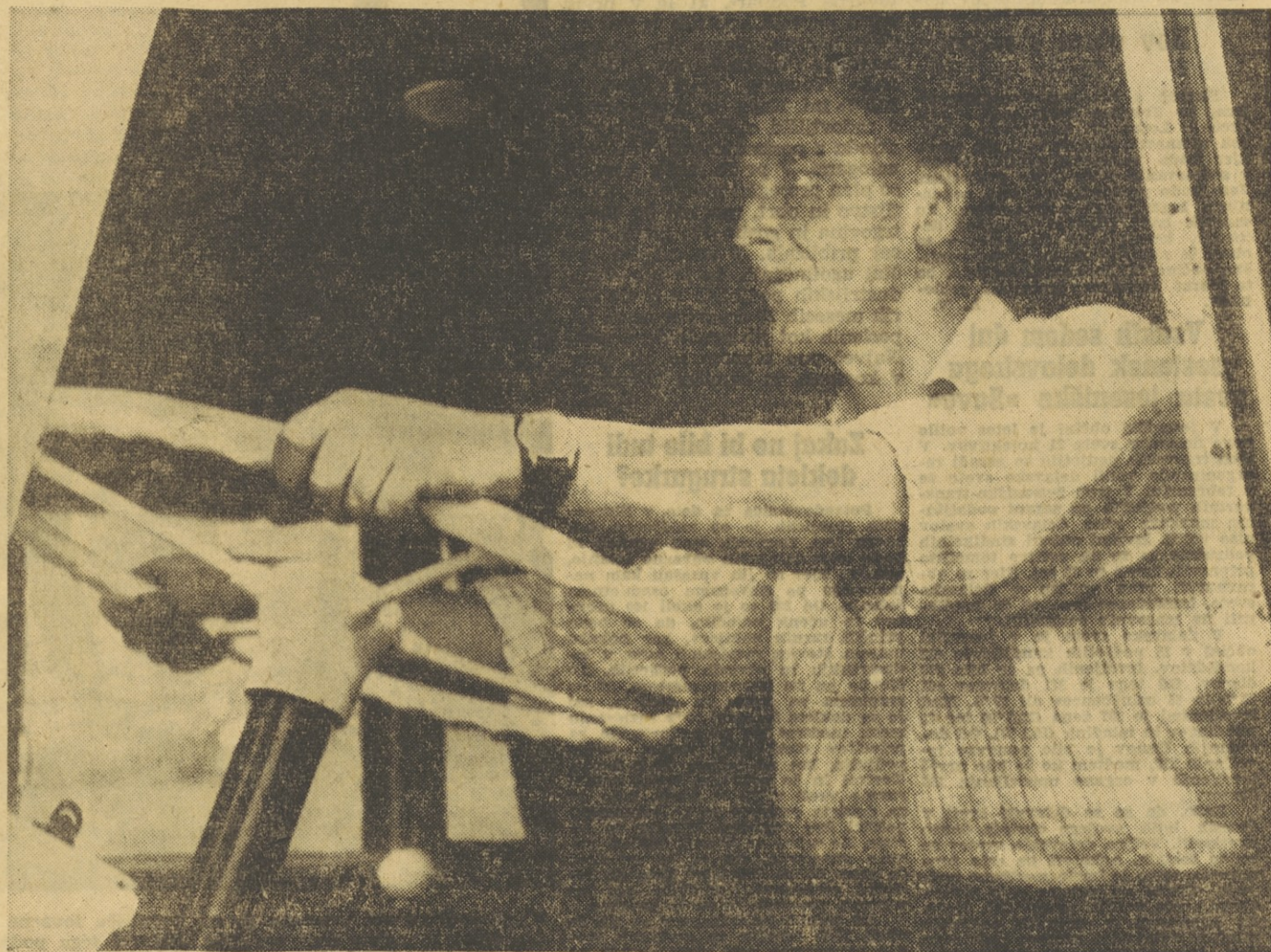
»V Ljubljani naložim blago za reško pristanišče. Pot mi je že znana in doslej še nisem imel nesreče med potjo. Toda nesreča se začne, ko pripeljem blago na Reko. Namreč — nesreča zame! Nisem edini, ki sem se ustavil pred skladišči. Blago je treba iztovoriti, toda delavci primanjkuje. Zaradi tega moram čakati na iztovor tudi po več ur. Primeri pa se, da čakam celo dan ali dva, predno mi prevzamejo blago. Ves ta čas se ne morem oddaljiti od voza, kajti jaz odgovarjam za vse blago, ki je naloženo na kamionu.

Med tem časom pa sprejemem iz Ljubljane obvestilo, da je treba naložiti na Reki drugo blago ter ga prepeljati do Zagreba. V Zagrebu me pošljejo v Beograd, iz Beograda v Sarajevo, iz Sarajeva spet na Reko. ... Mnogokrat sploh ne vem, kdaj se bom vrnil domov. Tudi po ves mesec ostanem na poti, da na koncu komaj čakam, ko se bom lahko preoblekel, pošteno umil in se nakosil v domačem krogu. Ni čudno, da me otroci, ko se odpravljam na pot, vedno sprašujejo: »Očka, kdaj pa se boš zdaj vrnil?«

DA: OČKA, KDAJ SE BOŠ VRNIL?»

V nekaterih tujih avtomobilih sem videl ob krmilu fotografijo srčkanega otroškega obrazka in zraven napis: »Očka, kdaj se boš vrnil? Čaka te tvoja punčka.«

Ko šofer po dolgih dneh in skoraj neprespanih nočeh vozi daleč od doma svoje vozilo in ko mu veke skoraj same ležejo na oči, tedaj se naj spomni, da ga doma čaka družina, da ga čakajo

otroci. Utrujenost je bila že mnogokrat kriva, da se očka ni vrnil več domov.

»Moral sem peljati neko delegacijo v Bosno. Vso noč sem vozil do Sarajeva, čez dan pa še po mestu in okolici. Zvečer smo se vračali preko Beograda domov,« pripoveduje šofer Ivan. »Oči so mi bile težke ko kamen. Ostali v avtomobilu so spali, jaz pa sem neprestano naprezal oči po cesti in vozil. Ne vem kako in kdaj — toda v trenutku

Glavni problem, kadar pripeljejo šoferji v Ljubljano: kje parkirati svoje vozilo, ko pa so parkirni prostori navadno že zasedeni

sem se na nekem ovinku pri Zenici znašel z vozilom ob robu ceste. Se dober meter in zdrknili bi vsi skupaj pod breg. Zaspal sem z odprtimi očmi. Potem sem vozilo zavrnil in ga zapeljal ob rob ceste.

»Ne morem naprej — odpočiti si moram oči vsaj za urico!«

Sopotniki so nergali, toda nisem jih poslušal. Če že njim ni do življenja, potem naj vsaj meni privoščijo, da se živ vrnem k dvema otrokoma in k ženi!«

SKROMNOST JE NJIHOVA ODLIKA

Pogovarjali smo se z mnogimi šoferji, ki pripeljejo v naše mesto bodisi razno blago, bodisi službene potnike. Malone vsi so se pritožili, ker je v Ljubljani tako malo parkirnega prostora.

»Včasih sploh ne vem, kam naj bi zapeljal svoje vozilo! Pred hotelom Union je vse zasedeno. Prav tako v Kidričevi ulici. In pred Slonom. Naši potniki pa so mnogokrat takšni, da se hočejo pripeljati prav na mesto, kamor so namenjeni. Ne vem, zakaj ne morejo pešati nekaj sto metrov! Prav takšni potniki nam zadajajo največ preglavic!« je potožil Lojze iz Novega mesta. »Če pa moram prenočiti v Ljubljani, največkrat zame ni prostora. Naši ljudje so si pravočasno rezervirali prostor — le na šoferja so pozabili.«

Janez iz Kočevja pa je še dopolnil Lojzeta: »Že, že, vsi imamo težave s parkiranjem. Toda za potniški voz se še najde kak prazen prostor. Toda mi, kamionci, ne vemo kam. Se dobro, da nam odstopa svoj prostor za parkiranje podjetje Slavnik. Drugače bi morali v Tivoli ali pa izven mesta.«

V Tivoliju, pred kopališčem Ilirija, dan za dnem in noč za nočjo stojijo kamioni iz Srbije, Bosne, Hrvaške in celo iz Makedonije. Sama težka vozila s prikolicami.

»Eto, to je naš hotel!«

Šoferska kabina na tovornem avtu je delovna soba, spalnica in jedilnica. Z majhnim prostorom so zadovoljni šoferji in še ta prostor je včasih prenatrpan s paketi, plahkami, vrvmi in rezervnimi kolesi.

ONI SO GOSPOSKI, MI PA...

»Šoferji se pogosto srečujete med sabo. Prav gotovo se dobro poznate z mnogimi?«

»Veliko jih poznam. Slovenci so dobri tovariši. Radi nudijo pomoč, če jo potrebujemo!« je pohvalil šofer iz Niša svoje slovenske tovariše.

»Kamionci držimo bolj skupaj! Drug drugemu pomagamo pri okvarah in nepredvidenih defektih!« so povedali tudi šoferji iz Kočevja. »Toda oni — tisti iz osebnih so bolj 'gospodski'. Vselej se jim mudi in če se jim pravočasno ne umaknemo s ceste, godrnjajo ali pa nas celo prijavijo, da oviramo cestni promet! Morda se niti ne zavedajo, da se mi s tovorom dostikrat težje umaknemo. Sicer pa niso vsi šoferji slabi, kot niso vsi samo dobri!«

»Kar tiho naj bodo,« so nam oporekali »gospodski« šoferji. »Kamionci se presneto dobro zavedajo, da jim mi ne moremo do živga. Včasih se nam nalašč nočejo umakniti in si mislijo, kar naj požirajo za nami prah. Seveda je razumljivo, da se nam mudi, saj največkrat vozimo zaradi nujnih opravkov. Toda takšni primeri se nam zgodijo le na manjših, stranskih cestah. Tisto o pomoči pa ne drži. Drug drugemu pomagamo, če se le da pomoči. S

KADAR JIM VOZILU NAJBOLJ NAGAJA

Marsikdo si misli, da je šoferjem vedno lepo. Vozijo se iz kraja v kraj, vidijo marsikaj zanimivega in so tako

rekoč vedno na počitnicah. Toda temu ni tako. Morajo skrbeti, da je vozilo v redu, popraviti to in ono okvaro, očistiti voz in še veliko tega, kar dobri šoferji vedno delajo.

Toda kljub vsej pozornosti nastane sredi vožnje defekt, ki ga brez strokovne pomoči ne morejo popraviti. Naj se jezijo ali ne — voz obstane na cesti.

Šofer Ivan iz Ljubljane je vse do nedavnega imel vozilo, s katerim se ni mogel pohvaliti.

»Stara škatala!« ga je imenoval, kadar ga je popravljati in popravljati. Pa še ni bil gotov, če se bo z njim pripeljal domov.

Tako je vozil iz Maribora proti Ljubljani. Nekje pri Celju pa »Škodi« na lepem odleti izpušna cev.

»Presneta škatala! In komaj je bila popravljena!« je godrnjal, pomagati pa vozilu ni mogel, ker ni imel s seboj potrebnega orodja. Brez izpušne cevi je avto podoben mitraljezu, saj daje od sebe take glasove, kot bi regljale strojnice.

»Če bi zdaj peljali čez Kočevski Rog, bi pobegnile iz gozda vse živali. Najmanj dvajset let se ne bi upal prikazati noben medved v tistih hostah!«

TO PA SE NI VSE O ŠOFERJIH

Se marsikaj smo zvedeli o njih in njihovih težavah. Včasih morajo čakati na svoje potnike ure in ure pred kakš-

Potniki so se razkropili po opravkih — šofer pa mora medtem popraviti manjšo okvaro, da se bodo novi potniki spet varno popeljali domov

no konferenčno sobo ali pa v svojem vozilu. Dolgočasijo se ali pa dremljejo. Tudi za »stranske« vožnje niso vselej navdušeni. Tudi oni bi radi prišli hitro domov v svoj družinski krog. Tako pa morajo »službeno« obiskati še tega ali onega strica. Tedaj sicer ne godrnjajo, niti ne tožarijo, ker se nočejo zameriti tistim, ki jih vozijo. Vseeno jim pa le ni!

Morda bomo zdaj, ko smo spoznali le delček šoferskega dela, napora in življenja, manj godrnjali, če se bo tik za našim hrbtom ustavil avtomobil in bo šofer le ježno pogledal iz vozila. Zavedati se moramo, da oni odgovarjajo za svoje in za življenje drugih ljudi, ki jih prevažajo in jih srečujejo na svoji dolgi poti po naših cestah. In povečini se tudi šoferji tega zavedajo.

L. BALOH

Šoferjem kamionov je njihova kabina delovna soba, spalnica in jedilnica

IZ PODJETIJ IN OBČIN

V štirih mesecih pol plana

Podnart maja. Gorenjska podjetja v občini Radovljica so v prvem četrtletju letos ustvarila skoraj 2,5 milijarde dinarjev do-

Nov obrat tovarne Zreče

Skupaj s krajevnimi organizacijami bo Tovarna kovinskega orodja Zreče v Ločah pri Slovenskih Konjicah ustanovila manjši kovinski obrat, kjer bodo izdelovali manjša orodja v sodelovanju z matičnim podjetjem. Zato bodo preuredili prostore nekdanjega kmetijskega gospodarstva. Za začetek bodo zaposlili le nekaj delavcev, kasneje pa nameravajo ta obrat še razširiti. Za ta predel kovinske oblike, ki je brez industrije, bo ta obrat vsekakor precejšnja pridobitev.

L. V.

Vsakih sedem dni sestanek delavskega sveta jeseniške »Save«

V jeseniški občini je letos volilo nove delavske svete 21 kolektivov. V treh trgovskih podjetjih so zaradi reorganizacije volili delavske svete že v februarju. V treh železniško-transporthnih podjetjih pa zaradi podaljšanja mandata letos delavskih svetov niso volili. Izvršni odbori sindikalnih združenj so se na volitve temeljito pripravili. Imeli so 38 sej, kjer so obravnavali prav volitve v delavske svete, kandidatne liste pa so predlagali na masovnih sestankih.

V delavske svete je v jeseniški občini v 21 podjetjih kandidiralo 412 kandidatov. Izvoljenih pa je bilo 376 članov. Od tega je 311 delavcev ali 83 % in 65 uslužbencev ali 17 %. Med izvoljenimi je 107 žena (28,5 %) ter 41 mladinec in mladinka (10,1 %). Od dosedanjih članov je bilo ponovno izvoljenih 119, medtem ko je bilo prvič izvoljenih v organe upravljanja 195 članov.

Kaže, da so se delavski sveti v desetih letih svojega obstoja dobro uveljavili. Večina delavskih svetov se redno sestaja, nekateri pa celo preporočajo. Tako je imelo gradbeno podjetje »Sava« na primer sejo delavskega sveta vsakih sedem dni. Kaže, da predvsem v manjših podjetjih manjka delavskim svetom načrtnega dela. Pomankljivost je tudi v tem, da delavski sveti in upravni odbori nimajo poslovnikov o delu. Zato nekateri delavski sveti razpravljajo tudi o vprašanjih, ki ne spadajo v njihovo območje in celo operativno urejajo nekatere zadeve. Lani se je izboljšala dejavnost predvsem tistih članov delavskih svetov, ki so obiskovali seminarje. Zato bo treba s takim sistemom izobraževanjem še nadaljevati. Dobro so se uveljavili novi obratni delavski sveti v železnici, medtem ko imata obratna delavska sveta na gradbišču Gradisa in Izolirke še premo priložnosti in sta tudi brez prave materialne osnove.

France Leben

PETMESEČNA IZPOLNITEV PLANA V OBČINI ZAGORJE

Zakaj ni načrtov?

Petmesečni podatki o izpolnjevanju družbenega plana občine Zagorje za leto kažejo, da so imeli v prvih petih mesecih več kot 62 milijonov dinarjev proračunskih dohodkov, kar je za 22,7 % manj kot so predvideli v planu. Najslabše je pri proračunskem prispevku, ki je za 23 %, in pri dopolnilnem proračunskem prispevku, ki je kar za 63 % pod planom, nadalje pri občinskih dokladi od kmetijstva, prometnem davku in dohodkih državnih organov.

Izdatki proračuna občine pa so za 32,6 % manjši, kakor je bilo predvideno. Določbe družbenega plana občine Zagorje o varčevanju sredstev administrativnega proračuna siicer izvajajo, kljub temu pa so nekatere postavke precej prekoračene. Zaradi tega bo potrebno še nadejati, da bodo delavski sveti, predvsem pri operativnih izdatkih državne uprave, kontrolirali izdatke za zdravstvo ter izdatke komunalne dejavnosti.

Tečajnice tovarne Mirna v uslužnostnih obratih stanovanjskih skupnosti

V tovarni šivanih strojev Mirna na Mirni je jeseni leta 1955 pričelo z delom šest ljudi. Letos pa je zaposlenih že preko 220 delavcev, ki bodo ustvarili še nad 470 milijonov dinarjev. Vsekakor lep uspeh. Razen skrbi organov delavskega upravljanja in vodstva podjetja za povečanje proizvodnje in storilnosti skrbijo tudi za izboljšanje življenjske ravni svojih delavcev. Uvedli so tople obroke hrane, prirejanje pa tudi razne predavanja in seminarje, kjer delavci dobijo potrebno znanje. Tovarna Mirna ima tudi servisne postaje v raznih krajih, v Zagrebu pa so organizirali letni servis.

Tovarna Mirna je ena izmed tovarn, ki svoje izdelke na zelo dober način približuje in predstavlja kupcem. V mnogih krajih namreč prirejajo šiviljsko-prikovalne tečaje. S »pričevali«, ki jih dobijo obiskovalci tečajev, so lahko sprejeli v konferenčni industriji ter uslužnostnih obratih stanovanjskih skupnosti.

D. V.

hodka, kar je 36 % letnega plana. Med industrijskimi podjetji je največji uspeh dosegla Kemična tovarna Podnart, ki je v prvih štirih mesecih izpolnila že več kot 47 % letnega plana. Na drugem mestu je Plamen Kropa s 43,5 %, dalje Tovarna verig Lesce s 36,7 % itd. Kaže, da gospodarstvo v radovljiški občini napreduje v skladu s postavljenimi planskimi nalogami. V prvih štirih mesecih so plan presegle: industrija, kmetijstvo in obrt, medtem ko sta se trgovina in gostinstvo planu precej približala. V radovljiški občini ugotavljajo, da je bilo v industrijskih podjetjih v prvih štirih mesecih 18 delavcev manj zaposlenih kot jih predvideva plan. Največ pod planom so bili prav v kovinski in kemični industriji.

C. R.

Zakaj ne bi bile tudi dekleta strugarke?

Posredovalnica za delo v Slovenskih Konjicah je ob zaključku šolskega leta razpisala med učenci, ki bodo letos zaključili obvezno šolanje, anketo, kjer so jih vprašali kam nameravajo po obveznem osemletnem šolanju. Od 229 se je okoli 100 učenec in učenek odločilo, da se bodo priučili raznih poklicev, kar nekako ustreza številu razpisanih mest v industrijskih in obrtnih podjetjih. To število pa ne ustreza mestom, ki so razpisana za fante in dekleta, saj je za dekleta le okoli 10 % razpisanih mest, medtem ko je prijavljenih za priučetve okoli 40 % deklet. Večja podjetja, kot na primer TKO Zreče, Kostroj in še nekatera druga nameravajo vzeti v uk le fante, tako da za dekleta ostanejo le še standardni poklici kot trgovke, frizerke in šivilje. Le zakaj ne bi tudi dekleta postale strugarke, saj so se ponekod že prav dobro izkazale? Delo ob sodobni avtomatski strojni res ne zahteva posebnih telesnih naporov.

Od takih anketirancev se jih je okoli 25 % odločilo za nadaljnji študij, razmeroma zelo malo — 7 % pa za kmetijstvo.

L. V.

Kljub muhastemu vremenu je na kopališču tovarne »Belinka« v Ljubljani že nekaj časa vse živo. Delavci tega podjetja po delu zadovoljni obiskujejo kopališče, se osvežijo in naberejo novih moči za svoje delo.

V SOBOŠKI PANONIJI PREUSMERJAJO PROIZVODNJO

Po rekonstrukciji 151 milijonov dinarjev več

V industriji kovinske galanterije Panonije v Murski Soboti, ki sodi med večja podjetja v soboški občini, so se letos odločili za nov način organizacije dela, ki naj bi zagotovil prehod od obrtniške na industrijsko proizvodnjo. Namesto prejšnjih skupin so uvedli štiri oddelke z osmimi brigadami. Ob taki organizaciji dela bodo, kot pravijo, mnogo lažje uveljavili tudi nagrajevanje po delovnem učinku. Sedaj dela 96 % zaposlenih pa akordno, pripravljajo pa se na nagrajevanje po enoti proizvoda, ki ga hočejo povsem uveljaviti v začetku prihodnjega leta. Potlej bo vsak oddelek, ki bo imel specifične proizvodne naloge, samostojna stroškovna eno-

ta. Nov sistem nagrajevanja bo temeljil na obračunu med posameznimi oddelki.

Z novo organizacijo dela so v podjetju že dosegli enakomernejše izpolnjevanje proizvodnih nalog. Prvi uspeh se kaže tudi v tem, da so za prvih pet mesecev izpolnili finančni plan v primeri z istim obdobjem lani s 108 %, po količini pa s 103 %. To pomeni, da so letos v prvih petih mesecih dosegli za 27 % večjo realizacijo kot v istem obdobju lani in zaposlili za 7,3 % več delavcev.

V podjetju izdelujejo najrazličnejše izdelke kovinske galanterije — od gospodinskih potrebščin, vinogradniških škroplilnic in manjših kmetijskih strojev do

aluminijastega pohištva, ki zavzema kar 20 % vse proizvodnje. Prizadevajo si, da bi proizvodnjo še razširili predvsem na izdelke, za katere računajo, da bo povpraševanje po njih trajnejše. Sklenili so tudi, da bodo v juliju začeli delati v oddelku za prototipe, kjer bi usvajali nove izdelke in izpopolnjevali sedanje. Kot kaže, bodo v drugi polovici leta začeli svoje izdelke tudi izvažati. Preko izvoznega podjetja Mašinoinpeks iz Zagreba bodo poslali v Vzhodno Nemčijo za okoli 120 milijonov dinarjev izdelkov za široko potrošnjo in pripomočkov za gospodinjstvo.

Ze vrsto let pa ima podjetje težave zaradi pomanjkanja prostorov, tako da bodo morali tudi letos izdelovati večje alfa kotle kar na dvorišču. Zato je seveda rekonstrukcija njihov prvi cilj. Zgraditi nameravajo večjo industrijsko halo z železno konstrukcijo, kar bo predvidoma veljalo 19,5 milijona dinarjev. Tako bodo povečali površino proizvodnih prostorov od sedanjih 400 na 1200 kvadratnih metrov.

Po rekonstrukciji bodo lahko povečali realizacijo od letošnjih 223 milijonov na 374 milijonov dinarjev, predelali 253 ton več surovini in zaposlili k sedanjim 185 delavcem in uslužbencem še 17 % novih delavcev. Najpomembnejše pa je, da bodo po tem

»Žična« v pol leta lansko proizvodnjo

Tovarna žičnih izdelkov Žična v Celju slavi letos 30-letnico obstoja podjetja. V Žični je zaposlenih sedaj že 130 delavcev, ki izdelujejo najrazličnejše izdelke — katerih osnovna surovina so razne vrste žice — od žičnih tkanin, transportnih trakov, separacijskih sit za rudnike, šlarafijskih vložkov za avtomobilsko industrijo in vzmeli, do opreme za samopostrežne trgovine in kovinskega pohištva.

Tako je Žična izdelala v letu 1959 nekaj več kot 1785 ton izdelkov za 470 milijonov dinarjev. Za 30-letni jubilej pa je kolektiv sklenil, da bodo presegli količinsko proizvodnjo v primerjavi z lanskim letom za 128 %, vrednostno pa celo za 130 %. Menijo, da bodo ta sklep uresničili, saj so že v prvi polovici letos dosegli 100 % lanske količinske proizvodnje.

Rekonstrukcija podjetja, ki je že v teku bo omogočila, da bodo izdelke izvažali tudi v inozemstvo. Lani je Žična dobila novo industrijsko halo, dva polavtomata za izdelavo pohištvenih vzmeti ter modernizirala obstoječe stroje. Letos pa nameravajo dobiti še dva nova stroja. Tako bo kolektiv, ki je lani dosegel polmiliardno bruto vrednost proizvodnje, ob takem tempu naraščanja proizvodnje zlahka dosegel milijardo bruto produkta.

Taki uspehi so nedvomno plod delavskega upravljanja, dobre organizacije in pridnih rok članov kolektiva.

Ob 30-letnici bodo poživili tudi že tako razglašeno športno in kulturno življenje v kolektivu.

L.

POSVETOVANJE PREDSTAVNIKOV TRGOVSKIH PODJETIJ

MARIBOR-CENTER

Zakaj v trgovini ne gre

»Kaj naj storimo, da se tudi v trgovini čimprej uvede nagrajevanje po učinku in posameznih trgovskih poslovalnicah?« so vpraševali na posvetovanju predstavniki sindikalnih podružnic trgovskih podjetij v občini Maribor-Center. Povedali so le: Trgovinska zbornica stoji ob strani in molči, kot da ta problem nje ne zadeva. Občine se nočejo vmešavati in priganjati vodstev podjetij, naj se lotijo tega dela. Sindikat pa ni uspelo prepričati vodstva podjetij, da bi to vprašanje spravili za mrtve točke ali ga dali vsaj na dnevni red sej delavskih svetov. Kje se je zatknilo?

Menijo, da pri računovodjih in vodstvih perifernih poslovalnic, ki imajo razmeroma majhen promet. Predvsem se upirajo računovodje, ki so marsikje prepričali vodstva in delavske svete, da obračunavanje dohodkov in zaslužkov po poslovnih enotah zahteva, da zaposlijo še najmanj štiri nove moči, da kolektiv torej ne bo s tem ničesar pridobil, ker bi plače teh novih uslužbencev pogoltnile velik del ustvarjenega dohodka. Žal so nekeje s temi trhljimi argumenti prodrli in uspeli, da bodo v teh podjetjih še naprej delili dobiček kot doslej. Takšne so bile ugotovitve na nedavnem posvetovanju predstavnikov sindikalnih podružnic trgovskih podjetij v občini Maribor-Center.

Zagovorniki tarifnih postavk in delitve dobička v starem smislu so zelo glasni predvsem v trgovskih podjetjih z živili. Zato ni naključje, da v to trgovsko stroko še ni prodrla nagrajevanje po učinku. V trgovskem podjetju »Hrana« v Mariboru na primer čisti dohodek vseh poslovalnic zberejo in potem razdelijo med člane kolektiva, ne ozirajo se na ostvarjeni promet in prizadevanje posameznih poslovalnic in posameznikov. Tak sistem nagrajeva-

nja izenačuje pridne z lenuhi. Zato so predlagali, naj bi trgovinska zbornica s svojimi strokovnjaki pomagala trgovskim podjetjem pri uvajanju strokovnega knjigovodstva in ugotavljanju najobjektivnejših meril za delitev dohodka po ekonomskem učinku.

V mariborskih podjetjih je doslej zajeto v bolj ali manj izdelane in še primitivne oblike nagrajevanja po učinku le 1300 od skupno 4500 trgovskih delavcev.

Največ so v tem pogledu napravili v večjih trgovskih podjetjih kot v Modu, Domu in Zarji. Najbolj proučen in izdelan sistem nagrajevanja po učinku in meril delitve dohodka po ekonomskih enotah — poslovalnicah imajo v Zarji. Obsežen pravilnik že proučujejo po poslovalnicah in dajejo svoje pripombe. Ta sistem omogoča brez večjih težav in s sedanjim kadrom, da sproti vsak mesec ugotavljajo dohodek, rentabilnost, stroške in učinek dela v poslovalnicah. Od gospodarskega uspeha po poslovnih enotah so izločili 10 % v poseben sklad, ki je namenjen za posebne stimulacije in kritje stroškov pasivnih poslovalnic, ki kljub prizadevanju niso uspešno poslovale. Sedaj iščejo merila za delitev dohodka po delovnih mestih. Predvidevajo, da se bodo s tem načinom nagrajevanja povečali povprečni osebni dohodki za 25 do 40 %. Zakaj ne bi šli po tej ali podobni poti tudi ostali trgovski kolektivi? K. A.

OBRTO NO PODJETJE

»CEVOVOD« V MARIBORU

Nagrajujejo po enoti proizvoda

V obrtnem podjetju Cevovod v Mariboru so zaposleni 103 delavci in uslužbenci. S prvim januarjem letos so v tem podjetju prešli na obračunavanje osebnih dohodkov po enoti proizvoda v ekonomskih enotah. Pripravi so pravilnik o obračunavanju osebnih dohodkov po ekonomskih enotah in enoti proizvoda, razen tega pa imajo tudi pravilnik o premijah, zaradi specifične dejavnosti podjetja, ki dopolnjuje prvi pravilnik. Obrtno podjetje Cevovod je razdeljeno na pet ekonomskih enot, tako da predstavlja proizvodnja eno ekonomsko enoto, ostali oddelki pa so razdeljeni v ekonomske enote po svoji višini — tehnični oddelki, računovodstvo, splošni sektor in komerciala.

Vsaka ekonomska enota, razen proizvodnje, je zaključena enota in se osebni dohodek deli po njenem uspehu. Ekonomska enota proizvodnje pa je vezana z ostalimi ekonomskimi enotami tako, da so odvisne druga od druge. Osnova za merjenje učinka in delovnih rezultatov po ekonomskih enotah so kalkulacije, ki so jih izdelali v podjetju.

Ze v tem kratkem času so se pokazali lepi uspehi, ki so nedvomno plod prav tega nagrajevanja. Tako se je proizvodnja v prvih petih mesecih letos v primerjavi z lanskim obdobjem skupnostno povečala za 37 %, skupni osebni dohodek za 9 %, povprečni osebni dohodek na uro za 20 % in proizvodnja na uro za 45 %, medtem ko so v tem obdobju opravili skoraj za 8 % manj delovnih ur.

Ta primer kaže, da mnenja nekaterih strokovnjakov, da v obrtnih podjetjih ne morejo preiti na nagrajevanje po enoti proizvoda, v ekonomskih enotah ni pravilno. Nasprotno — prav s takim nagrajevanjem je moč izkoristiti mnogo rezerv, ki so ravno v obrtnih gospodarskih organizacijah še precejšnje.

S. B.

Kaj je s projektom za regulacijo Medije

Na nedavnem občnem zboru vodne skupnosti v Zagorju ob Savi so razpravljali o nalogah, ki čakajo vodno skupnost v prihodnje. Ta šteje 37 članov — od tega je 16 članov gospodarskih organizacij, 4 pa zasebnikov. V preteklem obdobju so se lotili urejanja vodno-gospodarskih problemov. Investicijski program in projekt za regulacijo potoka Medija je že izdelan. Težava pa so nastale pri potrditvi idejnega projekta predvsem pri vsklajevanju regulacijskega načrta z urbanističnim načrtom ureditve Zagorja. Drug problem pa je predstavitev ceste in železnice od rudniške separacije do zagorske železniške postaje.

Goriška mladina bo gradila športno igrišče

S 1. julijem je začela 70-članska mladinska delovna brigada dijakov osmetek in gimnazije novogoriške občine graditi v Novi Gorici športno igrišče. Brigada bo delala na igrišču en mesec.

L. K.

Dolenjska mladina gradi

V treh občinah novomeškega okraja delajo letos mladinske delovne brigade srednješolcev, študentov in druge mladine.

Tako v Zalogu pri Novem mestu tabori taborniška brigada »Partizanski Rog«, ki dela na treh delovnih štirih. S svojim delom bodo taborniki v dveh opekanah in na kmetijskem posestvu zaslužili denar, s katerim bodo krili stroške za gradnjo lastnega taborniškega doma v Ragovem logu pri Novem mestu.

V Žužemberku dela brigada srednješolcev in študentov »Jože Slak-Silvo«. Njihova naloga je, da bodo do občinskega praznika zgradili športna igrišča in kopa-

lišča na Loki, ter pomagali pri gradnji vodovoda v Žužemberku. To je prva mladinska delovna akcija v Suhi krajini in je prav tako vzbudila med tamkajšnjim prebivalstvom precejšnjo pozornost. Brigadirji bodo pomagali tudi pri raznih kmetijskih delih. V kratkem pa jim bodo priskočili na pomoč še mladinci iz kmetijskih aktivov.

V Metliki pa sta občinski komite LMS in TVD »Partizan« pripravila skupno brigado »Franc Hočevar-Ciril«, ki gradi športna igrišča na Kolpi. Razen tega pa bodo brigadirji pomagali tudi pri gradnji športnega igrišča pri tovarni »Beti«.

Omenimo naj še krško mladino, ki je prispevala 3300 delovnih ur za zgraditev objektov pri prevoznih podjetjih.

S. D.

Nov lokalni list v Šoštanjju?

Na nedavni pokongresni občinski konferenci SZDL v Šoštanju so predlagali, da bi se bolj poživili delo organizacij SZDL v posameznih krajih tako, da bi ustanovljali po terenskih sekcijah, ki bi obravnavale določene naloge. Trije odbori SZDL v občini so že povabili volivce, ki niso člani SZDL in se z njimi pogovorili o sprejetju. Na konferenci so tudi predlagali, da bi v Šoštanju izdal lokalni list, ki naj bi izhajal enkrat tedensko. Glavni namen tega je, da bi bili volivci čimbolj obveščeni o vseh dogodkih v občini in bližnji okolici.

V. B.

Odgovor na članek »Zaradi kritike na cesto«

Iz obrata »Planike« v Turnišču smo dobili članek, ki ga je podpisal član kolektiva tega obrata tovariš Franc Drvarič. V ne-spremenjeni bistvi vsebine, se članek glasi:

Resnično, natanko tako je bilo, kot vam bom povedal.

Ze dlje se vodijo spori med vodilnimi osebami matičnega podjetja »Planike« iz Kranja in obrata v Turnišču. Toda pri tem ni udeležen kolektiv niti enega niti drugega podjetja. Zato mi tudi ni jasno, zakaj so v to vmešali oba kolektiva.

Zadnji čas pa je postala zadeva Stefana Sobočana glavni problem vsega političnega in družbenega življenja.

Resnično je Sobočan napisal tri članke, kjer je obkroževal ves delovni kolektiv obrata Turnišče. Zato je nastopil najprej direktor nato pa celotni delovni kolektiv proti Sobočanu, ki so ga suspendirali. Odločbo o suspendiranju je delal laik, zato tudi s pravnega stališča ni bila čisto brez napak.

Disciplinska komisija obrata je Sobočana odpustila tudi zaradi malomarnosti pri delu, torej ne samo zaradi člankov. Sobočan Stefan je začel obkroževati obrat v Turnišču v prvem sestavku pod naslovom »Naši problemi«. Pisal je neresnične stvari, ki škodujejo časti in dobremu imenu obrata v Turnišču. Ta obrat ima razen obrata v Turnišču še svoji delav-nici v Murski Soboti in Lendavi. Stefan Sobočan se je neresnično

razpisal o delavnici v Murski Soboti. Napisal je, da je ta delavnica pokvarila ves ugled obratu in celotnemu kolektivu. Da bi bilo to res, Sobočan ni z ničemer obrazil, temveč se je razpisal brez vsake utemeljitve o vprašanju, zakaj ima obrat se delavnico v Murski Soboti in zakaj je ne likvidirati. Napisal je, da je delavnica v Murski Soboti vedno pasivna, pri čemer se je spraševal, kdo pokriva primanjkljaj delavnice. Tudi o primanjkljaju in njegovem kritju se je Sobočan neresnično razpisal, ker se je tak pasivni rezultat za delavnico v Murski Soboti pokazal le v določenem mesecu, nikakor pa ne v celotnem obdobju obstoja. Pod »zaključkom« je Sobočan v istem sestavku zapisal, da ljudje, ki bi morali delati v proizvodnji po potrebnem rešujejo dopise in opravljajo druge administrativne posle. Tudi to je neresnično in napisano v obrekljivem tonu. Pisal je, da mojstri hodijo kadit v pisarne, kar nikakor ne spada v dobronamerni članek. (V delavnici je namreč prepovedano kaditi in, če mojstri pridejo službeno v pisarno, lahko kadijo.) Omenil je celo to, če kdo svojega poklica, za katerega dobiva plačo, ne zmore, da mu je treba pokazati pot. To Sobočan prav tako ni z ničemer obrazložil, zato tudi to predstavlja zlonamerno pisanje.

Nadaljnji obrekljivi članek je Sobočan objavil na isti strani »Planike« z naslovom: »Flikač pripoveduje«. Posmehljivo in neresnično piše o matici, ki jo član-

ni kolektiva dobivajo v podjetju. Sobočan je namreč zameril kolektivu, da je ob obisku šolskih otrok v obratu kupil otrokom bonbone. Pri tem se je ironično, vsekakor pa žaljivo razpisal o nizkih plačah delavcev, da so delavci rekli, da bo najbolje, če se jim plače ne da, ker tako ničesar ne zaslužijo. Da bi to rekli delavci, je izmišljeno. Nadalje je pisal, da se pri kakem paru čevljev izdelal en čevljev daljši od drugega — pisanje o tem je zlonamerno. Sobočan se je spotalnil tudi ob tarifni pravilnik. Pravi, da je tarifna komisija nekaj sklenila, kar pa vodilni v obratu niso uresničili in da so fisti, ki so tarifni pravilnik delali, sebi določali najvišje postavke. Nismoval je tudi na krajšo materiala v obratu. O vsem tem je pisal neresnično in tendenciozno, blatil obrat in kolektiv.

Sobočan se je razpisal še v naslednjem članku, pod naslovom »Disciplina«. Pravi, da je v stranišnih nered, da ni večjeje. Sobočan je vedel za tak nered še drugje. Poznani so mu bili razni privilegiji, predvsem mojstrov, med drugim tudi pri malici. Govoril je tudi o nepotrebnem prihajanju v pisarno in obratno delavnico. Vedel je celo za ljubimkanje, ki pravi, da ne sodi v tovarno. Navedena pisanja Sobočana v kolektivnem »Disciplina« so neresnična in škodujejo časti in ugledu obrata v Turnišču.

Prav zaradi navedenega je delovni kolektiv sklenil, da Stefan Sobočan nima več mesta v kolektivu ter ni vreden več nositi naziva član kolektiva. Od nedavnega Sobočan tudi ni več član SZDL.

Torej je kolektiv Stefana Sobočana odpustil za vselej in vprašanje je, kaj se ima še kdo vmešavati v notranje zadeve kolektiva.

Član kolektiva
FRANC DRVARIČ

Pripomba uredništva

Ceprav naj bi bil po naslovu sodeči dopis tovariša Drvariča iz obrata Turnišče odgovor na članek Ivana Kristana »Zaradi kritike na cesto«, objavljen v 21. šte-

vilki našega lista z dne 28. maja 1960, menimo, da tovariš Drvarič v svojem prispevku ne odgovarja prav na nobena stališča omenjenega članka. Ne navaja namreč prav nobenih argumentov, ki bi opravičevali takšen nezakonit postopek do tovariša Sobočana, ki je v popolnem nasprotju s socialističnimi medsebojnimi odnosi v podjetjih. Vprašanja, ki so bila naslovljena na politične organizacije in organe samoupravljanja v podjetju, glede bistva omenjenega primera, to je, kako je mogoče zaradi izražene kritike delavca vreči na cesto, so ostala še vedno odprta. Sestavek, ki so ga poslali iz matičnega podjetja obrata, to je iz »Planike« v Kranju, razkriva, da organi v obratu Turnišče niso tega primera reševali s stališča demokratičnosti in socialistične zakonitosti, ampak izrazito birokratsko. To kaže izjava v dopisu obratnega delavskega sveta, namreč, da bodo Sobočana odpustili kljub temu, če bo disciplinski odpušt razveljavljen, češ da so priporočila za takšen ukrep dobili od »političnih in oblastnih forumov tega področja, ki so odgovorni in kompetentni za take zadeve«.

Tovariš Drvarič v svojem sestavku obravnava članke Sobočana v 6. številki »Planike«. Zal svojih stališč ne podkrepí z nikakršnimi argumenti, ampak se samo zadovoljuje s trditvami, češ da je pisanje Sobočana »neresnično«, »zlonamerno«, »obrekljivo« itd. Kdor bo prebral članek »Naši problemi«, bo ugotovil, da članek ni niti najmanj obrekljiv in žaljiv, ampak da piše o problemih zelo trezno in s prizadevnostjo, da bi prispeval k ureditvi. Da pa bodo lahko bralci sami presodili ali je bil postopek obrata Turnišče pravičen, objavljamo tudi prispevka »Naši problemi« (na katerem je grajena obožniška za disciplinski odpušt tovariša Sobočana) in »Disciplina« iz 6. številke »Planike«. Hkrati pa objavljamo tudi prispevek iz matičnega podjetja »Planike« iz Kranja. Menimo, da je s tem javnosti dovolj obveščena o tem primeru, ki naj bo hkrati poduk, kako se taki primeri ne bi smeli urejati.

»Planika« Kranj: Gre za nepravilčen odpust

Iz Planike v Kranju pa smo dobili naslednje pismo, v katerem sporočajo stališče samoupravnih organov in družbenih organizacij matičnega podjetja.

Matično podjetje Industrija obutve »Planika« v Kranju izdaja že od leta 1957 svoj tovarniški časopis »Planiko«. Z letošnjim tretjim letnikom smo v Planiki pričeli v rubriki »Vesti iz Turnišča« objavljati tudi članke o življenju in delu v obratu Turnišče. Rubriko je honorarno urejeval Stevek Sobočan napisal med drugimi v tem obratu in hkrati tudi zapisnikar delavskega sveta. Sodelovanje v omenjeni rubriki je potekalo v redu do izida 6. številke »Planike«, za katero je Stevek Sobočan napisal med drugim tudi članek »Naši problemi«. V njem obravnava slabo kvaliteto izdelkov obrata Turnišče in na osnovi sklepov tamkajšnjega delavskega sveta in upravnega odbora piše, da bi bilo nujno ukiniti delavnico v Murski Soboti, kajti zapovedne izgube — 15.000 dinarjev — zaradi slabega gospodarjenja ni mogoče zagovarjati.

Avtor članka se je zavedal, da bo sprožil val ogorčenja med prizadetimi, zato je to poudaril tudi na koncu članka, vendar ni računjal, da bo temu sledil disciplinski odpušt.

Uredniški odbor je bil nekaj dni po izidu lista obveščen o disciplinskem postopku in suspenziju — uvedenem proti Stevku Sobočanu. Ker je menil, da je tak postopek neupravičen, je za-prosil UO matičnega podjetja za podporo. Ker priporočilo upravnega odbora enakemu organu v obratu Turnišče ni bilo upoštevano, je delavski svet matičnega podjetja na 29. redni seji 19. aprila razpravljal o disciplinskem postopku proti uredniku rubrike »Vesti iz Turnišča« Stevku Sobočanu in zavzel naslednje stališče:

DELAVSKEMU SVETU
OBRA TA II — TURNIŠČE

Delavski svet našega podjetja je na svoji 29. redni seji dne 14. aprila 1960 med drugim razpravljal tudi o disciplinskem postopku proti vašemu delavcu Stevku Sobočanu, ki je bil pred kratkim kaznovan z najstrožjo disciplinsko kaznijo, to je z odpustom stu.

V obrazložitvi odločbe o suri-alneva knjigovodja tuk. obrata, odstopili Disciplinskemu sodišču

Novozgrajeni obrat tovarne »Peko«

NOV OBRA T TOVARNE PEKO V TRŽIČU

Odslej več kot milijon parov čevljev

Ob 10. obletnici delavskega upravljanja in v počastitev dneva borca, so v tovarni obutve »Peko« v Tržiču končali obnovitvena dela in odprli nov tovarniški objekt.

Tovarna »Peko« šteje med starejše tovarne na Gorenjskem, saj je bila ustanovljena že 1903. leta. Zato so bile njene strojne naprave iztrošene, zastarele in pomanjkljive. S takšnimi napravami so izdelali 1939. leta komaj 203.000 parov obutve letno. S stalnim obnavljanjem so povečali tudi proizvodnjo in tako lani izdelali že 895.000 parov čevljev. Letos pa pričakujejo, da bodo izdelali že 1.053.000 parov obutve letno.

Dobri dve leti so nenehno obnavljali in gradili. Za to so porabili 260 milijonov din, od tega polovico za nakup novih strojev, polovico pa za dograditev novih tovarniških in sanitarnih prostorov. Zgradili so tudi novo ko-tlarno in novo transformatorsko postajo.

Z rekonstrukcijo se je podjetje »Peko« končno rešilo več desetletij starega najemniškega odnosa z ameriškim koncernom, ki svojih strojev ni prodajal, temveč samo izposojal proti plačilu visoke najemnine. To najem-nino so morali obračunavati po udarcih, vbodih, šivih in obratih.

Z novimi stroji, ki so jih kupili v Zahodni Nemčiji, nekaj pa v Ameriki, Češki in Vzhodni Nemčiji, so spremenili tudi tehnološki postopek in dokončali specializacijo obratov. Zdaj imajo skoraj za vsako vrsto obutve samostojen obrat. Produktivnost so tako izboljšali, stroje bolje izrabili in poenostavili tehnološki postopek.

Ko so minulo nedeljo proslavili ta velik dogodek, so se na dvorišču tovarne »Peko« zbrali skoraj vsi člani kolektiva in si ogledali novozgrajeni obrat.

Proslava 10-letnice
delavskega upravljanja
v Vidmu-Krškem

Pred dnevi so v občini Videm-Krško delovni kolektivi in občani proslavili 10-letnico delavskega upravljanja. To je bilo eno najbolj množičnih praznovanj v tej občini. Nanj so se pripravljali več mesecev.

Sindikalne podružnice po podjetjih so bile pobudniki za svečane seje delavskih svetov, razen tega pa so imeli po kolektivih tudi proslave, kjer so sodelovali pevski zbor, mladinci z recitacijami, godba iz Celuloze itd. Pričetek praznovanja so zaznamili streli. To je bil znak, da naj delavci, ki so bili zbrani pred postopki tovarni, odidejo na prireditveni prostor. Kmalu so se od vseh strani pojavile kolone z zastavami in sindikalnimi porpi. Prireditveni prostor je bil kmalu poln, saj se je glasnosti udeležilo več kot 2500 ljudi.

Ke

v predpisanim zakonitem roku pri ObLo Lendava kot drugostopnemu organu v rešitev.

Pripominjamo, da v kolikor bi bil disciplinski postopek zoper imenovanega zavrnjen, bo odpuščen z redno odpovedjo, ker je naš delovni kolektiv tako sklenil.

Priporočilo za tak ukrep so dali politični in oblastni forumi tega področja, ki so odgovorni in kompetentni za take zadeve. (Podčrtalo uredništvo).

Pripominjamo še, da bo vsa nadaljnja gonja proti našemu kolektivu s strani matičnega podjetja še bolj škodovala ureditvi naših notranjih odnosov, kakor tudi odnosov med obema obratoma.

Tovariško vas pozdravljamo. Turnišče, 9. maja 1960.

Predsednik DS
Jože Ternar, l. r.

Torej je naše stališče, s katerim soglašata tako tovarniški komite ZK kot Izvršni odbor sindikalne podružnice, postalo »gonja« proti našemu obratu v Turnišču? Torej bomo s takim stališčem še bolj škodovali ureditvi notranjih odnosov med obratoma in matičnim podjetjem?

Menimo, da tu ne gre za vprašanje gonje niti za vprašanje kakršnihkoli slabih odnosov, marveč za nezakonit in nepravilčen disciplinski odpušt človeka, ki je hotel na demokratičen način z javno kritiko prikazati slabosti v obratu. In slabosti so, to dokazujejo tudi zapisniki tamkajšnjih upravnih organov in ker so vsi člani kolektiva upravljavci, je tudi pravilno, da zanje zvedo. Z disciplinskim odpustom, ki je bil uveden zaradi take javne kritike, pa je bila povzročena velika moralna škoda delavskemu upravljanju, saj je očito, da v pogojih, ko so mogoči taki eksekutivni poseti, delavcem-upravljavcem ni mogoče sodelovati v samoupravnih organih.

Zato se pridružujemo stališču Komisije za delavsko upravljanje pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Jugoslavije, ki smatra, da je treba popraviti krivico, ki se je zgodila tovarišu Sobočanu in dati prizadetemu moralno zadoščenje ter povrtni vso materialno škodo.

Predsednik DS
JOŽE KOPORC

Naši problemi

Vsaka pokrajina ima svoje značilnosti, ki ji dajejo nek poseben podarek. Tudi Prekmurje jih ima. Prekmurje ima svojo značilnost v gošpodarstvu.

Prekmurje se deli na tri dele: Goriško, Ravensko in Dolinsko. Pod slednje spada tudi Turnišče. Goriško se usmerja v kmetijstvo; Ravensko in Dolinsko v industrijo, ker se v kmetijstvu ne more, kaj imajo kmetje malo zemlje, pa tudi ta zemlja, ki jo imajo, je preveč, preveč raztresena...

Problem Goriškega je rešen s kmetijstvom. Problem Ravenskega pa bo tudi rešen, ker bo Tovarna volin in vlogin izdelek »Vilgonka« iz Maribora zgradija v Črenšovcih. Večji obrat, v Doležljovu pa bodo gradili tovarno stekla, razširila pa se bodo tudi dosedanje manjše delavnice raznih obrti, tako da se bo s tem problem spet precej novih ljudi.

Problem Ravenskega bo tako stoddsto rešen, saj ljudem v teh krajih ne bo treba več na sezonska dela.

Preostane nam še Dolinsko. Mnogo, mnogo preveč je ljudi na Dolinskem; v nekaterih hišah celo po deset. Preživljajo se s »kmetijstvom«, a zemlje nima. Morajo na sezonsko delo tja daleč po državi. Stalnega dela v domači pokrajini ne morejo dobiti, ker ni tovarna...

Skoraj vsi ljudi na Dolinskem so »čevljarji«, ki pa jih mnogo svojega dela poklika več ne opravlja, ker je nedonošen in ker svojih izdelkov ne more prodati na sejmih, saj ljudje počej kupujejo čevlje v trgovinah.

In na Dolinskem so zgradili tovarno »čevljev«. Nad 150 ljudi je priplaše s tem do kruha, pa čeprav so plače majhne šest tisoč in pol, sedem tisoč, dvajset tisoč in več. Dobra ni bilo, če bi bile plače večje. Čeprav so plače majhne, delavcev to ne moti, ker živijo v preproščani, da bodo nekoč »dobro« služili; glavno je, da so zaposleni doma in jim ni treba iskati službe od doma!

Na Dolinskem ni nobenih možnosti, da bi se gradila še kaka tovarna; vsi delci na našem obratu in bi se vsi radi zaposlili tu. Ali res ni mogoče, da bi odvlečna delovna sila delala v našem obratu? Je! In kako? — Naša tovarna se mora razširiti, naša tovarna se mora razvijati. To ne bo drago! Potrebno je levo steno delavnice predati za sedem metrov. Sedaj delci v našem obratu v Turnišču 150 delci, če bi levo steno odmaknili za sedem metrov, bi se lahko zaposlilo še 150 ljudi. Čisto preprosto, kaj?

Sicer pa še s tem problem odvisne rešen! Potrebno bi bilo uvesti dve izidni. Potem bi bilo zaposlenih še 600 ljudi. 600 ljudi! Problem Dolinskega bi bil s tem rešen.

Doslej je šlo vse kot namazano. Sedaj pa se postavi proti vsemu temu vprašanje — kvaliteta naših izdelkov! Nima smisla, da se obrat razširja, kvaliteta je v našem obratu v Turnišču še vedno problem številka ena! Zakaj pa kvaliteta ni najboljša? Zato, ker je vse premalo povezano z matičnim podjetjem. Vzrokov ne bom našteval, zakaj je bilo Turnišče nepričeno samo sebi. Krivito je delno matično podjetje in delno naš obrat. ki te pomoči — poveza ne mogoče zahteval. Sedaj bo to urejeno tako, da

to je nekulturno. Tudi mojstri se pri-

tožujejo, ker nima »gospod« Jovanović, ki pripravlja razpisa, pravega odnosa do njih. Uporablja grde izraze, ki nikakor niso v čast človeku, ki dela v pisarni. To pa lahko potrdijo tudi uslužbenke v matičnem podjetju, kjer je bil tovariš Drago na praksi. Takih ljudi se moramo čimprej otre-siti!

In dalje? V pisarne ne bi bilo treba po nepotrebnem prihajati ljudem, ki v njih ne delajo; prav tako ne v delavnice tistim, ki v njih nimajo kaj iskati. — Ne vem, če ljubimkanje sodi v tovarno. To je treba odpraviti že sedaj, ko se še ni zakoreninilo; vse kršitve pa kaznovati.

Odravnimo vse te naše slabosti! Naša tovarna rabi dobre in poštene delavce. Taki moramo biti mi vsi!

Disciplina

V naši rubriki se nismo nič sprevorili o disciplini, ki je v našem obratu tudi precej problem. Namreč so čisti stvari, ki v tovarno ne spada-

Stranišča! Sami dobro veste, da je v njih nered, da večjeje skoraj ni mogoče. Pa tudi drugod je nered! Za ne je še vedno problem. Tudi odne-ri strojev do delavcev ni tak, da ga ne bi bilo treba grajati. So pa tudi razni »imori privilegiranja. Sicer pa to ni mogoče. To ni lepo. Tudi pri drugih, ki menzi tudi ni tako, kot bi moralo biti. Ko se čeli malica, je treba časteti držali vsi. Pa ni tako! Nekateri se prerivajo v ospredje! To ni lepo, to je nekulturno. Tudi mojstri se pri-

DOGODKI V SVETU OD TEDNA DO TEDNA

NAŠA DELEGACIJA V KONGU

Predsednik nove neodvisne republike Kongo Kasavubu je dvakrat sprejel člane jugoslovanske delegacije, ki se je udeležila slavnostne proglasitve neodvisnosti Konga. Vojna jugoslovanske delegacije Velimir Stojnić je izročil predsedniku Kasavubu osebno sporočilo predsednika Tita. Predsednik Kasavubu se je zahvalil za čestitke in izrazil željo po tesnem sodelovanju med obema deželama.

Na drugem sestanku so se razgovarjali o odnosih in sodelovanju med Jugoslavijo in Kongom.

NACIONALIZACIJA AMERISKE LASTNINE NA KUBI

Kubanska vlada je sprejela odlok o nacionalizaciji vseh tujih rafinerij nafte na Kubi. Ta sklep je sledil stalisti družbi, ki niso hotele predelovati sovjetske nafte.

Na izredni seji kubanske vlade, ki je bila v sredo v Havanu, je dobil predsednik republike in predsednik vlade posebna pooblastila za ukrepe v zvezi z razlastitvijo podjetij in premoženja ameriških državljanov na Kubi. Vlada je sprejela zakon o nacionalizaciji, šef države in vlada pa naj po lastnem preudarku določita datum razlastitve.

Sklep ameriške vlade o zmanjšanju uvoza kubanskega sladkorja za 700.000 ton je označila kubanska vlada kot »gospodarsko agresijo«, katere ozadje so izključno politični cilji. Izločati Kubo in zavrti njen gospodarski razvoj. Na tem stališču je za sponov namen pa je, nadomestiti škodo, ki bo nastala zaradi ameriškega zaskona o ukinitvi uvoza sladkorja s Kube.

LONDON — Minulo sredo je po daljši bolezni umrl namestnik predsednika britanske Laburistične stranke Aneurin Bevan. Bolehal je že dalj časa. Lani je bil operiran na želodcu. Imel je raka. Star je bil 62 let.

PREKINITEV POGAJANJ V MELUNU

Po prekinitvi preliminarne pogajanj v Melunu je izdala začasna alžirska vlada sporočilo, v katerem je rečeno, da se ji v sedanjih pogojih in okoliščinah ne zdi smotno poslati vladne delegacije v Francijo. Alžirska vlada izraža prepričanje, da to ne bi pripomoglo k rešitvi problema. Vlada je proučila poročilo, ki ga je predložila alžirska misija — nadaljuje vladno sporočilo — in ugotovila, da bi bila delegacija alžirske vlade v okoliščinah in v pogojih, ki jih je sestavila francoska vlada, brez vseh pravic, ki ji morajo biti zagotovljene v skladu z dostojanstvom in nalogami ljudi, ki se pogajajo. Ker alžirska vlada želi ohraniti vse možnosti za rešitev problema s pogajanjem,

BRIONI — Angleška vlada je imenovala v Jugoslaviji novega britanskega veleposlanika. Macl Justin Kresvel je izročil predsedniku Titu na Brionih poverljiva pisma in se s predsednikom republike dalj časa prisrčno razgovarjal.

SPORAZUM O CIPRU

Po daljših pogajanjih so se britanska vlada in izvoljeni predstavniki bodoče ciprske republike končno sporazumeli o spornem vprašanju britanskih oporišč na Cipru. Po tem sporazumu so britanske baze omejene na 99 kvadratnih milj.

Potem sta se izvoljeni ciprski predsednik Makarios in podpredsednik Dr. Kučuk dogovorila o razdelitvi položajev in upravi bodoče ciprske republike. Sporazumela sta se, da bodo v roku petih mesecev po proglasitvi neodvisnosti začela veljati določila žiriskega in londonskega sporazuma, po katerih naj znana razmerja administrativnih mest med pripadniki grškega in turškega prebivalstva na otoku 70:30.

je pripravljena ponovno poslati svoje zastopnike, da bi sporazumno določili pogoje za pogajanja.

V torek je predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abas po tunišnem radiu naslovil na alžirsko ljudstvo poziv, v katerem je poudaril, da morajo biti Alžirci sprito izkušeni iz Meluna bolj previdni kot kdajkoli doslej. Dejal je, da vojna lahko še dolgo traja, vendar bodo hkrati iskali možnosti za pogajanja in izkoristili vse okoliščine za mirno poravnavo, ter dodal, da je treba dalje stopnjevati boj z orožjem.

O pogajanjih v Melunu je Ferhat Abas dejal, da francoska vlada dejansko hoče vsiliti svoje pogoje, ki pa so tako poniževalni, da je zamisel o svobodnih pogajanjih gola utvara.

BEOGRAD — Generalni direktor mednarodnega Monetarnega sklada Per Jakobson s soprogo je gost Sekretariata za finance ZIS. V naši deželi ne nekaj dni, da se bo seznanil z različnim poslovanjem bank, zanimal pa se bo tudi za naš kreditni sistem. Obiskal je tudi Slovenijo. Na fotografiji: direktor Jakobson (levo) v razgovoru z Nikolom Minčevim v hotelu »Metropol«.

LJUBLJANA

cigarete

Lbar-Zeta

Pot v izolacijo

Dogodki, ki so se zvrstili na Koreji, v Turčiji, na Japonskem in tako dalje, imajo nedvomno več vidikov in je nanje mogoče gledati z več zornih kotov, ker je njihovo ozadje prav tako raznovrstno kakor specifično. Vendar je označuje proces izginjanja določene vojaško-politične koncepcije, ki se je izoblikovala in prevladovala v dneh zaostrene hladne vojne ter se preživela in postala nevdružna v spremenjenih okoliščinah pomirjevanja. Dežele in narodi, ki so se v negotovih dneh hladne vojne bolj ali manj sprijaznili z določenimi odnosi ter so iz nje sprejeli določene omejitve, pa zdaj menijo, da to ni niti potrebno niti nujno v času, ko se negotovost kot posledica hladne vojne umika v preteklost in ko popuška napetost, sprito česar nastajajo pogoji za drugačno reševanje problemov.

Ti dogodki so organsko in neposredno povezani s široko koncepcijo ameriške politike in kažejo, da tudi ta politika doživlja določeno krizo bolečega prilagajanja novim pogojem po svetu. Lahko bi celo rekli, da so ti dogodki določen odsev globljega, širšega vrenja v ameriški zunanji in splošni politiki, ki mora zdaj za probleme in težave, ki jo tarejo, poiskati drugačna merila in drugačne formule, kot so bile dosedanje. Ta proces sprememb in prilagajanja je zanj tembolj boleč, kolikor pomeni nujno slovo od utvar z globokimi koreninami in kolikor so ga vsilili udarci, ki so se zvrstili po nedavni pariški krizi.

Za zdaj še ni mogoče napovedati, kako in kdaj se bo zaključil ta proces in kaj bo njegov končni rezultat, vendar kaže, da sega ta proces na vsa tista področja, ki jih je svoje čase zajel Dulles kot oblikovalec »hoje po robu vojne« v prepričanju, da je to edina politika, ki jo mora njegova dežela vselej ubirati in oblikovati, ker bi sleherna druga pomenila umik in poraz. S tem pa je povedano tudi to, da gre za pozitivno krizo, ki bi ji morali slediti blagodejni rezultati, ki bi imeli pečat novih odnosov po svetu in bi pomenili sprijaznjenje z novo razporeditvijo sil, ki ni več niti takšna niti tako ugodna, da bi dovoljevala eni sami deželi, pa naj je še tako velika, da bi bila zaverovana v svojo vsemočnost, ki je od nje le še korak do samovojne.

Položaj, na katerega se je kot na enega izmed stebrov bistveno naslanjala takšna koncepcija ta-

ko med hladno vojno kakor zdaj, je ostal, vsaj kolikor moramo soditi po zunanji, dozdevni podobnosti, nekako ob strani pri vsem tem procesu. Na vsem evropskem Zahodu, oziroma točneje v središču spora in odnosov med Vzhodom in Zahodom je slej ko prej Zahodna Nemčija, ki je imela v preživelih političnih koncepcijah pomembnejše, aktivnejše mesto kot dežele, v katerih je prišlo do znanih sprememb. Zahodna Nemčija ni bila niti za trenutke pasivna baza ali pozicija te politike, temveč njena zelo aktivna udeleženka in oblikovalka, ki je v posameznih fazah, zlasti v dneh pomirjevanja po svetu, prevzemala vlogo reševalke in nadaljevalke te politike ter se je sčasoma znašla skupaj z nekaterimi krogi onstran Oceana v njenem središču kot poglavitna nosilka te politike.

Osnovna značilnost vloge Zahodne Nemčije v tej politiki je bila v tem, da je vztrajala pri njej tem odločnejše, kolikor bolj so se odnosi po svetu obračali na bolje, in sicer ne morda zato, ker bi ne čutila teh sprememb, temveč predvsem in edino zaradi tega, ker ni želela sprememb na bolje in se je bala vsake izmed njih. To je namreč ena izmed redkih dežel in v Evropi edina, ki je imela od hladne vojne velike gospodarske, politične in splošne koristi ter je videla v li-

kvidaciji takšne politike ne le konec teh možnosti, temveč morda še več — nevarnost za položaje, ki si jih je bila pridobila. Med hladno vojno je postala Zahodna Nemčija dragocen, najmočnejši stebel NATO in zahodne strategije ter pomemben činitelj zahodne politike. V zameno za to je vsilila Zahodu pojmovanje, po katerem je mogoča rešitev nemškega problema le na temelju priključitve Vzhodne Nemčije k Zahodu, torej ob izključitvi Vzhoda zlepa ali zgrda.

Oblikovalci te politike v Bonnu še zdaj vztrajajo na teh pozicijah, čeprav se marsikje drugod podirajo podobni položaji in jih marsikje tudi opuščajo ter celo v ZDA bolj in bolj razmišljajo o novih nujnostih, ki jih narekujejo spremenjeni pogoji. V Bonnu so zdaj poglavitni viri in osnovni zagovorniki odpora proti sleherni spremembi in proti vsakršnemu odniku od poprej izoblikovanih zamisli. Po mnenju Bonna bi bilo treba ne glede na ceno in na tveganost trmasto vztrajati na starih poteh, in sicer samo zato, ker je to v skladu z apetiti bonnske politike naslopljen in še posebej do Vzhodne Nemčije.

Na srečo pa ima ta anomalija še drugo, čedalje izrazitejšo stran: kljub obotavljanju in občasnim zastojem prevladuje po svetu pomiritev in spoznanje, da

je obnovev hladne vojne nevarna, nesprejemljiva. Zato pelje ta bonnska vztrajnost v izolacijo v hude poraze. Po svetu je čedalje več ljudi, ki so se sprijaznili in z obstojem dveh Nemčij, bolj in bolj se uveljavlja prepričanje, da ne bo združitve Nemčije — ko bo in kako bo prišlo do nje — niti najmanj podobna Adenauerjevi formuli. V tej zvezi se čedalje bolj širi spoznanje, da postaja takšno bonnsko pojmovanje in z njim njegovi najvidnejši zagovorniki resna ovira tako za širše pomirjenje kakor tudi za združitve Nemčije. Vsi manevri ne glede na čas in smer se ne morejo upirati takšnemu pojmovanju po svetu in tudi na Zahodu, kjer kažejo spremenjene razmere, da ni več prostora za dosedanje politiko Bonna in še manj za vse tisto, kar je Nemčija dobivala za to v minulih letih, ker postaja takšna politika zdaj neprijetna ovira za normalen razvoj dogodkov in za ureditev odnosov.

Skratka, procesi, ki so se v minulih mesecih zvrstili v raznih deželah, po svoje odsevajajo tudi v Evropi, s tem da se kažejo drugače na vsaki posamezni točki in položaju, pač glede na vlogo tega položaja in na to, v kolikšnem obsegu se določena točka prilagaja novim pogojem. V bonnskem primeru se to zrcali v drvenju v osamitev, torej po najkrajši poti v poraz. JURE PUTNIK

TOVARIS IVAN BOŽIČEVIĆ O RAZGOVORIH V BUDIMPEŠTI

Koristen sestanek

Delegacija Centralnega sveta ZSJ, ki se je pod vodstvom podpredsednika CS ZSJ Ivana Božičevića v Budimpešti razgovarjala z voditelji madžarskih sindikatov, se je v sredo zvečer vrnila v Beograd.

Tovariš Ivan Božičević se je odzval prošnji, naj za bralce našega lista opiše svoje vtise o razgovorih in bivanju na Madžarskem. Dejal je, da je budimpeštanski sestanek nadaljevanje poprejš dogovorjene prakse občasnih razgovorov na ravni centralnih svetov o temah, ki zanimajo obe sindikalni organizaciji. Na prejšnjem sestanku v Beogradu so razpravljali o vlogi sindikata v socializmu, v Budimpešti pa o kulturno-prosvetni, vzgojni in izobraževalni dejavnosti ter o or-

ganizacijskih problemih in o delovnih metodah sindikatov.

Med razgovori sta se delegaciji seznanili z dejavnostjo njihovih organizacij na področju kulture in prosvete, vzgoje in izobraževanja delovnih ljudi ter s problemi pri tem delu. Ugotovili sta, da posvečajo sindikati obeh dežel tem problemom veliko pozornost in si zelo prizadevajo na tem področju.

Razgovori so prav tako pokazali — je nadaljeval tovariš Božičević — da v obeh deželah posvečajo veliko skrb notranji gra-

ditvi sindikatov, razvijanju demokracije in širšemu sodelovanju članov pri določanju nalog, ki jih imajo sindikalne organizacije pri reševanju problemov delovnih ljudi.

Na sestankih so se prav tako pogovorili o rezultatih in ukrepih socialističnega razvoja v Jugoslaviji in na Madžarskem.

Tovariš Božičević je poudaril, da so bili razgovori obojestransko koristni in da sta obe delegaciji izrazili željo po nadaljnjem glajbljanju medsebojnega sodelovanja. Načelno sta se sporazumeli, da bi se tudi v prihodnje nadaljevala takšna oblika sodelovanja na diskusijskih sestankih o vprašanjih, ki zanimajo obe organizaciji. To seveda ne pomeni, da bi zanemarjali druge oblike sodelovanja.

S POTI PO LATINSKI AMERIKI

Perujska delavska panorama

Ko sem se mudil v Peruju, sta bila dva dogodka v središču pozornosti: drugi kongres kmetijskih delavcev in zborovanje ob 30-letnici uvedbe osemurnega delavnika. Ta dogodka sta bila hkrati izraz družbenega gibanja in te dežele na pobočjih Andov.

Razmere, v kakršnih živijo in delajo kmetijski delavci (65 % aktivnega prebivalstva), najboljše ponazarja dejstvo, da so se ti delavci lahko ubrali doslej le dvakrat v vsej perujski zgodovini. Iz več razlogov ta drugi sestanek ni bil mogoč prej kot šele letos. Poglavitni razlog: Peru je imel leta in leta diktatorske vlade, ki tega niso dovoljevale, razen tega pa so se kmetijski delavci še premočno zavedali nujnosti skupnega nastopa za obrambo svojih interesov.

Po prihodni predsednika republike Manuela Prada na oblast po volitvah leta 1956 je dobilo prebivalstvo določene politične svobode, ki so jih prejšnji režim ukinil. Legaliziral so politične stranke, sindikati so dobili več možnosti za delo. Družbeno-gospodarska struktura pa je ostala ista, nasprotja med izkoriščevalci in izkoriščanimi so se še stopnjevale. To je vplivalo na kmetijske in mestne delavce, da so začeli v skupnih naporih in v boljši organizaciji iskati pot k svoji emancipaciji. Drugi kongres je bil ena izmed manifestacij te težnje, ki dobiva čedalje močnejši izraz.

TEŽAVNI POLOŽAJ KMETIJSKIH DELAVCEV

Kongres je posvetil največ pozornosti širjenju Sindikata kmetijskih delavcev, njihovih čimboljših povezavi z industrijskimi delavci in spremembi strukture zemljiške posesti.

V Peruju je primernih za obdelavo 46 % skupne površine 1249.049 kvadratnih kilometrov deželjsko pa obdelujejo le 1.750.000 ha ali 1,25 %, vsega ozemlja. Od tega je okoli 67 % (1.266.000 ha) v posesti komaj 40 domaćih in tujih družin. Na njihovih veleposestvih dela okoli 52 % vsakega prebivalstva, ki prejema zelo nizke plače. Nekateri delavci izplačujejo v denarju in s posebno travo, imenovano »koka«, ki teši občutek lakote, vendar telesno izčrpa ljudi. To koka dajejo zlasti Indijancem, ki ži-

vijo na goratih področjih v notranjosti dežele. Zaradi takšnih življenjskih razmer traja v Peruju povprečno življenjska doba 23 let.

Drugi kongres kmetijskih delavcev je v določenem obsegu izrazil razmere, značilne ne le za Peru, temveč tudi za mnoge druge latinskoameriške dežele (z lastno Kube, Kjer uspešno izvajajo zemljiško reformo, Boliviji, kjer so jo delno izvedli v Venezueli, kjer so še na čelju ta problem). Vseposest je postala ne le resen ekonomski, temveč tudi politični problem Latinske Amerike. Z njim ima opraviti vsaka vlada, ki želi doseči napredek svoje dežele, zboljšati življenjsko raven prebivalstva in zagotoviti polno zaposlenost. Vlada, ki tolerira veleposesti, ne more rešiti nobenega izmed problemov v zvezi z vsestranskim razvojem dežele.

Na kongresu perujskih kmetijskih delavcev so razpravljali tudi o tem, kako veleposestniki ravnaajo s kmetijskimi delavci. Mnogi latifundisti dajejo kmetijskim delavcem kot plačilo za njegovo delo krpo nerodovitne zemlje. Ko jo spremeni v rodovitno, ga premostijo na drugo parcelo in tako širijo obdelano površino svojega posestva. Uveljavljajo zelo drastične ukrepe, da bi preprečili kmetijskim delavcem vključevanje v sindikalno organizacijo. Nekateri delavci celo z življenjem plačajo večniten v sindikat. Na veleposestvu Jil-deneistera na primer so lani ubili nekaj kmetijskih delavcev, ki so se hoteli včlaniti v sindikat.

Kmetijske delavce v njihovih naporih močno podpirajo industrijski delavci, katerih družbena zavest je na višji stopnji in ki se v svojih akcijah ne omejujejo le na ožek krog neposrednih zahtev po izboljšavi življenjskih in delovnih razmer. To se je videlo tudi na kongresu kmetijskih delavcev, ki je bil pod pokroviteljstvom in ob podpori Konfederacije delavcev Peruja, enotne sindikalne centrale, ki šteje v tej deželi 350.000 članov.

Pogoji za sindikalno dejavnost so v Peruju zelo zapleteni. Sindikati imajo vrsto težav, zlasti kadar gre za določeno akcijo, v kateri je potrebnoma množična udeležba industrijskih in kmetijskih delavcev. Ena teh težav je vsekakor medsebojno pozna-

vanje delavcev, zaposlenih v raznih podjetjih (industrijskih, rudarskih, kmetijskih). To je pogosto posledica zemeljske oddajnosti in slabih prometnih zvez (industrijska podjetja na primer so koncentrirana večinoma v obmorskih mestih, rudniki pa na planinskih področjih) in tudi pomanjkanje finančnih sredstev.

V rudnikih, ki so v nadmorski višini 4000 do 5000 m, delajo izključno Indijanci. Zdi se, da je to njihovi edini »privilegije«, ker lahko le oni vzdržijo pri delu v takih višinah. Družbe, v glavnem s tujim kapitalom, se borijo proti vsakršni zvezi teh Indijancev s sindikalnimi organizacijami. Z raznimi ukrepi in z izsiljevanjem skušajo preprečiti sindikalno dejavnost na teh področjih.

Položaj rudarjev je zelo težaven. Rudarji niso imeli učinkovite zaštite proti ničemu, zato so množično umirali. Ker si lastniki rudnikov niso mogli zagotoviti druge delovne sile, so bili na tem, da bi morali zapreti te rudnike. To jih je priložilo, da so zagotovili nekoliko bolj »humane« delovne pogoje, vendar so tudi ti daleč pod povprečnimi. Rudarji so odrezani od sveta, zato le malo vedo o vsem, kar se dogaja drugod, v določenem smislu so ločeni celo od splošnega dogajanja v deželi. Dejstvo, da lahko isto reče tudi za nekatere delavce iz obmorskih krajev glede na delavce v rudniških bazenih in na kmetijskih področjih, pa tudi za nekatere kmetijske delavce v medsebojnih odnosih, najboljše ponazarja, kakšne težave imajo sindikati pri vsklajevanju dela in organiziranju delavcev v raznih gospodarskih področjih. Glede tega je napravil kongres kmetijskih delavcev velik korak na poti k tesnejši povezavi kmetijskih delavcev med seboj in njihovemu sodelovanju z industrijskimi delavci.

Drugi dogodek, ki je bil v središču pozornosti, je miting delavcev ob praznovanju 30-letnice osemurnega delavnika v Limi. Začel se je ob devetih zvečer, končal pa okoli dveh u polnoči. Navzočih je bilo kakih 7000 delavcev. Prirejanje zborovanja v takem času je v Peruju običajen pojav. Eden izmed razlogov je v tem, ker se začenja delovni čas po navadi ob devetih dopoldne, konča pa se ob petih. Drugi razlog: ob tej uri popusti dnevna vročina, tako

da lahko navzoči spremljajo zborovanje.

Na tem mitingu so poudarili, da so v Peruju še delovna mesta, kjer delajo ljudje po 14 in 15 ur dnevno. Zato zahtevajo sindikati, da je treba v vsej deželi ne le formalno, temveč tudi dejansko uvesti osemurni delavnik. Načrt osemurnega delavnika še posebej ne upošteval v nasadih bombaža in sladkornega trsa. O težavnosti delovnih razmer najboljše priča dejstvo, da je bilo zadnja leta največ stavk prav na teh plantažah, ki so last tujih družb.

Razen boja za uvedbo osemurnega delavnika na vseh področjih posvečajo perujski sindikati posebno pozornost pravdniki razdelitvi narodnega dohodka. Peru je med latinskoameriškim deželami na zadnjem mestu glede povprečnega dohodka na prebivalca. Ta dohodek je znal na primer 1956 leta 332 solov (188 dolarjev).

Narodni dohodek je porazdeljen zelo neenakomerno, kar vpliva tudi na gospodarsko in politično strukturo Peruja. Po statističnih podatkih je med 10 milijonov prebivalcev Peruja okoli 2,2 milijona takih, ki imajo nekaj nad 9 dolarjev povprečnega letnega dohodka. Delavski razred spada k listemu delu prebivalstva, ki ima najnižji osebni dohodek. Sindikati si vztrajno prizadevajo, da bi se dohodek zvišal. Ta boj ni omejen le na zahtevo po periodičnem zvišanju plač, temveč posega tudi na področje industrijskega razvoja dežele. Sindikati tesno povezujejo svoje delo z industrijskim razvojem Peruja.

Mnogo pozornosti posvečajo in precejšnjo sredstva dajejo perujski sindikati za organizacijo šol za sindikalne voditelje, ker zelo primanjkuje sposobnih kadrov. V Peruju delujejo pet sindikalnih šol. V njih proučujejo ne le sindikalno gibanje in delovne odnose, temveč obravnavajo tudi gospodarski razvoj dežele, produktivnost dela, razmerje med kmetijskim in industrijskim razvojem ter investicije.

Na koncu naj povem, da si perujski sindikati kljub težavam in ne g'ede na različne tokove v svojih vrstah nevečno utrjujejo po k'ederalni veščji veščavi in postajajo čedalje pomembnejši činitelji v življenju dežele. SULEMAN REDZEPAGIĆ

SKANDINAVSKI SINDIKATI IN INTEGRACIJA

Prav tako, kakor so sindikati Norveške, Danske in Švedske pred časom neposredno in aktivno sodelovali pri izdelavi načrtov za nordijsko carinsko unijo in enotni nordijski trg — sprejeli so vrsto resolucij — tudi zdaj najbolj neposredno sodelujejo pri novih integracijskih gibanjih. Nobeno sindikalno zborovanje ali manifestacija vključno z letošnjimi pripravami na prvomajsko proslavo ne mine, ne da bi tako ali drugače omenili integracijo.

Če bi hoteli izluščiti tisto najbolj značilno in skupno za stališča sindikalnih organizacij teh treh dežel, bi morali na prvem mestu omeniti njihovo prizadevanje, da ne bi dovolili sestave skupin »sedmih« in »šestih« oziroma nastanka dveh gospodarskih blokov kot posledice tega. Sindikati teh treh dežel se postavljajo na stališče, da bi morebitna »trgovinska vojna« prizadela predvsem delavski razred zahodnoevropskih dežel, zato bi bilo po njihovem mnenju treba premagati sedanjí prepad in najti rešitve, s katerimi bi se izognili posledicam sedanjega razkola.

Argument, s katerim podpirajo to stališče, je v tem, da bi — tako poudarjajo — dva gospodarska bloka v Zahodni Evropi — omejevala intenzivnejšo dejavnost na mednarodnem področju predvsem v odnosu do razvoja nerazvitih dežel. Nasprotja med razvitimi in nerazvitimi deželami ne bi postavljajo v ospredje, kadar dajejo splošno oceno sodobnega gibanja po svetu. Zato podpirajo mnogo širšo osnovo EFTE* ki ne bi izključevala možnosti razširitve blagovne menjave z neevklajnjenimi deželami.

ZAGOTOVITI POPOLNO ZAPOLNENOST — OSNOVNA ZAHTEVA

Druge skupno stališče, ki se bolj neposredno nanaša na vsakodnevno politiko sindikatov do integracije, je njihova odločna zahteva, zagotoviti polno zaposlenost. S to zahtevo povezujejo še drugo, ki jo označuje predsednik norveških sindikatov Konrad Nordahl kot »zagotovitev dobrih življenjskih pogojev za vse«.

KAJ PRAVZAPRAV HOČEJO DOSEČI S TEMI ZAHTEVAMI?

Znano je, da spravlja liberalizacija blagovne menjave v kotljev položaj tista podjetja in tudi gospodarske panoge, ki imajo bolj zastarela sredstva za proizvodnjo in bolj omejene zmogljivosti, ker zmanjšuje njihove možnosti za uspešnejši konkurenčni boj. Konkretni primer avtomobilske industrije, čeprav ta ni najbolj značilna, bi dal naslednjo podoben: znižane uvozne carine na avtomobile koristijo deželam z najbolj razvito proizvodnjo v tej panogi in neposredno ogrožajo delavce, zaposlene v avtomobilski industriji drugih dežel. Se hujše posledice so v tekstilni industriji, ki sodi h gospodarskim panogam s sorazmerno najnižjimi mezdami. Po drugi strani pa zaostrena konkurenca v obliki nižjih cen koristi večjim deželam, ki so imele tudi doslej širši notranji trg in s tem večje možnosti za ekspanzijo. Spričo tega je nujno preusmeriti proizvodnjo v tekstilnih tovarnah, na primer norveških, in celo nekatere zapreti. Taki primeri so že bili, čeprav bo začel stockholmski dogovor (pogodba o ustanovitvi EFTE, podpisana lani novembra) veljati šele 1. julija.

Spričo tega je povsem razumljivo, da sindikati manjših dežel, članic EFTE, spoznavajo to nevarnost in najodločneje nasprotujejo vsem tistim ukrepom, ki ne bi odstranjevali te nevarnosti. Vendar so razlike tudi med njimi. Švedska na primer je v mnogo ugodnejšem položaju, ker ima ugodnejšo organsko sestavo kapitala tudi v tekstilni industriji, kot pa Norveška ali Danska.

Ugodna okoliščina pa je v tem, ker so vse te dežele že doslej razvijale tiste gospodarske panoge, ki so jim omogočale širši zunanji trg. Znano je, da ima skandinavsko področje nekaj manj kot 1% svetovnega prebivalstva, medtem ko znaša njegov delež v mednarodni blagovni menjavi 7-8%. Vendar to ne izključuje možnosti, da bi liberalizacija mednarodne blagovne menjave ne glede na absolutno število zaposlenih delavcev prizadela tiste gospodarske sektorje, ki

* Evropsko združenje za svobodno trgovino, znano tudi kot »sedmerica«. Članice so Velika Britanija, Švedska, Danska, Norveška, Svica, Avstrija in Portugalska.

so usmerili svojo proizvodnjo na notranji trg.

»DOBRI POGOJI ZA VSE«

Liberalizacija blagovne menjave pa hkrati pomeni sprostitve gospodarske politike v vsaki deželi posebej. Vzemimo kot primer Švedsko, kjer so v začetku letošnjega leta odpravili zakon o omejitvi delnic, ki jih je moglo izplačevati delničarjem. Ob tem nam postane jasna bojazen norveških sindikatov, da bodo zasebni kapitalisti odnesli levji delež obljubljenih prednosti širšega mednarodnega trga, oproščenega sedanjih carinskih omejitev. Nič čudnega torej, če ponovno zahtevajo za proizvajalce širše pravice pri soodločanju.

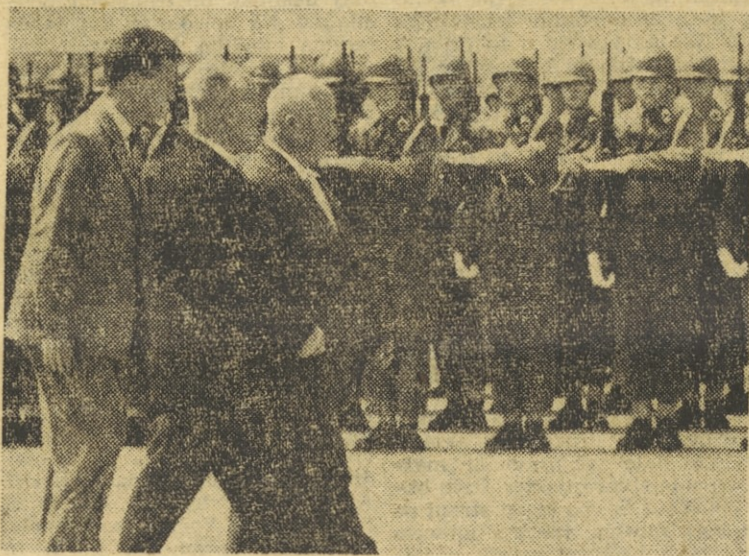
Zanimivo je, da so prav najnovejši dogodki povzročili določene spremembe v uradnih stališčih sindikatov do problema soodločanja. Medtem ko so zadnja leta v glavnem obravnavali tisto, kar so dosegli neposredno po vojni, se pravi, proizvodne odbore brez večjih pristojnosti, se je zdaj to vprašanje vidno zaostri. Osnovni razlog je ta, da večja konkurenčna sposobnost ni mogoča brez aktivnega sodelovanja neposrednih proizvajalcev. In ne le to! Ponovne vloge — ustvarjenega dobička ter razširitev proizvodnih zmogljivosti in sortimenta proizvodov zagotavlja tudi večjo kreditno sposobnost, konkurenca na »kreditnem trgu« pa je prav tako ostra kakor na področju proizvodnje.

Nastane vtis, da prihajajo vladne socialnodemokratske stranke do prepričanja, čeprav to še

ni povsem izrazilo, da je ukinitve raznih državnih posegov v gospodarstvo mogoče učinkovito nadomestiti le s širšo, neposredno kontrolo proizvajalcev v posameznih podjetjih. Ne bi mogli reči, da se je že izoblikovalo dokončno stališče do tega. Nekateri programski teksti in tudi praksa — tako se zdi — zanikajo takšno stališče, vendar sama zase dovolj pove na primer izjava predstavnikov norveških sindikatov, da bodo najostreje nastopili proti slehernemu poskusu, izkoristiti liberalizacijo trgovinske menjave za večje dobičke. Še jasnejše je stališče predsednika norveških sindikatov, da »za dobro poslovanje ni zainteresiran samo tisti, ki je vložil kapital v podjetje, temveč so zainteresirani še bolj ljudje, ki vsak dan vlagajo svojo delovno silo«.

VEČJI VPLIV SINDIKATOV V EFTE

Norveški, švedski in danski sindikati prav tako zahtevajo, naj jim skupno s sindikati drugih včlanjenih dežel (razen Portugalske) zagotovijo neposrednejši pregled nad delom vseh organov EFTE. Na nekem dunajskem sestanku so sprejeli resolucijo, katere tretji člen se glasi: »Posvetovalnemu odboru (pravzaprav paritetnemu organu predstavnikov sindikatov in delodajalcev iz vsake včlane dežele) je treba zagotoviti, da se bodo z njim posvetovali o vseh vprašanjih pri

DUNAJ — Pri našem sosedu, v Avstriji, je te dni na uradnem obisku predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščev. Več dni se je že mudil na Dunaju, zdaj pa potuje po Zg. Štajerski, prišel bo tudi na Koroško in na Dunaju naposled podpisal uradno sporočilo o razgovorih, ki jih je imel z najvišjimi predstavniki Avstrije. Na fotografiji: predsednika Hruščev in dr. Adolf Schärf pregledujeta častni bataljon na dunajskem letališču.

I Z T U N I S A

Dve poti do stanovanja

Kakor v mnogih deželah, ki so si nedavno priborile neodvisnost, so se tudi v Tuniziji vse do naših dni ohranila pravecata naselja kolib in zasilnih barak, ki pričajo o žalostni kolonialni dediščini. Podatki povedo, da živi le 50.000 tuniških družin, večinoma veččlanskih, v spodobnih stanovanjih, približno 700.000 do milijon pa jih je brez ustreznih stanovanj. Skoraj dve tretjini tuniških prebivalcev, večinoma delavcev in ljudi brez polne zaposlitve, živi s svojimi družinskimi člani v zelo neugodnih stanovanjskih razmerah.

Po pridobitvi neodvisnosti si je tuniška vlada prizadevala, da bi z intenzivno graditvijo spremenila sedanje stanje. Pred dvema letoma so začeli uveljavljati ukrepe za dolgoročno graditev stanovanj, in sicer predvsem na dva načina: z ustanavljanjem zadru in z vključevanjem delovne sile.

V prvem primeru gre za gospodarsko šibkejšje sloje, za delavce in nižje meščane, katerih plače se gibljejo med 25 in 45 tunizijskimi dinarji mesečno. Tem omogočajo ustanavljanje zadrug brez omejitev glede poklica ali števila članov. Potem ko državni organi odobrijo statut zadrge, izberejo člani zemljišče. Edina omejitev: načrti za poslopja morajo biti v skladu s predpisi o tipičnih stanovanjih, katerih vrednost ne sme presegati 1300 tuniških dinarjev. Država daje ustrezne kredite za graditev sta-

novanj, člani zadrug pa morajo kredit vrniti v 30 letih skupno z dvoodstotnimi obrestmi. To pomeni, da znaša obrok 5 tuniških dinarjev mesečno, kar je 11-20% mesečne plače.

Lani je sedem stanovanjskih zadrug na ta način spravilo pod streho ali je povsem dogradilo za svoje člane 720 stanovanj. Predvidevajo, da bodo letos sezidali še 307 stanovanj, ki imajo povečini tri sobe s pritliklinami. Povedati je treba, da so tuniške družine zelo številne, saj štejejo po šest ali osem članov.

Drugi način je namenjen tistim, ki so ekonomsko še bolj na slabem in nimajo stalnih mesečnih prejemkov. Po navadi gre za ljudi, ki živijo v tesnih, nezdruženih naseljih in imajo le »streh« nad glavo, ne pa stanovanja v pravem pomenu besede. Kljub temu so bili potrebni precejšnji napori, preden so kulturno za-

vodilnih organih EFTE, namreč v svetu ministrov ali v kakem izvršnem odboru (namestniku ministrov), ki bi ga morda ustanovili«.

Po izjavah voditeljev norveških, švedskih in danskih sindikalnih organizacij lahko sklepamo, da je zahteva po posvetovalni pravici za zdaj začasna. Vztrajanje na tem, da bi dobivali člani posvetovalnega odbora vse podatke in da bi jih obvezno vabili na vse sestanke, na katerih sprejemajo sklepe, kaže, da hočejo biti sindikati teh dežel neposredno poučeni o vsem, kar bi se dogajalo v EFTE. To naj bi jim omogočilo, da bi po potrebi sprožili določene akcije.

Blíža se 1. julij, dan, ko naj bi začeli izvajati načrte EFTE. Problemi, ki so jih doslej nekako le slutili, bodo dobili jasnejše oblike. Kaže, da bodo ostali norveški, švedski in danski sindikati dosledno na stališču, storiti vse, kar je v njihovih močeh, da EFTE ne bi ovirala nadaljnega napredka v splošni mednarodni blagovni menjavi in razvijanja mednarodnega gospodarskega sodelovanja. Jasno je, da gre za množico prepletenih in protislovnih interesov. Ni dvoma, da imajo na primer monopoli svoje račune, kakor je povsem jasno, da lahko ožja integracijska področja z večjimi zaprekami za neevklajnjen dežele ovirajo splošne napore za zagotovitev boljših odnosov med vsemi deželami. Zato nedvomno zasluži pozornost prizadevanje norveških, švedskih in danskih sindikatov, da bi to onemogočili, bližnji dogodki pa bodo pokazali, ali bodo sindikati dovolj močni, da bodo to dosegli.

TOMA MILUTINOVIC

ŠTRAJKI — DEMONSTRACIJE

BRAZILIJA PROTEST ZARADI PREMEŠČANJA DELAVCEV V NOTRANJOST DEŽELE

Konec prejšnjega tedna je bila v Santosu splošna enodnevna stavka. Zaradi stavke je zastala vsa gospodarska dejavnost v glavnem centru za proizvodnjo kave v Braziliji.

Stavko je organiziralo 53 sindikalnih zvez in protesta proti premeščitvi večjega števila delavcev iz Santosu v notranjost dežele.

IRSKA STAVKA PRISTANIŠKIH DELAVCEV

V ponedeljek je v Dublinu skoraj povsem zastal pomorski promet z Veliko Britanijo. Stavkali so pristaniški delavci in namoščenci.

Namoščenci dublinskega pristanišča so napovedali stavko z zahtevo po višjih plačah, pristaniški delavci pa stavkajo iz protesta proti odpustu nekaj delavcev.

ROMUNIJA AKCIJE ZA POMOČ PRI KMETIJSKIH DELIH

V Romuniji organizirajo množične akcije za pomoč pri kmetijskih delih, zlasti pri žetvi. V tej akciji je na prvem mestu mladina. Samo iz Bukareste je odpotovalo na državna kmetijska posestva nad 4000 študentov. Mladina iz drugih univerzitetnih in mestnih središč je prav tako priskočila na pomoč pri kmetijskih delih.

KUBA ZAHTEVE PO NACIONALIZACIJI SLADKORNH TOVARN

Vodstvo Federacije delavcev sladkorne industrije je v terek na sestanku obodilo sklep ameriškega Kongresa o ukinitvi uvoznih kvot za sladkor. Članom te federacije so voditelji svetovali ostro odločeno čuječnost, hkrati pa so 1. julija ustanovili tisoč kmetijskih združenj na plantažah sladkornega trsa.

OBISKI IN POTOVANJA

STUDIJSKA DELEGACIJA CS ZSJ V ITALIJI

V sredo, 6. julija, je odpotovala iz Beograda v Italijo študijska delegacija Centralnega sveta ZSJ, ki bo 12 dni v gosteh pri Generalni konfederaciji dela Italije. Delegacijo vodi Dušan Pudja, podpredsednik Republiškega sveta ZSJ za Srbijo, člana pa sta Uroš Ruprecht, predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Ljubljana in član sekretariata RS ZSJ za Slovenijo, ter Miodrag Dimić, voditelj ekonomskega oddelka pri Republiškem svetu za Srbijo.

Člani delegacije bodo obiskali Rim, Livorno, Torino, Milano, Ferraro in Napoli, kjer se bodo razgovarjali s predstavniki sindikalnih organizacij GKD.

MEDNARODNI SEMINAR V ZAHODNI NEMČIJI

Na poletni mednarodni seminar v Moosbachu (Zahodna Nemčija) — organizira ga za-

Na sestanku so zahtevali od vlade Fidela Castra, naj nacionalizira ameriške sladkorne tovarne na Kubi. Menijo, da bi morala vlada s tem ukrepom odgovoriti na zakone, sprejete v ameriškem Kongresu, po katerih sme predsednik Eisenhower odločiti o zmanjšanju uvoza kubanskega sladkorja.

Po uradnih statističnih podatkih je krija Kuba 30% potrošnje sladkorja v ZDA (okoli osem milijonov ton). Med skupno 180 sladkornih tovarnami je 37 največjih in najmodernejših v ameriških rokah.

ITALIJA USPEH GENOVSKIH PROTIFAŠISTOV

Genovski antifašisti so zagnali veliko zmago: prepričali so kongres Italijanskega socialnega gibanja (neofašistična stranka), ki naj bi bil v Genovi v dnevi od 2. do 5. julija. Vodstvo antifašistične stranke je moralo odpovedati kongres, potem ko je sporočil genovski prefekt, da policija ne bo mogla »posameznim udeležencem zagotoviti varnosti«.

Odpoved kongresa je posledica zelo močnega odpora protifašističnih sil v Genovi. Nekaj dni pred nameranim začetkom kongresa so bile v Genovi številne manifestacije in demonstracije, prišlo pa je tudi do ostrih spopadov s policijo. Ranjenih je bilo nad 70 policajev in večje število demonstrantov.

Protesta proti temu kongresu so sindikati organizirali splošno sestano stavko, brž ko je bil sprejet sklep o odpovedi kongresa, pa so Generalna konfederacija dela in antifašistične organizacije preklicale napovedano stavko.

MKSS ZAHTEVE PO GOSPODARSKIH UKREPIH PROTI JUŽNOAFRIŠKI UNIJI

Izvršni odbor Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov (MKSS) je pooblastil generalnega sekretarja Organizacije združenih narodov, naj v imenu svetovne organizacije sproži vprašanje gospodarskih ukrepov proti Južnoafriški uniji, če ne bo opustila rasistične politike. O tem bodo razpravljali na letošnjem rednem zasedanju Generalne skupščine OZN.

OBISKI IN POTOVANJA

hodnonemški sindikat javnih služb, transporta in prometa — sta odpotovala Mirko Brolih, član Centralnega odbora Sindikata nameščencev državnih ustanov Jugoslavije, in Aleksander Djordjević, član sekretariata RO za Srbijo.

ITALIJANSKI ZASTOPNIKI TEKSTILCEV PRI NAS

Študijska delegacija Sindikata tekstilnih delavcev, včlanjena v Generalno konfederacijo dela Italije, je prispela 3. julija v Beograd. Kot gostje Centralnega odbora tekstilnih, usnjarskih in gumarskih delavcev Jugoslavije bodo člani delegacije v naši deželi deset dni. Obiskali bodo nekatera makedonska podjetja ter se seznanili s sistemom delavskega samoupravljanja, z nagradjevanjem po učinku in s strukturo naše tekstilne industrije.

Petlčansko delegacijo vodi Mario Coccia, sekretar Centralnega odbora sindikata italijanskih tekstilnih delavcev

TA TEDEN SMO IZBRALI

»Giselle«

Osmi ljubljanski festival je že v polnem teku. Na odru domače Opere (žal ne v Križankah, ker je bilo vreme privediteljem spet enkrat izrazilo »sovražnost«) se vrstijo predstave naših največjih baletnih ansamblov — vselej pred prepolnim auditorijem! Po otvoritveni predstavi domačinov (Sergej Prokofjev: »Pepelka« — 30. junija) so se nam v soboto, 2. julija predstavili plesalci in plesalke beograjske Opere v klasičnem baletnem delu Ch. Adolpha Adama »Giselle«.

Predstavo je pripravil in zrežiral ruski koreograf Leonid Lavrovskij in nemara je bila največja zanimivost (če že ne draž) v popolnem naslonu na tradicije klasičnega baleta. To je bil tudi prvi in osnovni vtis vsega večera: živopisna scena, bogati kostumi, številni statisti, pravoverni in popolni odrski realizem prvega dejanja, česta uporaba pantomime. Skozi vso predstavo nismo opazili niti enega samega poizkusa izvirne zastarelilne obrazce in tradiciji. Namenoma? Nemara. Vsekakor pa smo od predstave same pričakovali več! — Toliko bolj je občinstvo navdušilo ansambel beograjskega baleta. Izredna tehnična dovršenost in enotnost ženskega zbora v drugem dejanju je izzvala več aplavzov ob odprti sceni. V glavni vlogi kmečkega dekleta Giselle je nastopila Dušanke Sifnios nastopila Katarina Obradović ter dosegla lep uspeh. Tudi njen soplesalec Zarko Prebil ter Vera Kostić kot kraljica vil sta se odlično uveljavila. Navdušene aplavze je prav tako požela Magdalena Janeva (pas de deux) v prvem dejanju. Predstavo je izredno precizno in zelo muzikalno vodil dirigent Bogdan Babić. —

Benny Goodman

Življenjski filmi so vedno zelo problematična reč. Najprej v istem smislu, kot so problematična vsa umetniška dela, ki se v vsebini naslanjajo na zgodovinske podatke o nekem človeku, njegovem življenju in delu — potem pa tudi zaradi posebnega nazora, ki ga gojijo izdelovalci filmov o življenjskih filmih: ker bi povsem vereni življenjski utegnil občinstvo dolgočasiti ali (ker življenje ni vedno prijetno) premočno spominjati na tegobe našega vsakdana, je treba življenjske prirediti, tako rekoč življenje »popraviti«, da bo prijetno, plemenito, razburljivo le toliko, kolikor zahtevajo zapleti filmske zgodbe, tegobno pa največ toliko, kolikor gledalec še prenese, ne da bi šel domov resen ali celo zamorjen. Včasih gledamo tudi življenjske filme, ki niso napravljeni po tem pravilu — ampak to so, vsaj kar zadeva ameriške filme, redke izjeme.

Film o znanem jazz godbeniku Bennyju Goodmanu (ameriški, cinemascop) ni izjema. Zato zgodbi o njegovem življenju verjamemo prav malo ali pa nič; tako daleč je poenostavljena in osiromašena, da celo igralci nimajo, ne morejo igrati živih ljudi, ampak le prijazne »obrise ljudi«, kdo bo verjel n. pr., da Goodmanova zaročenka Alice vse življenje ni delala drugega, kot se zavzeto smehljala Bennyju? In taki so vsi liki v tem filmu.

Posebno poglavje pa je v tem primeru glasba. Za ljubitelje jazza je prava poslastica — to je pa v teh vročih poletnih dneh tudi nekaj. —

Danilo Lokar:

»Leto osemnajsto«

Bralec mora biti oborožen z dobršno mero pozornosti, če hoče do kraja dojeti Lokarjevo knjigo, ki nosi mnogo obetajoč naslov — »Osemnajsto«. Pisatelj je postavil svoje junake, predvsem pa samega sebe (avtobiografija), nenapovedano nadaljevanje njegove prve knjige »Podoba dečka« v čas pred prvo svetovno vojno. Kraj, ki nam ga predstavlja njegovo pero, je Goriška in živopisni holmi okoli Soče. Oboje — čas in kraj — nudita bogato vsebino v letopis študentovskega življenja v Gorici, v odmevih avstrijskih bajonetov, fronte v Furlaniji, zlomu mogočnih Habsburžanov in naposled v ustvarjanju Jugoslavije in trpkosti rapalske pogodbe, ki je prisodila Primorsko Italiji.

Vse te zunanje dogodke pa lahko bralec razbere samo med vrsticami. Lokar se je odločil za mozaično slikanje notranjega sveta, zunanjega dogodka ni, vse je samo živo, barvno notranje dogajanje, ki hoče biti obenem razlaga svojevrsnega okolja in njegovih značilnosti. S tankim posluhom prebuja dogodke, pomembne za mladega človeka, saj so bili kot zrcalo takratnega življenja in napoved prihodnosti.

Zavoljo tega je Lokarjeva knjiga bolj izpovedna pesem, kramljajoče razmišljanje, pripoved, kot pa roman. Njen namen je v razgrinjanju lastnega srca in v subjektivnem ocenjevanju »Velikega sveta«, ki umira, ter v plašnem nakazovanju rojstva nečesa novega, lepega, a za avtorja v tistem času še nepojmljivega.

Jezik je skrbno negovan, plemenit. Svojo izpovedno moč jemlje iz zakladnice domačega narečja.

S to razveseljivo noviteto domačega literarnega ustvarjalca je Cankarjeva založba, ki je knjigo izdala, vsekakor obogatila naš knjižni trg, pa tudi bralca, ki bo po knjigi segel.

V okviru VIII. ljubljanskega festivala se je prvi gost — beograjski baletni ansambel — predstavil s pri nas doslej neznanim baletom »Giselle« komponista A. Adama in koreografov Jeana Corallija in Julesa Perrota

TRIPTIHON

Potrldimo si staro resnico z novimi podatki: med vsemi anketiranimi je bilo komaj 38 takih, ki še niso dopolnili tridesetega leta. Večina pevcev niha pri nas med tridesetim in petdesetim letom (55,24 %). Bolj preprosto bi temu rekli, da v naših pevskih ansamblih manjka, močno manjka mladina. — Kje so vzroki? Odgovoriti bomo morali samo posredno, saj je delež mladih pri tej anketi veliko premajhen, da bi se lahko zanesljivo opirli nanj. Trije odgovori so dobili največ

vih delovnih programih bomo še govorili, zato se pomudimo za zdaj nekoliko ob njihovem podmladku. Na vprašanje, kaj danes zanima mladino, so pevci odgovorili v temle zaporedju: ples, jazz, kino in televizija, šport... Toda — premislimo za trenutek! Plesali so radi mladi ljudje že od nekdaj, namesto jazzja so se nekoč navduševali nad operetami in popevkami, kino so poznali že mnogo pred zadnjo vojno in tudi s športom so se ukvarjali, čeprav v ožjem okviru in »bolj po tihem«. Kljub temu pa so našli čas tudi za pevske zборе! Danes (takoj trdi večina — skoraj 77 % — anketirancev) celo koncerte obiskujejo pretežno starejši ljudje, vaje pa... Seveda bi bila napačna misel, da je treba zato zboro odpraviti. Nasprotno: treba jih je utrditi in pomladiti! Toda — kako? Anketirani pevci so se odločili za različne poti. Večina je doumela, da morajo spremeniti način in oblike dela (dodatna zabavna dejavnost v zboru, pogostejša gostovanja in turneje, spremembe v programu itd.), drugi zagovarjajo povečano propagando, izboljšavo materialnih temeljev zbora (boljši — kar pomeni največkrat primerni prostori; nekateri celo plačevanje vaj in nastopov!) ter spremembe v vzgoji mladine. Resnica bo seveda nekje v sredi — ali natančneje povedano: v združitvi vseh teh najrazličnejših pogojev in želja. Zakaj mimo resnice, da ima današnja mladina mnogo širše in mnogo bolj dinamične interese kot nekoč — mimo te resnice ne smemo in ne moremo. Kot vedno, je tudi današnja želja glasbe in dovetna za lepote te umetnosti, toda v obdobju popularnega jazzja in vseh mogočih (tudi ekstremnih) stilnih smeri je pač ne moremo več priklepiti na čitalniško povzdignjeno liriko in koračničarsko domoljublje v duru. Takšni so zakoni razvoja in prav je, da je takol!

Poglavje o ljudeh

glasov: da živi današnja mladina v drugačnem družbenem okolju; le-to ji daje več pravic in možnosti udejstvovanja ter širše obzorje (37,73 %), po drugi strani pa jo bolj sprošča, razvaja ali celo navaja k neodgovornosti, neresnosti in manjšemu priznavanju avtoritete (29,40 %); današnja mladina ima tudi dokaj drugačne interese od svojih vrstnikov pred vojno (14,21 %).

Spomnil sem se ob tem na dogodek, o katerem mi je nekoč pripovedoval direktor enega izmed naših gledališč. Kmalu po prvi svetovni vojni je opera nastudirala in uprizorila priljubljeno Zajčjevo delo »Nikolaj Šubić Zrinski«. Vsi so pričakovali uspeh (in polno blagajno seveda) — toda doživeli so ravno nasprotno! Nekoč s takim navdušenjem sprejeta in tako popularna opera ni več zmogla zadovoljiti občinstva. Nacionalni boj, ki ga je zagovarjala, je bil končan, njene čisto umetniške kvalitete pa so bile prešibke, da bi lahko znova navdušile ljudi. To seveda ni pomnilo, da je opera odslej nepotrebna, temveč zgolj to, da si je moralo gledališče v bodoče izbrati sodobnejši pa tudi zahtevnejši ali vsaj željan občinstva bolj primeren repertoar.

Nekaj takega, mislim, je tudi z našimi pevskimi zbori. O njih-

Tri stvari so nujne na vsakem koncertu: ansambel, njegov dirigent in občinstvo (če seveda odštejemo izvajano delo). Občinstvo

Pravzaprav mi je po golem naključju zašla v roke ta anketa o pevskih zborih. Pred nekaj meseci jo je izvedla Zveza Svobod med trinajstimi pevskimi ansambli, ki delajo v naših industrijskih centrih. Maribor, Trbovlje, Jesenice, Hrastnik, Ljubljana, Celje, Koper, Domžale, Dornberk, Kranj in Podpeč: Slovenija, gledana skozi posebna očala! Naša glasbena kultura, kakor jo vidijo pevci in njih zborovodje po teh krajih.

Kot vsi navadni državljani se tudi jaz kolikor mogoče hitro ognem prebiranju statističnih poročil in anket. Prav zares nisem bil posebno navdušen nad začetnim svežnjem potipkanega papirja, ki ga je bilo treba pregledati. Lotil sem se ga kar se da previdno, počasi — toda ne da bi prav opazil kdaj, sem prebral vseh sto in še nekaj strani. Takrat sem se odločil za te vrstice. Zato, ker je stvar zanimiva. In ker je nujno, da se poznamo med seboj od dobrih in slabih plati. Trdno sem namreč prepričan, da zmoremo razvoj le z jasno zavestjo o lastnih napakah in težavah, ki nas čakajo — če seveda hočemo naprej in navzgor.

Zato sem izbral teh nekaj podatkov, ki jih je prinesla anketa med 143 pevci in pevkami ter 11 pevovalj. Opravičujem se že vnaprej, ker sem izbral iz obsežnega gradiva zgolj zanimivosti. Saj veste: prostor pa nekaj lastnega besedičenja pa urednikove škarje... Morda se najde še kdo, ki se bo ob priliki lotil tudi ostalega materiala?

je vselej velika neznanka. Pričakujemo ga, veselimo se ga, vse naše delo je namenjeno pravzaprav le njemu — in mnogokrat se izkaže, da ga ne poznamo! Nekoliko, čeprav zelo narahlo, se je lotila anketa tudi tega problema. Večina pevovodij meni, da med poslušalci prevladuje delavstvo. To je seveda z ozirom na okolje, iz katerega so podatki, čisto razumljivo. Prav tako je močno zastopano mnenje, da obiskujejo koncerte vselej isti ljudje — običajno starejši. Toda to je tudi vse (ali skoraj vse), kar iz ankete zvemo o občinstvu! Na vprašanje »kakšen odnos imajo na splošno ljudje vašega kraja do članov pevskega zbora?« je največ anketiranih pevcev (40,60 %) odgovorilo z — ne vem! Tak odnos pa seveda ni pravilen in tudi naraven ni! Kolektiv, ki dela v nekem okolju in za to okolje mora biti tudi povezan z njim, sicer so njegova prizadevanja brez prave cene in teže! Ne smemo se napak razumeti! Nikakor nisem

mnenja, da bi morali pevci tehati od poslušalca do poslušalca in poizvedovati za cenjeno mišljenje o njihovem delu. Nujno pa morajo vedeti, kakšna je raven, kakšno obzorje in kakšne so zahteve njihovega občinstva, da mu bodo lahko prilagodili svoj program in način dela. To je pogoj za uspešno — torej tudi vzgojno in koristno ustvarjanje slehernega, še celo pa pevskega ansambla!

Samo za trenutek se še ustavimo ob občinstvu! Stara je trditve in resnica (potrdila jo je kajpada tudi naša anketa!), da je občinstvo na gostovanjih mnogo hvaležnejše in mnogo bolj dovzelo kakor doma. 79,80 % vseh anketirancev je odgovorilo, da ljudje v domačem kraju radi poslušajo nastope njihovega zbora — 93,10 % pa je zatrdilo, da jih radi poslušajo na gostovanjih. Kje so vzroki? Težko, da bomo v našem omejenem okviru prišli do pravega ali vsaj dovolj obsežnega odgovora, zato prepusimo izčiščenje tega vprašanja eni bodočih anket. Samo bežno omenimo obsežnost in temeljitost priprav za nastop doma pa za nastop na gostovanju, koncentracijo in napor vseh sodelujočih tu in tam, pomen gostovanj v manjših krajih, kjer so koncerti zelo redki, tisto staro resnico, da je vse tuje mnogo boljše od domačega in... Ste že kdaj razmišljali o vsem tem?

Letos 900 kandidatov

Na Beograjskih fakultetah se je letošnje leto prijavilo za sprejemne izpite približno 900 kandidatov, ki jim je novi zakon dovolil šolanje na visokih in višjih šolah, čeprav za to nimajo potrebne predizobrazbe. Lansko leto so bili izpitni rezultati zelo slabi, saj je med 1147 kandidati opravilo sprejemne izpite le 109 prijavilencev. Glavni vzrok za tako slab uspeh so bile pomanjkljive priprave na izpite in velik prekratek časa teh pripravljalnih seminarjev. Letos pa je delavska univerza v Beogradu pravočasno pripravila seminarje za vse, ki se žele vpisati na univerzo nimajo pa primerne predizobrazbe.

Zadovoljni Zagorjani pišejo uredništvu

Gostovanja Drame Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane so postala v rudarskem Zagorju ob Savi že kar tradicionalna. Pred leti, ko so nas obiskovali ljubljanski gledališčniki kar na prostem, na prostoru poleg doma TVD »Partizani«, se je zbralo skoro tri do štiri tisoč ljudi. Ljudje so zadovoljni odhajali s predstav, kajti prvič po dolgih letih se jim je uresničila želja, da slišijo sami naše priznane dramske umetnike. Tako je bilo vse do predlanskega leta. Ko je letos gostovala v okviru kulturno zabavne revije delavskih prosvetnih društev Svobod in prosvetnih društev ljubljanskega okraja ob otvoritvi v novem Delavskem domu v Zagorju ob Savi po dveh letih premoru spet Drama SNG iz Ljubljane (uprizorila je Matela Bora delo »Zvezde so večne«) in je celoten gledališki ansambel z odlično igro navdušil gledalce, se je marsikdo vprašal, kako bo poslej v Zagorju z gostovanji osrednjega slovenskega gledališča iz Ljubljane. V okviru kulturno zabavne revije je v Zagorju prvič gostovala tudi Opera SNG iz Ljubljane. Tudi tu je bilo najmanj še pet sto kart premalo, še posebej, ker je nastopil tudi naš zagorski rojak Lado Korošec. Tudi operna umetnost si je tako s prvo predstavo v Zagorju (z Rossinijevim »Sevilskim brivcem«) utrla pot med zagorske delovne ljudi in

jih naravnost navdušila za to vrsto umetnosti. Zategadelj ni prav nič čudno, če so delovni ljudje zagorske občine pričeli razmišljati o stalnih gostovanjih osrednjega Slovenskega narodnega gledališča v Zagorju, v novem Delavskem domu. In takrat je Uprava Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane, z željo, da razširi okvir svoje dejavnosti zlasti na industrijska področja in tako približa svoje odrske umetniške stvaritve čim večjemu številu neposrednih proizvajalcev, predlagala uvedbo stalnih ali občasnih gostovanj tako Drame kot Opere. Predvsem pa predlagajo za prihodnjo sezono uvedbo abonmaja za 4 predstave Drame SNG in 2 predstavi Opere SNG. Razen tega pa bi Drama SNG gostovala še z izvenabonmajskimi predstavami, predlaga pa še posebno gostovanje z otroško predstavo »Kakee in Molca«.

Prav tako predlaga Uprava Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane, da bi razpisala abonma po znižanih cenah, ker bi bile predstave namenjene delovnim ljudem.

Razumljivo je, da so Zagorjani ta predlog Uprave Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane toplo sprejeli in tako lahko upamo, da bodo v novem Delavskem domu v Zagorju ob Savi v novi sezoni že abonmajske predstave. (K)

Nezorana ledina

Še enkrat pod istim naslovom: Pogovor na Vrhniki

PO STOPINJAH DELAVSKE ENOTNOSTI

O delu Svobode na Vrhniki smo poročali pred kratkim. Kritični zapiski pa so naleteli na odmev, kakršnega nismo želeli niti hoteli doseči. Zato smo o delu Svobode razpravljali še enkrat, to pot v širšem krogu s predstavniki družbenih organizacij na Vrhniki, ki naj bi posredno imele prav tako pomemben vpliv na delo Svobode.

Pred tedni smo zapisali izjavo predsednika vrhniške Svobode, da med Svobodo na eni ter mladinsko organizacijo, SZDL, sindikati in ljudsko univerzo na drugi strani ni pravega sodelovanja. Če te ugotovitve danes razširimo, lahko določene pokažemo, kakšno je to sodelovanje.

Prav gotovo ni nikogar, ki si ne bi želel na Vrhniki živahnejšega kulturnega življenja in predstavniki posameznih družbenih organizacij so se z naveti in z osebnimi razgovori tudi trudili, da bi vrhniško Svobodo premaknili z mrtve točke. Ti pogovori, ki pa so ostali stvar ozkega kroga ljudi in za katere verjamemo, da so z njimi bolj ali manj konstruktivno ocenjevali delo Svobode in dajali predloge za njeno živahnije delovanje, pa še ne predstavljajo tiste koordinacije med družbenimi in društvenimi organizacijami, ki jo lahko terjamo na današnji stopnji razvoja in demokratizacije našega družbenega življenja. Za kaj gre? Ne zadostuje namreč dogovor posameznih predstavnikov političnega in družbenega življenja za zeleno mizo za takšno koordinacijo. To so ljudje, ki so preobremenjeni z družbenim delom in zato sami teh dogovorov ne morejo realizirati. Vrhniki predstavniki tako družbenih organizacij kot DPD Svobode pa niso znali pritegniti več ljudi, zainteresirano skupnost oziroma skupine ljudi, ki bi sodelovali pri teh pogovorih in se sami lahko stalno in načrtno posvetili konkretnemu delu pri organizaciji kulturnega življenja.

Danes Svoboda ne more biti samo dramska skupina ali godba na pihala. To so lahko pomembni faktorji kulturnega življenja nekakega kraja. Ob njih in z njihovo pomočjo pa je treba razviti nove oblike splošne kulturne vzgoje in estetskega izobraževanja, katerih namen je, dvigniti splošno kulturno raven ljudi, razvijati njihovo mišljenje, njihovo dojemanje in sposobnost vrednotenja kulturnih dobrin ter spoznavanje posameznih umetnosti. Zato ni enotnih meril, vendar pa so se kot najuspešnejša oblika pokazali klubi, o katerih pa so doslej na Vrhniki očitno premalo razmišljali.

Napačno bi bilo sedaj misliti, da hodo s tem zmanjšati vlogo drugih sekcij. Vrhnika Svoboda ima trenutno samo dramsko skupino in godbo na pihala. Prav in koristno je, da taka godba obstaja, da sodeluje na proslavah in prireditvah, za kar lahko sprejmejo tudi primerno nagrado. Vendar pa to le ni njena edina naloga. Še veliko več bi pomenila, če bi standarden program obogatili z novimi elementi, ki bi dali sami godbi svež in nov obraz, s tem pa tudi pri občinstvu vzbudili večje zanimanje za tovrstno glasbo. Da lahko tudi godba na pihala postane sodobnejša, če to lahko tako imenujemo, naj za primer navedemo godbo na pihala iz Hrastnika, ki je v svoj repertoar poleg koračnic in koncertne glasbe sprejela tudi prav zanje prirejene skladbe lahke glasbe, na primer Diano ali Most na reki Kwai, ki sta tudi v njihovi zasedbi prav imenito izveneni.

Brez škode za kvaliteto bi lahko iz vrst godbenikov, zlasti mlajših, sestavili tudi dober in pri mladini zelo priljubljen ansambel zabavne glasbe, ki bi se tako avtomatsko vključil v Svobodo. S tem bi lažje vplivali na kvaliteto repertoarja in same izvedbe ter bi prav gotovo lahko resno konkuriral dosedanjim divjim in kvaliteto slabšim ansambli. Pri tem bi morali seveda paziti, da se tak ansambel ne bi skomercializiral, čeprav je primerna denarna nagrada za njihovo delo tudi potrebna.

Isto velja za dramsko skupino. Ne gre samo za dramske predstave, temveč tudi za pripravo programov v klubu, debatnih, literarnih in podobnih večerov. Ker vrhniška Svoboda že ima dobrega režiserja, ki ima pripravjenih tudi več klubskih večerov, to ne bi bilo težko izvesti.

Vse to smo navedli kot primere, brez hotenja nakazovati konkreten program. Tega morajo

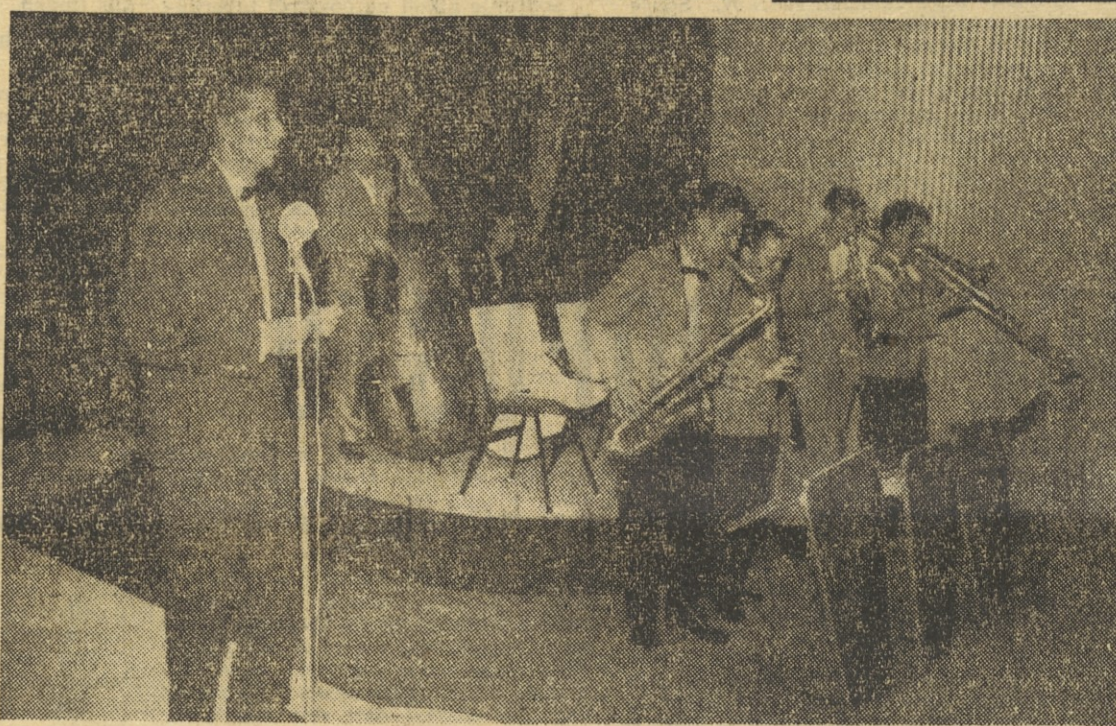
in vsaj skromen program. Omenimo naj še, da je občina kupila televizor in magnetofon, vendar pa sta skoraj neizkoriščena, ker ju upravlja ljudska univerza, katere naloga pa ni organizirati klubsko življenje. Zato bi bilo bolje, da televizor prevzame Svoboda.

Na kratko naj spregovorimo še o delu ljudske univerze na Vrhniki. Zato, da delo te univerze ni takšno, kakršno bi moralo biti, je vzrokov več. Spet lahko ugotovimo, da vodi celotno delo en sam človek, uslužbenec, kateremu so zopet isti predstavniki političnega življenja in v občini sicer pomagali z nasveti, medtem ko je upravni odbor univerze s predsednikom na čelu v celoti ostal nedejaven in neprizadet. Zato torej delo ni steklo. Dogajalo se je, da so morale politične in gospodarske organizacije same iskati predavatelje za svoja predavanja, kar je prvič draže, drugič pa onemogoča izdelavo skupnega in enotnega programa izobraževanja. Če je upravnica ljudske univerze mlada, ne pozna vse problematike, a ima voljo do dela, ji je treba zato nuditi še več pomoči. Ni dovolj reči: »saj ljudska univerza tako ni zmogna preskrbeti predavatelje, bomo že sami,« morda samo zato, ker se upravnica nekajkrat ni znašla in res ni napravila tistega, kar so ji naložili. Zmotno je pojmovanje, da je

ljudska univerza samo uslužbeni servis, ki naj nam da, kar potrebujemo. Če nam pa tega ne da, je pa to stvar njenega slabega poslovanja. Ljudsko univerzo bi morala tako podjetja kot družbeni organi smatrati za svojo institucijo, katere rast in afirmacija pa je vsekakor odvisna tudi od njihovega sodelovanja. Vendar ne samo sodelovanja že tako preobremenjenih posameznikov, temveč širšega kroga ljudi iz proizvodnje (strokovnjaki, ki bi lahko predavali, ljudje, ki so v podjetjih odgovorni za strokovno izobraževanje) in ostalih občanov, ki bi bili tej nalogi kos.

Pogovor na Vrhniki nam je tako razkril nekatere nove podrobnosti, ki se nanašajo na delo Svobode in ljudske univerze. Nihče ne oporeka posameznikove prizadevnosti in dobre volje — ki je včasih zaradi pomanjkanja denarja res samo dobra volja — toda ta prizadevnost bo ostala brez uspeha, če se ne bodo odgovorni činitelji z zaupanjem obricali na vedno širši krog, vključevali vedno nove in tudi mlajše ljudi, ki bodo razumeli potrebe po sodobnih oblikah kulturnega življenja, ki je nujno dopolnilo gospodarskega napredka, ter se skupno zavzeli za vse tisto, kar se narediti da, čeprav na začetku v še tako skromni obliki.

V. SAMIDE

Ansambel zabavne glasbe, sicer se redki, so se v nekaterih Svobodah že zelo uveljavili. Na sliki ansambel iz Zagorja ob svojem nastopu na I. okrajni kulturno-zabavni reviji maja v Zagorju

Nagradni natečaj za fotoamaterje

Uredništvo »Delavske enotnosti« je pripravilo za poletne mesece prijetno presenečenje za tiste bralce, ki se v svojem prostem času ukvarjajo s fotografiranjem. Razpisujemo namreč nagradni natečaj za uspele posnetke z letnega oddiha. Če torej imate fotografski aparat, pošljite nam čimprej svoje izdelke. Motivov vam prav gotovo ne bo zmanjkalo, saj pridejo v poštev posnetki bode iz morja, gora ali izletov itd. Skratka, od vsepovsod, kjer v poletnih mesecih naši ljudje preživljajo svoj odih. Seveda ne gre tu za romantične posnetke sončnega zahoda ali vzhoda — to prepuščamo drugim. Nam gre za razgibane, domiselne motive iz življenja majhnih in velikih

»dopustnikov«, za zanimiva doživetja, nenavadne posebnosti, ki spremljajo dneve in ure oddiha.

Vse uspele slike bomo objavili in honorirali, k vsaki sliki pa si želimo tudi kratko resno ali zabavno besedilo ter kje in kdaj ste sliko posneli. Od poslanih posnetkov bomo izbrali tri najboljše in jih še posebno nagradili z 20.000, 10.000 in 5000 dinarjev. Pravico do natečaja imajo samo amaterji, slike pa nam pošiljajte sproti. Velikost naj bo po možnosti 13 krat 18 cm, če pa nimate možnosti kopiranja večjih slik, nam lahko pošljete tudi samo film. Natečaj bomo zaključili 31. avgusta, rezultate pa objavili v prvi septembrski številki.

Z A P I S K I

OBRAČUN DELA DELAVSKE UNIVERZE V KAMNIKU

V novi sezoni - večje sodelovanje s podjetji

Delo na področju izobraževanja odraslih je v pretekli sezoni bilo v kamniški občini zastavljeno res načrtno, kar je nedvomno zaslug občinske delavske univerze. Ta univerza, ki obstaja šele od lanskega septembra, je tako upravičila svojo obzoro.

V razgovoru s predsednikom upravnega odbora te ustanove Lovrom Grdenom ter upravnikom Jožom Baničem smo izvedeli marsikaj zanimivega o delu in problemih, ki jih bo treba v bodoče reševati, da se bo delo na področju izobraževanja odraslih še bolj razmahnilo.

V pretekli sezoni je delavska univerza izvedla 175 predavanj s področja strokovnega, družbeno-ekonomskega, ideološkega in splošnega izobraževanja. Ta predavanja so obiskovali v precej večjem številu kot prejšnja leta tudi prebivalci po okoliških vaseh. Organizirali so tudi več tečajev za posamezna področja družbenega upravljanja, med drugim seminar za odbore stanovanjskih skupnosti, za mlade komuniste itd. V tej sezoni so tudi že izvedli seminarje za člane delavskih svetov in štirih večjih podjetjih, v ostalih pa bodo to opravili jeseni.

Prav gotovo so bili med najbolj uspešnimi seminarji za vodilni kader v podjetjih na temo o vplivu medsebojnih odnosov na produktivnost, meni tovariš Banič. Te seminarje smo organizirali v petih podjetjih in so bili povsod dobro obiskani, bili so pripravljeni in izvedeni kvalitetno. Uvideli smo namreč, da se na račun kvalitete predavanj ne more in ne sme varčevati s sredstvi, če lahko temu tako rečem, da bodo predavanja še kvalitetnejša in prav gotovo bo krog poslušalcev še širši.

vanja še kvalitetnejša in prav gotovo bo krog poslušalcev še širši.

V okviru strokovnega in splošnega izobraževanja so bili v Kamniku uvedeni večerini oddelki strojnega oddelka TSS, ekonomske srednje šole, administrativni tečaj, tečaj za visokokvalificirane električarje, štirje jezikovni tečaji za angleščino in nemščino itd. Administrativni tečaj, ki so ga pred kratkim zaključili, je obiskovalo 21 udeležencev, je pokazal, da je za to področje precejšnje zanimanje. Zato nameravajo jeseni v Kamniku uvesti enoletno administrativno šolo.

Tudi tečaj za visokokvalificirane električarje se bo jeseni nadaljeval.

Delavska univerza prispeva dobršen del tudi k splošni izobrazbi prebivalcev hrbitovskih predelov Tuhinja, Crne in Stahovice s tem, da daje s svojimi ozkostranimi kinoprojektorjem v teh krajih vsak teden po šest predstav.

Tudi knjižnica v okviru te ustanove je opravila pomembno nalogo. V šestih mesecih je izposodila 11.363 knjig. Med 5039 bralci je 2000 dijakov, 600 uslužbencev, 376 delavcev, 11 kmetov itd. Komaj 7% bralcev iz vrst delavstva in kmetstva je prebivalstva kaže, da bo potrebno te oblike izobraževanja najti po med najširše sloje. Morda bi kazalo obnoviti dejavnost potujočih knjižnic, ki so pred letom že popotovale po podeželju.

Na področju strokovnega izobraževanja v podjetjih na delavska univerza v Kamniku doslej zaradi začetnih težav in pomanjkanja ustreznih kadrov ni imela dovolj povezave s kolektivni. Kaže, da so organizaciji načrtnega strokovnega izobraževanja na osnovi potreb tudi podjetja posvetila premalo pozornosti, saj celo v nekaterih večjih kolektivih ni majo človeka, ki bi odgovarjal za to področje. Res pa je tudi, da večina podjetij nima za to delo usposobljenih ljudi. V bodoče bo morala delavska univerza prirediti več seminarjev tudi za ljudi, ki jim bo v podjetjih poverjena organizacija strokovnega izobraževanja.

Kljub razmeroma kratkem obdobju delovanja in začetnim težavam, pa je delavska univerza v Kamniku dosegla precejšnje uspehe. Kako pa je z načrti za bodočo sezono? Na to vprašanje nam je predsednik upravnega odbora dal tole polansilo:

»Načrt dela za prihodnjo sezono, o katerem je pred dnevi razpravljala upravni odbor, DU smo sestavili na podlagi potreb, ki so jih kazala podjetja, prosvetna društva in organizacije.

Da bomo sprejeti program dela lažje izvedli, smo sestavili štiri komisije, katerih skrb je, da bo delo na posameznih področjih izobraževanja res kvalitetno. Komisija za strokovno izobraževanje bo morala pomagati tudi podjetjem pri izdelavi programov za bodočo sezono.

Precej dela pa nas v bodoče čaka pri izobraževanju ljudi, ki delajo v odhodnih stanovanjskih skupnostih, hišnih svetih, notranjih in zunanjih svetih zboru protivladcev in svetih pri OZLO, krajevnih odborih in drugih organih družbenega samoupravljanja.

V jeseni bomo nadaljevali tudi s seminarji za člane delavskih svetov, ki jih bodo imeli v večini delavskih svetov. Vseeno smo začeli že v pretekli sezoni, da imajo tri oddelke in in na predvidoma obiskovalno 70 ljudi. Velika zanimanja je tudi za analitično administrativno šolo, ki jo želijo delavci v lastni iniciativi, prav tako za stenografijo in tečaj.

V okviru političnega izobraževanja bomo izvedli šola za stranko, politični tečaj občinskih nametov, vama lina-mladilška itd.

Za izvedbo seminarjev in tečajev bomo uporabljali predvsem domače predavatelje, ki bodo, kot smo že omenili, imeli v delu pomembno vlogo. Vseeno pa bomo, če bo potrebno, tudi sodelovali s strokovnjaki iz drugih ustanov.

Zaradi tega so pred nami nove naloge, in sicer ne le v tem smislu, da delovnemu človeku omogočimo kulturno življenje, zabavo in razvedrilo, temveč ga je treba tudi pripraviti, da bo to sprejemal, da bo pri tem zares užival ter da bo to postalo njegova navada in potreba. Torej sestavni deli standarda. Ravni in vsebine življenjske ravni niti zdaleč ne nakaže število dnevno porabljenih kalorij za hrano, število kvadratnih metrov stanovanjske površine ipd., čeprav so to nujni pogoji, ki bodo v doglednem času večinoma zagotovljeni, zlasti še, ker lahko že zdaj sprejmemo kot dejstvo, da so stari pojmi o delitvi na fizične in umske delavce objektivno že zastareli in da se v družbi napoveduje nova, enotna osebnost, ki je dejansko novi delavec in ki bo v sebi izraznavala in zgledila ta dva fenomena. Tako zaradi tega kakor zavoljo nujnosti, da bo težnja po zadovoljitvi kulturno, družbenih potreb in navad tudi spodbuda za večji zasluge in torej za večjo produktivnost dela, kar ni najmanj pomembno, potrebujemo naš delovni človek že zdaj in bo potreboval tudi še bolj, gledano tudi s širšega družbenega stališča, znatno širšo in bolj organizirano splošno kulturo v pravem pomenu te besede.

Skratka, uspehi in izkušnje prvega desetletja delavskega samoupravljanja in smer v popolni razvoj našega komunalnega sistema nakazujejo vsaj tri vidike lika delovnega človeka v naši deželi: delavca proizvajalca, delavca upravljalca ter delavca kot svobodnega in kulturnega državljan napredne socialistične dežele.

Razmišljanje ob koncu prvega desetletja delavskega samoupravljanja v Jugoslaviji pa zahteva — tako se mi zdi — da spoznamo potrebo po dolgoročnem planiranju in sistematičnem delu na tem, da se bodo vsi ti trije vidiki delovne osebnosti skladno kultivirali in se izpopolnjevali, vse to v interesu tako človeka kakor skupnosti, če hočemo ob koncu drugega desetletja, zbrati rezultate, ki bodo ustrezali tem ob koncu začetnih, vendar zgodovinskih desetih let.

O. G.

CELOVITA OSEBNOST

V naših pogojih, ki so zanje značilni tako intenziven razvoj in tako angelo sprejembe, je deset let delavskega samoupravljanja dovolj dolgo obdobje, da lahko posreduje precej izkušenj, osvetli mnoge pojave in nakaže vrsto problemov, o katerih moramo in tudi moramo razmišljati in ki jih je treba proučevati. Sleherni razmišljanje o teh problemih pa se nujno prepleta tako z dejstvi o doseženih rezultatih kakor tudi s postavkami in plani v pomembnih dokumentih naše socialistične graditve, kot so program ZKJ, sklepi V. kongresa SZDL, naloge prihodnjega petletnega plana itd., z načrti, ki bodo postali dejstva in rezultati.

Vzemimo le enega tega momentov, na primer dejstvo, da je kmetijski prebivalstvo sestavljalo v predvojni Jugoslaviji 75% vseh prebivalcev, in ga primerjajmo s sedanjim razmerjem, ki zaokroženo izraža stanje 50:50. Po ocenah razvoja, ki ga bomo dosegli v prihodnjem petletnem planu — kakor je to naznačil tovariš Tito na V. kongresu SZDL — bo to razmerje konec leta 1965 v jugoslovanskem povprečju 41:59. To pomeni, da se bo leta 1965 ukvarjalo s kmetijstvom in živilo od njega okoli 40% jugoslovanskega prebivalstva, drugih 60% pa bo zavzemalo prebivalstvo, ki bo delalo na razvoju in gradnji vseh ostalih obsegov industrijskega delavca, v znatno manjšem obsegu pa nameščenec itd. Dodajmo, da bo ta kmetijski del prebivalstva živel večinoma v mestih in jim bo dajal v vseh ožirih osnovni ton. To prebivalstvo bo ustvarjalo tudi osnovni del nacionalnega dohodka oziroma nosilo na svojih plečih osnovno breme graditve ter bo realiziralo višjo življenjsko raven. Sele v tisti del dejstev postane znatno jasnejši tudi velik pomen teh strukturnih sprememb v sestavi prebivalstva naše dežele. Ker pa gre pretežno za delavce, je

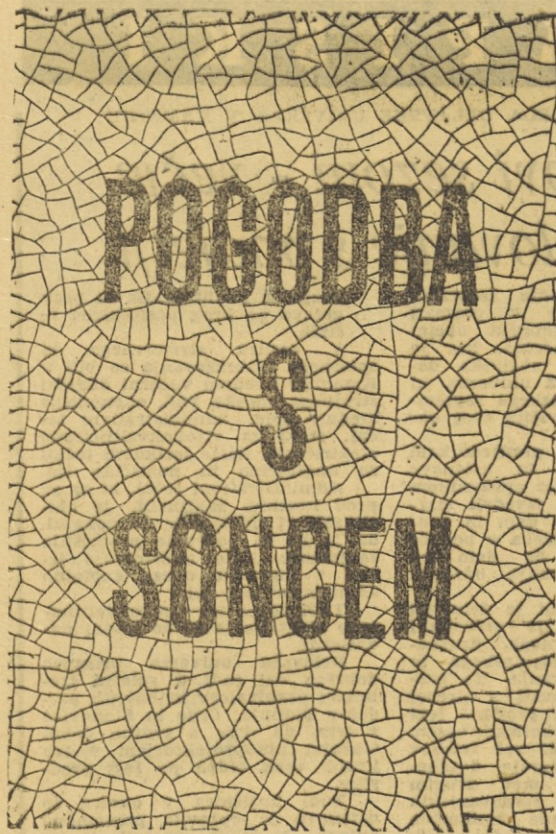
splošna podoba tega delavca kot državljan še posebejnega pomena. Strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje kadrov je zdaj naša velika potreba, zato je razumljivo, da to poudarjajo vseposvodi. Tudi doslej smo delavce strokovno usposabljali. Pri tem smo dosegli marsikaj, vendar ne dovolj. Najnovejši ukrepi, ki jih že uveljavljamo, in tisti, ki jih bomo izvajali v bližnji prihodnosti, posebej poudarjajo strokovno usposabljanje delovnih ljudi naše dežele, ki je nedvomno tudi naloga skupnosti. To je nedvomno tudi splošna, velika družbena potreba in skrb.

Cepnav je strokovno izobraževanje pri nas zlasti zdaj nujno in — bi dejal — povsem razumljiv pogoj, pa ni edina potreba. Četudi bi jo v celoti dosegli, bi s tem ne zajeli v celoti problema oblikovanja delovnih ljudi v naši deželi.

Delavec proizvajalec je le ena stran podobe jugoslovanskega delavca, zakaj naš delavec in bo še manj v prihodnosti na tisti ravni ekonomsko-družbenega znanja in s tisto širino splošnokulturnih obzorij, kot jih je imel pred desetimi leti, ko mu je družbe na skupnost dala podjetja v upravljanje. Kakor prej je delavce tudi zdaj proizvajalec, vendar je proizvodnja zdaj tako tehnično kakor organizacijsko bolj zapletena in bolj zahtevna, temu ustrezno težja, kar nujno narekuje potrebo po razširvi in poglobitvi strokovnosti. Toda delavec hkrati tudi upravlja. Podatki povedo, da je v minulih desetih letih sodelovalo v delavskih svetih 700.000 delavcev. V prihodnjem desetletju to število nikakor ne bo nižje, delo pa bo tudi na tem področju bolj zapleteno, zahtevnejše in težje. Naloga delavca kot upravljalca je že zdaj in bo v prihodnje še bolj modernizacija proizvodnje, izpopolnjevanje tehnološkega procesa, avtomatizacija proizvodnje in

kooperacija, ekonomičnost proizvodnje, zagotovitve trga pa tudi orientacija v delitve dela, in sicer v širšem pomenu te besede. Za vse to pa našemu delavcu kot upravljalca, naj je še tako kvalitetna, družbeno-ekonomska znanje je nujno potrebno najširšim množicam delavskega razreda naše dežele, ker naš delavski razred de facto prevzema organizacijo poslovanja, ekonomiko in planiranje, pa tudi gospodarsko politiko dežele.

In ne samo to. V Jugoslaviji je delavec ne le proizvajalec in upravljaec, temveč tudi državljani, ki v ustreznih organih in organizacijah vpliva na upravljanje dežele in na graditve zakonodaje kakor tudi na napredk znanosti in kulture. Ob akciji in odgovornosti se začneja zavedati svoje vloge ter hoče zaradi čedalje višje življenjske ravni in kulturnega razumevanja sodelovati in uživati tudi vse kulturne pridobitve. Hoče brati in se učiti, hoditi v gledališče in kino, poslušati radijske oddaje in gledati televizijo, imeti svoj gramofon in svoje plošče. Naš delavec želi in bo v prihodnje čedalje bolj želel preživeti letni dopust izven kraja, kjer je zaposlen, imeti udobno stanovanje, opremljeno s sodobnimi gospodinjstskimi napravami. Skratka, naš delavec že zdaj hoče, v prihodnje pa bo to hotenje še izrazitejše, imeti za dobro delo tudi dobro stanovanje ter čimveč kulturnega življenja in razvedrila. To je očitno že zdaj. Pomislimo pa na čas, ki je — ob normalnem razvoju dogodkov seveda — pred nami, ko bo realna plača večja, materialne možnosti ugodnejše, delovni čas pa krajši oziroma znatno daljši prosti čas, ki ima do njega pravico vsak delovni človek in ga porabi v skladu z objektivnimi možnostmi, ki mu jih zagotavlja sredina, vendar po osebnem preudarku in po osebnih nagajenjih.

Pretiran strah pred sončenjem, pa tudi zloraba sončenja škoduje organizmu in v nas zbujajo nezaupanje do koristnega učinka sončnih žarkov. Niti tisti, ki bežijo pred soncem, kakor oni, ki hočejo biti na vso moč črni, nimajo prav. Pozabili so na najvažnejše: s soncem je treba skleniti pogodbo.

● Zmerno sončenje koristi

Pigment, tisti sestavni del naših celic, ki daje koži barvo, se med sončenjem krepi. Nakopiči se na površini kože (zato zagorimo) in tako varuje notranje dele kože pred premočnim soncem. Spočetka zelo koristijo nevidni ultravijolični žarki, ki kemično učinkujejo na naše organe. Če pri sončenju pretiravamo, postanejo ti žarki nevarni. Zato blaži delovanje ultravijoličnih žarkov melanin, kemična snov, ki sodeluje pri nastajanju pigmenta.

Ce se pretirano sončimo, vsrka melanin preveč ultravijoličnih žarkov in

tako zmanjša njihov koristen učinek. Zato je treba pri zdravljenju s tako imenovanimi »sončnimi kopelmi« sončenje občasno prekinjati, da bolnikova koža spet zbledi in tako bolje izkoristi učinek ultravijoličnih žarkov. Sonce ugodno deluje na naš organizem, vendar le dotlej, dokler poznamo pravo mero. Preveč ogorelo telo ne more vsrkati tiste nujne množine sončnih žarkov, ki so mu sicer vsak dan potrebni.

Organizem, ki je poleti prestregel mnogo ultravijoličnih žarkov, je pozimi odpornjši proti prehladu, kaj lahko pa se zgodi, da se ljudje, ki so se poleti preveč sončili in so bolj zagoreli kot

drugi, pozimi najpogosteje prehladijo. Ni važna »čokoladna polit«, temveč prava mera pri nastavljanju kože soncu.

● Sonce in bolniki

Napačno je mnenje, da postane organizem zaradi sončenja neodporen proti mikrobom in virusom. Znano je, da obsevajo z umetnimi ultravijoličnimi žarki celo ljudi, ki zbolijo za otroško paralizo ali podobno hudo boleznijo.

Sončenje nikoli ne povzroči tuberkuloze pri zdravih ljudeh. Pretirano sončenje neugodno vpliva na že bolna pljuča. Na tuberkulozo drugih organov deluje sonce ugodno, zlasti pri zdravljenju kostne in kožne tuberkuloze.

Prav tako ne drži trditev, da zagorijo zdravi ljudje hitreje kot bolni. Hitrejša ali počasnejša zagorelost je odvisna od kože posameznika, pri čemer so velikega pomena podedovane last-

nosti, nikakor pa ne zdravstveno stanje. Debelejša in bolj mastna koža potemni prej kot nežna in suha. Če kak človek prenaša ogori, meni zdravnik, da se je določena bolezen v njegovem organizmu poslabšala.

Ljudje brez pigmenta, tako imenovani »albin«, sploh ne morejo zagoreti, mnogi plavolasci in rdečelasci pa zelo težko. Vendar njihov organizem povsem izkoristi blagodejni učinek ultravijoličnih žarkov, prav tako kakor pri drugih ljudeh.

● Koledar sončenja

Najmanj nevarno je sončenje med deveto in enajsto dopoldne ter med četrto in sedmo popoldne. Takrat ultravijolični žarki koristijo, ker jih ni toliko, da bi postali nevarni. Med drugo in četrto po kosilu bo najbolje, če ne gremo na sonce.

V dneh, ko se redno sončimo, ne uživamo težke hrane. Živila, ki vsebujejo karotin (provitamin A), pospešujejo razvoj pigmenta, zato ob taki hrani hitro zagorimo. Kot primer naj omenimo korenje, paradižnik in zeleno solato.

Zaradi škropljenja z morsko vodo ne bomo naglo potemneli. Morska voda odbija del ultravijoličnih žarkov. Toda če se namakamo v morski vodi, se lahko dlje časa izpostavimo soncu brez škode, da bi se opekli; v tem primeru bomo tudi bolj ogoreli.

Olje za sončenje nas prav tako ščiti. Če se namažemo z njim, je učinek sončenja hitrejši. Najbolje je, če začnemo s petimi minutami, naslednji dan deset minut, potem dva dni po četrte ure, postopno vedno dlje časa, sedmi dan pa lahko sončimo že polnurno (roke in noge) in tri četrte ure druge dele telesa.

Če hočemo potemneti po vsem telesu enakomerno, moramo na soncu telovaditi.

Ta preprosta pogodba s soncem nam bo pregnala strah, hkrati pa bo omejila pretiran pogum. Sončili se bomo z zaupanjem in sončne žarke izkoristili za krepitev zdravja.

Hrana v poletnih dneh

Poleti in pozimi mora vsebovati naš jedilnik živila treh vrst: energetska ter usta za rast in za zaščito.

Energetska živila vsebujejo predvsem maslence in ogljikove hidrate, v tako imenovanih »rasnih« so beljakovine, v zaščitnih pa rudninske snovi in vitamini. Kakor čuti človeški organizem na različnih razvojnih stopnjah različen potrebo po teh snoveh, tako se dogaja nekaj podobnega tudi v različnih letnih časih. V otroških letih potrebuje organizem predvsem snovi za rast. V zrelih, delovnih letih so najbolj potrebne energetske snovi. Pozimi organizem najbolj potrebuje energetske snovi, ki mu zagotavljajo kalorije.

Poleti in pozimi mora vsebovati naš potreben organizem. Kalorične potrebe se zmanjšajo ne le pri odraslih, temveč tudi pri otrocih. Hrana je potrebna kot vir mehanične energije, medtem ko lahko organizem črpa toplotno energijo deloma tudi od stopnjevanja sončne energije.

Zato je treba običajno omejitvi uživanje energetskih živil, na primer raznih mastnih in škrobnih snovi, kot so kruh, krompir, riž, testo, sladkor in tako dalje. Snovi za rast, torej beljakovin, naj dobijo otroci tudi poleti kar največ, odrasli organizmi pa le toliko, kolikor so te snovi potrebne za tako imenovano »popravilo« naše telesne strukture. Poleti uživamo večje množine sadja in zelenjave, ki vsebujejo rudninske snovi in vitamine, katerih si bomo nabrali zalogo tudi za zimo, razen tega pa je v njih percej neprebavljivih snovi, ki težijo občutku lakote. Ni treba uživati odvečne množine energetskih snovi, zakaj če te snovi v organizmu pretirano izkoristijo, ustvarjajo neznošen občutek vročine. Ker organizem ne potrebuje toliko toplote, spreminja te snovi v maslo, torej dela zalogo. To je odveč in škodljivo.

Zato izkoristimo poletne dni kot čas za načrtno dieto, in sicer ne le zato, da bi se izognili uživanju odvečnih snovi, temveč da se organizem odpočije in odleži kakor vsaka velika peč, v kateri se nehalno gori. To velja tako za odrasle, ki se poleti ne izpostavljajo hudim telesnim naporom, kakor tudi za otroke.

V ta namen naj odrasli izkoristijo poletje za veliko kuro zdravljenja z zelenjavo ali pa naj uvedejo dnevno ali tedensko sadno ali zelenjavno kuro. V obeh primerih so ta živila izključna ali pretežna hrana. Otroci naj jedo, kolikor jih je volja, vendar ne smemo zahtevati, od njih, da bi jedli toliko kot poletni.

P. J.

OD TU IN TAM

PETO AVTOMOBILSKO KOLO
Domiselnik Francoz je pritril peto, rezervno kolo svojega avtomobila spredaj, kot običajno. Tako je hotel zmanjšati škodo na blatnikih in žarometih pri morebitnem trčenju.

VIDEOSONIC
Nekatere ameriške tovarne uvajajo nov aparat kot pomoč svojim delavcem. Na posebnem zaslonu pokaže aparat najboljši postopek pri izdelavi določenega strojnega dela, magnetofonski trak pa istočasno daje zvočni opis procesa. Delavec lahko zaustavi magnetofonski trak in film, če hoče določeno delovno fazo natančneje proučiti.

STEKLENI BATISKAF
Po navsilih in napotkih prof. Augusta Piccarda in njegovega sina Jacquesa namerava neko angleško podjetje izdelati stekleni batiskaf, posebno napravo za potapljanje v velike globine. V tem batiskafu bodo imeli podmorski raziskovalci občutek, kakor da so v vodi. Stekleni batiskaf bi proučevali najprej morske globine pri severnem tečaju.

TOVORNIK — SPALNICA
V Angliji so izdelali kamion, ki ga je mogoče preurediti v spalnico ali v jedilnico. Ikoli je ta avto lahko avtoBUS za 12 potnikov, postaja delavnica, ambulanta ali naveden tovornjak za prevoz blaga. Konstrukcija je takšna, da nobena izmed nastetih preureditev ni posebej težavna.

TELEVIZIJA V RAKETI
Osehek, ki dela na raketnih oporiščih, v prihodnje ne bo več imelo težav pri ugotavljanju zadetka z raketo. V repu rakete je posebna televizijska postaja, ki se loči od rakete in tisti trenutek začne snemati. Tako posreduje izhodišni točki neposredne podatke o rezultatu zadetka.

NEZGODE NA DOPUSTU

Dopust lahko postane tista prijetna podoba brezskrbnosti in oddiha, ki o njej sanjamo vse leto. Potrebni je le nekaj preprostih priprav, pa si bomo zagotovili zares prijeten letni dopust.

● Pred odhodom

Skrbno moramo razmisliti o sklepu, kje bomo preživeli dopust. Dogaja se, da se brez premisleka odpravimo v kak kraj, ki smo o njem slišali, da je prijeten, ali ki v njem preživljajo dopust prijatelji. Ko se ob vrnitvi zavežemo, da se nismo dobro oddahnili ali da kraj, ki smo v njem preživeli dopust, ni okrepil našega zdravja, si težka priznamo, da smo pravzaprav sami odgovorni za vse to.

Nismo se pozanimali za vremenske razmere v kraju, kjer naj bi preživeli morda mesec dni. Nismo se posvetovali z zdravnikom, ki pozna potrebe našega organizma. Prav tako ga nismo vprašali, ali naj gremo na morje, čeprav smo slabokrvni in živčni. Ne pride nam na misel, da bi nam zdravnik v tem primeru strogo prepovedal počitnice ob morju in bi nas poslal v hribe ali gozdove.

Zgodi se, da že prvi dan dopusta stopimo na oster kamen, se kje opraskamo ali se kako drugače poškodujemo. Šele takrat se spomnimo, da bi morali imeti s seboj škatlico za prvo pomoč. Spoznamo — takrat je prepozno — da takšna škatlica ne bi zavzemala v kovčku preveč prostora, bila pa bi nam nujno potrebna. Očitamo si malomarnost in v mislih premlevamo reči, ki bi morale biti v tej škatli:

za čiščenje rane: steklenička čistega alkohola, prašek in mazilo za rane; za obveze: zavojček sterilne vate in gaze ali nekaj zavojčkov gaze, široke 5 cm, in kolobar obliža;

zraven še škatlica aspirina in škatla z antiseptičnimi kroglicami za želodec.

Na morskno bolezen se moramo pripraviti. Razen tega, da si bomo v le-

karni priskrbeli sredstvo proti njej, se bomo dva ali tri dni pred odhodom takole vadili: počivali bomo na hrbtni in močno krčili trebušne mišice. Na vožnjo po morju ne bomo odšli s praznim želodcem, temveč se bomo prej dobro okrepčali. Na ladji se bomo izogibali bližine dima, vonjav iz kuhinje in duha po strojnem olju.

● V vodi...

Kopanje koristi zdravju, če se ne kopljemo prej kot vsaj dve uri po kosilu. Prav tako moramo upoštevati važna pravila. Morsko vodo čistijo sončni žarki, soli in alge, zato v njej ni nevarnih mikrobom. Drugače pa je v vodi v rekah, jezerih ali v plavalnih bazenih.

Ne kopljimo se v rekah, kjer voda zaudarja po mestni kanalizaciji ali tovarniških odpadkih. V takšni vodi se lahko nalezemo tifusa ali kakke druge bolezni. Vnete veke, razen boleznih ušes in izpuščaji, ki jih dobimo na dopustu, so skoraj vedno posledica nezadostno čiste vode, v kateri smo se kopali.

Utapljanje je pogosto posledica nespretnosti. Osvežitev, ki nas prevzame, ko se vrnemo v vodo, zbudi v nas občutek velike, v resnici pa dozdevne moči. Ta občutek nas lahko prevzame; nepričakovano se ustrašimo in smo nenadoma tako utrujeni, da komaj priplavamo do brega. Pri tem si pridobimo preprosto, vendar pomembno izkušnjo. Morali bi plavati vzdolž obale. Dober primer za to so vravci v plavanju, ki znajo oceniti svoje moči, pa tudi čoln imajo vedno v bližini. Čemu bi plavali sami, ko pa je plavanje v večji družbi prijetnejše in tudi varnejše! Na to logično ugotovitev ne smemo pozabiti.

Krči v nogah, kolkih in rokah nastopijo v primeru preutrujenosti velikega napora in takrat, če se telo v vodi preveč ohladi. Plavalec, ki ga prime krč, naj ostane miren, naj plava dalje in naj ne misli na tisti del telesa, kjer je začutil krč, ki bo popustil, če bomo globoko zajeli sapo, zadržali zrak v pljučih in medtem močno masirali mesto, kjer čutimo krč. Po napornem športu smemo v vodo le počasi. Oskropimo si vse telo, da se tako postopno ohladimo.

● ...in na kopnem

Zlom roke ali noge zahteva zdravniško pomoč. Če pa se nam to zgodi v gorah, daleč od naselij, obložimo zlomljeni ud z ustreznimi kosi lesa ter ga prevežemo s pasom ali z robcem. Dokler ne pride zdravnik, naj bo poškodovanec zavrt v koe, da mu bo toplo, hkrati pa naj pije vroč čaj. Namesto čaja mu lahko damo tudi močno črno kavo, nikakor pa ne alkohola.

Če si izpahnemo ali zvijemo roko ali nogo, kopljimo boleče mesto izmenoma v topli in mrzli vodi, ki ji damo malo morske soli. Potem boleče mesto skrbno obvežimo.

Manjše opekline lahko namažemo z antiseptičnim sredstvom in jih posujemo s praškom. Hujše opekline, zaradi katerih nastanejo mehurji, pokrijmo z gazo, namočeno v raztopino, ki se dobi v vsaki lekarni brez recepta. Na takšno rano ne smemo dati niti mazila ne olja in ne joda.

Če nas sonce hudo ožge, ne smemo pod prho ali v hladno vodo, kar se nam prvi trenutek zdi najbolj prijetno. Lezimo v senco in si polagajmo na čelo hladne obkladke. Pijmo limonado brez sladkorja, aspirin ali kinin pa bo preprečil mialgijo, ki bi lahko nastopila.

NAŠ FOTO TEČAJ

Kupil sem si — fotoaparat

»...s tem pa še ni rečeno, da že znam fotografirati! Gotovo je le eno: Imam aparat in z njim željo, da postanem dober fotograf-amater. Vprašujem se — kako?»

Odgovorja ti direkcija — Delavske enotnosti:

»...spretnost in znanje pri fotografiranju prinaša čas. Čim več filmov je šlo skozi tvoj aparat, čim več si slikal, toliko več izkušenj si si nabral in toliko bolj si vse to pa seveda velja le za tistega fotografa-amaterja, ki je vseskozi ocenjeval in kontroliral svoje delo s fotografskim aparatom in ki je znal vselej upošte-

vati nekatera načela, brez katerih ni uspeha niti ne dobre fotografije.»

»Katera so ta načela?»

»Našel ti jih bom lepo po vrsti! Zapomni si jih, spremljajo naj te kot tvoj mali aparat in čas te bo lahko uvrstil med dobre amaterje.»

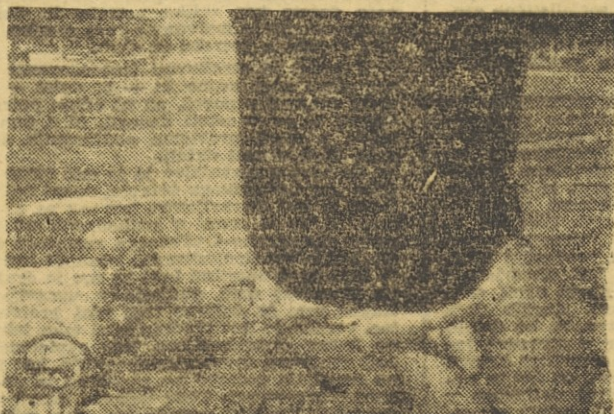
Ko nastaviš aparat k očesu, potiskam s prstancem leve roke pokrov torbice navzdol, kazalec pa položim na sprožilec. Iskalo približam kar najbolj desnemu očesu. Aparat moram držati popolnoma mirno; zlasti moram paziti, da ne premaknem aparata tedaj, ko s kazalcem desnice pritisknem na sprožilec. Zapomni si

moram — prav nikamor se ne muditi! Motiv me bo že počakal. Torej — počasi in mirno spoznim in šele nato, ko sem slišal »skljoc« sprožilca, odmaknem aparat od očesa.

Aparat lahko držim vodoravno ali pa horizontalno glede na motiv. To vsekakor zavisí od izbire slike ter razsežnosti objektov, ki jih slikam. V obeh primerih pa velja: držati mirno aparat, počasi sproži.

To načelo je vsekakor prvo, ki ga gre vtisniti v spomin. Drugo načelo, o katerem bomo govorili v naslednji številki pa je: pravilna osvetlitev — dobra slika!

PRVO NAČELO

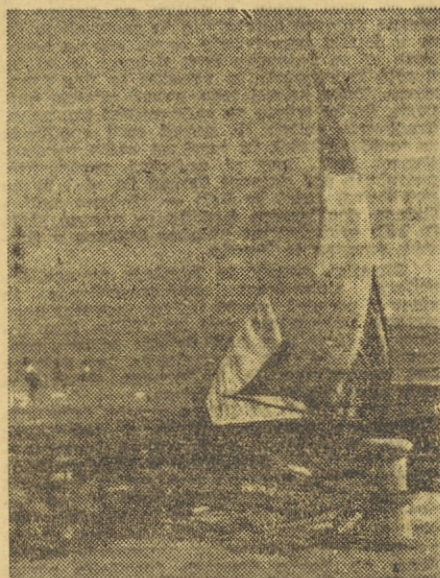

ISKALO SLIKE MI NI POVEDALO, DA JE ZAKRIVAL OBJEKTIV NA MOJEM APARATU — POKROV ZAŠČITNE TORBICE, NEMALO SEM SE ZAČUDIL SLIKI, KI SEM JO DOBIL!

DRŽA APARATA

ISTA SLIKA KOT JE TREBA! IZKUŠNJA ME JE NAUČILA, BITI POZOREN DO POKROVA, KI KAJ RAD PREKRJE OBJEKTIV — IN UNICI SLIKO! TO SE TI LAHKO ZGODI LE ENKRAT

Tihožitje ob pomolu

GOVORI PREDSEDNIK SVETA ZA TELESNO KULTURO OBČINE LJUBLJANA-POLJE

Tovarna — središče športnega življenja

Tovariša Staneta Meljo pozna v Polju vsak športnik. Seveda to ni nič čudnega, saj je bil le-ta že v mladih letih aktiven športnik, zdaj ga pa že od osvoboditve sem najdemo med najmarljivejšimi športnimi delavci v Polju. Že drugo leto je predsednik občinskega sveta za telesno kulturo, vrh tega pa dolga leta tudi neumoren delavec v športnem društvu »Papirničar«. Seveda pa ga srečamo vedno tudi pri tistih športnih prireditvah, ki jih organizirajo po »sindikalni liniji«.

»Takoj po osvoboditvi« je začel pripovedovati tovariš Meljo, »smo v vevški papirnici ustanovili športno društvo »Papirničar«. Sprva so lahko bili člani tega društva samo delavci in uslužbenci papirnice, pozneje pa so pristopili tudi ostali prebivalci Polja, zlasti mladina.«

»Kakšno pa je življenje v društvu danes,« sem se zanimal. Tovariš Meljo je za hip pomislil. »No, še kar gre. Lahko bi bilo sicer boljše, toda...«

»Kaj, toda?...«

»Veste, kot povsod, tudi nam primanjkuje dela voljnih odbor-

nikov in strokovnjakov. Trenutno ima društvo štiri sekcije — nogometno, rokometno, hokejsko in sekcijo za perjanico. Imeli smo tudi odbojgarsko in plavalno, pa sta prav zaradi odhoda marljivih funkcionarjev prenehali delati.«

»Toda v Vevčah imate lep bazen? Kako to, da ne morete obdržati svoje sekcije?«

»Saj sem povedal: nimamo kadra! Vsako leto sicer prirejamo uspešno plavalno šolo za pionirje. Več ko sto tega »drobiža« se nauči plavanja. Solo vodi telesnovzgojni učitelj Krevh. Toda on sam res ne zmore vsega. Vrh tega pa običajno prav v poletnih počitnicah zapusti Vevče, ker vodi ob morju razne taborne. Zato je več naših dobrih plavalcev pristopilo k ljubljanski Iliriji.«

Se največ uspehov ima pri svojem delu nogometna sekcija,« je pripovedoval tovariš Meljo. Sekcija ima več moštev in okoli 80 igralcev. Odplačno, zasluži vse priznanje, saj je zelo prizadeven. Tudi trener Alojz Potharč, ki dela popolnoma brezplačno, zasluži vse priznanje, saj je prav on uvedel med nogometaše redno, načrtno delo. Močno prizadevni so tudi rokometasi, ki so pod vodstvom svojega vodnika Bogdana Stembergerja pred leti s prostovolnim delom sami zgradili lep rokometni stadion.

»No, potencialov pa le ni tako slabo?«, sem pobaral prizadevnega telesnovzgojnega delavca.

»Seveda ni, čeprav bi lahko bilo tudi bolje. Toda, kot sem rekel, če ne bi bilo tovarne, tudi tega, kar imamo danes, ne bi bilo.« Je odvrnil tovariš Meljo. »V tovarni najdemo športniki vselej odprta vrata za svoje prošnje in težave — seveda, če jih je mogoče urediti. Vsi čimtelji v Papirnici imajo za športno življenje polno razumevanje, od organov delavskega upravljanja in direktorja do sindikata. Tovarna podpira športnike z različnimi prevozi, z materialom in prek sindikata tudi finančno. Upravljamo tudi plavalni bazen in dobček, ki ostane od vstopnine, si obdržijo športniki za svoje potrebe.«

VEVŠKA PAPIRNICA — POBUDNIK DELAVSKIH IGER

Ta pogovor je dal pobudo, da sva prešla na športno življenje tistih delavcev, ki niso vključeni v nobenem društvu.

»Že pred 11 leti,« je nadaljeval tovariš Meljo, »smo v naši tovarni dali pobudo za organizacijo »papirniad« — delavskih športnih iger. Prihodnje leto bomo v Vevčah organizirali že desete igre, torej jubilejne.«

Vprašal sem, kakošno je zanimanje med delavci za te igre.

»Zelo veliko! Tudi tisti delavci, ki niso nikoli gojili športa, se močno zanimajo za te igre. Včasih, ko ni takšnih uspehov, kot bi si vsi želeli, so celo stari delavci, ki niso nikoli poznali športa, kar nevoljni na svoje mlajše tovariše — aktivne tekmovalce.«

Tovariš Meljo je nato pripovedoval, kako se vsako leto pripravljajo za svoje igre, ki obsegajo plavanje, odbojko, nogomet, namizni tenis, atletske panoge, streljanje in šah. Približno dva meseca pred tekmovalnim organizirajo treninge za vse tiste, ki bi se radi udeležili iger in

imajo za to tudi pogoje. Seveda vsem omogočijo čimboljše priprave. Na ta način zajamejo v priprave okoli 150 delavcev (Papirnica ima nad 700 delavcev), nato pa pridejo izbirne tekme za sestavo tovarniške reprezentance. Vanjo pride približno 80 najboljših tekmovalcev.

KAJ PA OBČINSKE SINDIKALNE TEKME?

»Marsikdaj se pripravljajo in tekmujejo tudi starejši delavci, ki so že prekoračili 40. leto,« je dejal tovariš Meljo. »V tovarni je zlasti več bivših nogometašev, ki jim še danes ne da žilica miru in kljub »zrelim« letom še vedno kdaj pa kdaj radi stečejo za okroglim usnjem.«

Seveda je pobuda vevške papirnice že rodila bogate sadove. Prvi dve leti so bili vevški športniki-delavci skoraj neomejeni gospodarji na papirniadah. Potem pa so se zdramili tudi v drugih podjetjih, zdramilo se je zdravo častihlepe. Brez pretiravanja pa lahko trdimo, da so bile ravno »papirniade« povod za gradnjo športnih objektov tudi v drugih tovarnah. Tako so v Krškem zgradili vrsto lepših športnih naprav, zlasti sodoben bazen, v Sladkem vrhu krasen stadion in še marsikaj. Seveda se je ob novih objektih razvilo tudi živahno športno življenje.

»Prvo leto so bili plavalci iz Sladkega vrha tako slabi, da smo se kar bali zanje, da bodo uto-nili,« je pripovedoval tovariš Meljo. »No, zadnja leta pa se že potegujejo za prva mesta.«

Vprašal sem predsednika občinskega sveta za telesno vzgojo, če imajo v Polju še kakšne druge oblike tekmovanj, ki zajemajo delavce. Morda občinske delavske športne igre?

Tovariš Meljo mi je pojasnil, da so imeli take igre takoj po osvoboditvi, potem pa so jih opustili. Zdaj, ko je v Zalogu in Polju zrastle več novih kolektivov, je misel na občinske delavske športne igre znova oživel.

»O tem smo že razpravljali na občinskem sindikalnem svetu,« je ob koncu govora dejal tovariš Meljo. »Nekateri so mnenja, da bi te prireditve organizirali ob občinskem prazniku, drugi pa niso za takšno zamisel. Kljub temu sem prepričan, da bodo občinske delavske športne tekme tudi v Polju znova zaživele, verjetno že prihodnje leto.«

IGOR PREŠERN

KOLIKO ZDRAVEGA IN OSVEŽUJOČEGA NUDI POLETNA NARAVA. ZATO NE ODLASAJTE! IZKORISTITE ČAS IN ČIMVEČKRAT KRENITE — NA IZLET

Za razmah nogometa

Nogometna zveza Slovenije, ki je pred dnevi na XII. rednem letnem občnem zboru v Ljubljani obravnavala z delom v minuli poslovni dobi, je za ta zbor pripravila posebno tiskano poročilo, med drugim tudi referat »O nekaterih problemih za izboljšanje kvalitete nogometnega športa v Sloveniji« podpredsednika Nogometne zveze Slovenije Branka Pantiča. To poročilo, ki najprej analizira sedanje stanje nogometne igre pri nas, nato pa razčlenjuje okvirni program dela za izboljšanje kvalitete, govori tudi obsežno o nogometu v slovenskih delovnih kolektivih.

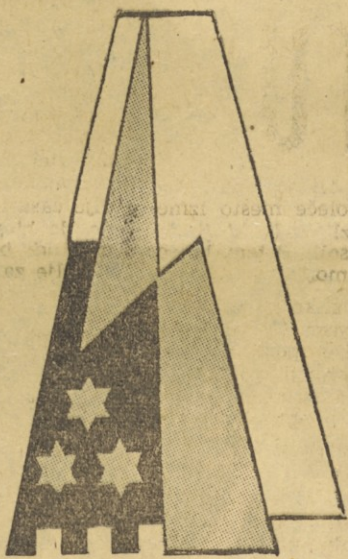
Poročevalec uvodoma ugotavlja, da so šole in delovni kolektivi poglavitni viri množičnosti. Na tem področju je nekaj že storjenega, saj so delovni kolektivi sami, nič manj pa okrajni in občinski sindikalni sveti oziroma njihove komisije za telesno vzgojo in oddih izredno pomemben pobudnik in prireditelj različnih nogometnih tekmovanj in turnirjev. Seveda pa so to šele prvi resnejši začetki, ki jih bo treba še bolj razmahniti spričo dejstva, da so za še širši razvoj športa v delovnih kolektivih za zdaj izkoriščene samo minimalne možnosti.

Naloga nogometnih organizacij bo, da bodo za to priljubljeno športno igro neposredno ali prek pristojnih organov navdušili vodstva delovnih ko-

lektivov, ki naj bi skrbela za nove nogometne aktivne po delovnih kolektivih. Pogojev je dovolj. V Sloveniji je namreč zaposlenih več ko 100.000 mladih ljudi, med katerimi je 50 odstotkov moških v starosti od 15 do 18 let. Prav ti kadri so neizčrpen vir za pravo množičnost.

Se nekaj ne kaže prezreti, namreč družbenega in političnega razvoja delovnih kolektivov v komunah in njihovega vpliva na dogajanje v okolici, pri čemer ni treba še posebej naglasiti ostale organizacijske in ekonomske pogoje ter materialne možnosti. Te okoliščine bi nogometu lahko utrlje pot med najširše množice in z njo do zdravega razvedrila delovnih ljudi.

Ti izvlečki iz poročila Nogometne zveze Slovenije za minulo skupščino, ki je v glavnem razpravljala o kvaliteti te igre pri nas, nazorno kažejo, da bo ta strokovna športna organizacija v prihodnje usmerila svoje delo bolj kot doslej v delovne kolektive. To pa so pametni računi, ki bodo koristili širokemu krogu delovnih ljudi, z novim nadarjenim nogometnim kadrom pa najboljšim slovenskim nogometnim klubom. Mladince, ki jih bo ta akcija zajela in izluščila iz množice, bo namreč treba prirediti še k strokovnemu delu v nogometnih enotah in vzgojiti v popolne nogometaše.

ZNAM LETOSNIH V. ŠPORTNIH IGER KOLEKTIVOV ELEKTROGOSPODARSTVA SLOVENIJE

V. LETNE ŠPORTNE IGRE KOLEKTIVOV ELEKTROGOSPODARSTVA LR SLOVENIJE

Izpolnjena pričakovanja

V. letne športne igre kolektivov elektrogospodarstva Slovenije, ki jih je v Celju vzorno organiziralo Elektro Celje, so povsem izpolnile pričakovanja. Z več ko 1000 nastopajočimi, kopico zanimivih bojev in tudi pomembnih rezultatov bodo šle v analizo kot eno najbolj uspešnih tovrstnih tekmovanj sploh.

Tekmovalni spored so letos izpolnili še s plavanjem. To se je izkazalo za dobro, saj bo na ta način mogoče vzbuditi smisel za to lepo vrsto pri mnogih članih delovnih kolektivov. V ostalih — že tradicionalnih — vrstah pa je bilo prav tako čuti povišano zanimanje in kar je najpomembnejše — pri večini moštev — tudi smotnejše priprave za tekmovalje.

Ce posamezne zvrsti natačneje pregledamo, je pri vseh opaziti napredek. To velja tako za množičnost, kakor tudi za kvaliteto.

● Sahovskih ekip se je letos merilo 40 (lani 30). Elektroprojekt (Lj) je ponovil svojo znano iz leta 1958 in zasedel prvo mesto pred TE Šostanj, IEV Ljubljana in Elektro Celje.

● V namiznem tenisu je nastopilo 31 moških in 10 ženskih ekip (lani 24 in 7). Pri moških je bila prva ekipa Telekomunikacij pred Slovenijim Gradcem in Kočevjem, pri ženskah pa je bil vrstni red pri vrhu tak: HE Sava, ELES, Slovenj Gradec.

● Več prijav kot lani je bilo tudi pri kegljanju, kjer je merilo sposobnosti 31 moških in 4 ženske ekipe. Najboljšo moško ekipo je postavil Kranj III, nato Elektro Celje in Kranj I. Zaporedje ženskih

ekip: Elektro Celje, Slovenj Gradec, Vuhred.

● V atletiki so prav tako zabeležili več odličnih rezultatov, nastopili pa je tudi državni reprezentant v teku na 100 m Mariborčan Gluk. Celjski starter je po tek-

movanju vedel povedati, da še nikdar prej ni v enem dnevu toliko »streljal« — tako veliko je bilo paš število udeležencev, kljub temu pa je vse poteklo v resnem športnem vzdušju. Znanega ljubljanskega tekača Pokorna je bilo zaradi dveh prehitrih startov celo treba diskvalificirati. Nekaj zmagovalcev med posamezniki: moški — 100 m: Gluk (Mrb) 11.1, višina — Kočnik (M. O.) 165, kroglja — Kravanja (SE) 11.53, 4 x 100 m — Elektro Maribor okoli 47.9, tek čez drn in strn — Elek-

tro Ljubljana-mesto 4:53.0, ženske — 60 m: Ušaj (NG) 8.4, višina — Zabu-kovec (IEV) 135, daljina — Ušaj (NG) 529, kroglja — Komelj (NG) 10.76, tek čez drn in strn — Nova Gorica 3:12.6.

● Pri moških odbojgarskih vrstah je ekipa IEV iz Ljubljane obranila naslov prvaka. Na častnih mestih sledita HE Vuženica-Vuhred in Elektro Sežana. Med ženskami si je prvo mesto priborila Dravska cona pred Telekomunikacijami in Sežano.

● Zelo živahno je bilo tudi na strelišču. Ekipa HE Mariborski otok I je s 508 krogi za 6 krogov preselila lanski zmagovalni rezultat Elektroprojekta, pa tudi drugoplasirani Ljubljana mesto II (507 in tretjeplasirani Koper I (504) sta bila boljše kot lanski najboljši. Med posamezniki pa je bilo narobe. Najboljši trije (Sevčnikar — Šostanj 175, Pavčič — Celje 174 in Cizej — Elektroprenos) niso dosegli lanskega najboljšega — Jursule iz Kopra (181) krogov.

● Preostane še, da omenimo plavanje. Posrečena in enostavna tekmovalna določila so poskrbela za precejšen odziv tekmovalcev. Pri moških je v kategoriji do 35 let 50 m (v poljubnem slogu najhitreje preplaval Trboveljčan Pirc (čas 30.3), med starejšimi člani pa je bil najboljši Mihorko (ELES) z 41.1. Med ženskami je bila prva Kito-va (IEV) s časom 41.6.

Letošnje letne športne igre Elektro so tako pomemben prispevek k proslavam ob desetletnici delavskega upravljanja, hkrati pa tudi porok, da bo športni utrip v teh kolektivih dobro čutiti tudi v prihodnjih letih.

NOGOMET, KAKRSNEGA SI ZELE VSI: DINAMICEN, A FAIR...

STOLPA

Kapetan Bunch se je z dlanjo udaril po čelu.

»Saj to... prej škornji kot čevlji!«
»Ko je bil grofov sin zadnjič tu, je imel na nogah prelepe rjave škornje, ki smo jih vsi občudovali.«

»Kaj pa danes? Kaj je imel na nogah danes, ko je prišel?« je nestrpno vprašal kapetan Bunch.

Zarko je skomignil z ramen. »Nisem ga videl. Menda je bil v gradu že zelo zgodaj.«
»Tudi to zadošča,« mu je skoraj veselo odgovoril kapetan, potem pa je v angleščini rekel dr. Marchu: »To so nedvomno sledovi rjavih škornjev. Morilec je meril s puško tako, da se je s komolcem leve natančno na levo koleno, se pravi, da je imel nogo na radiatorju. Najbrž mu je zdrsnilo. Prasko na vrhu so napravile kovinske podkvice na prstih, dva rumena sledova sta pa od škornjev... In zdaj, če spet spregovorim v nemščini,« pojdiva se tja, kjer ste trčili ob morilca, potem pa se bom pomenil z Gerhardom Hofenbergom.«

Tista pot, kjer je komaj dve uri poprej divjala dirka na življenje in smrt, torej ves labirint hodnikov med strmimi stopnicami, se je zdaj kopala v množici žarnic. Nič grozljivega ni bilo kljub belini sten. Trije ljudje so bili kmalu na kraju prejšnjega boja.

»Kdo vas je našel tu?« je kapetan Bunch vprašal Zarko in posvetil z žepno baterijo na predzadnjo stopnico, ki je imela krvav rob.

»Ljudje iz gradu. Pravzaprav nisem bil dolgo nezavesten. Opomogel sem si prav takrat, ko so prišli na vrh teh stopnic.«
Archibald Bunch je v soho svetlobe pogledal na dolgi hodnik do vrat, ki so ljubosumno varovala skrivnost. Pramen svetlobe se je počasi vračal, kapetan pa je natančno pregledal vsako ped kamnitih tal. Tam, kjer sta se hodnika združevala, je pramen svetlobe obstal in se vrnil dve ali tri stopnice nazaj. Tik pri zidu je bilo nekaj ploščate, okroglega, po barvi komaj ločljivega od kamna. Kapetan Bunch je nestrpno pristopil predmet, bil je velik bel gumb s široko črno črto na obodu. Videl je, da je nekdo tak gumb s silo odrgal, ker se je vozlov sukanca držal košček kariranega blaga.

»Ta pregled se je izplačal,« se je nasmehnil kapetan Bunch in si ogledal gumb. »Vaš prav gotovo ni,« je z očmi preletel Zarkovo bledo. »Neznanec nam je navsezadnje le pustil nekaj otipljivega.«

Zasliševanje starega strežnika Gottleba je bilo kmalu pri kraju. Drgetajoči stavec ni mogel povedati nič posebnega. Dejal je le, da je bil mladi grof po razgovoru z očetom zelo jezen, da ni hotel zajtrkovati in kasneje obdovati, da se je zaprl v svojo sobo in ni maral nikogar videti. Gottlieb je povedal, da mu je nekdo ukradel ključ tiste sobe, iz katere je zločinec streljal, in sicer najbrž takrat, ko je imel opraviti pri grofu. Ključ je hranil v svoji sobi.

V vsej Gottlebovi zgodbi je bila najbolj zanimiva trditve, da je lahko vzel ključ le kak stalen prebivalec gradu. V dokaz za to svojo trditve je rekel, da je neznanec z nezmožljivo natančnostjo izbral iz števila dvajsetih ključev samo ključ tiste sobe. Ker je imel neznanec le malo časa — stavec je rekel, da sobe po navadi ni puščaj odprte — je moral biti zelo spretan, razen tega pa je vedel za vse ključke, kaj odpira kateri izmed njih.

Preden je kapetan Bunch poklical Gerharda Hofenberga, ki je že postal živčen, je poslušal še poročnika Williamsa, ki mu je povedal, da so prstni odtisi, ki jih je našel na puški in praznem naboju, enaki tistim, ki jih je zasledil na mizi v grofovi delovni sobi.

»Ali si ti prstni odtisi in odtisi mladega grofa niso prav nič podobni?« ga je vprašal kapetan Bunch.

»Nobene podobnosti ni, gospod kapetan,« mu je odgovoril poročnik.

»Prav. Poročnik, zdaj se lahko z dr. Marchom vrnete v njegovem avtomobilu, le

narednika pustite tu... Bodite tako prijazni in naročite naredniku, naj pripelje tega pitčka, ki se je očitno že začel razburjati.«
Krajkovidne oči Gerharda Hofenberga so se vrtele kot na olju, ko je stopil v sobo, kjer sta bili še malo poprej dve trupli. Krava luža na stekleni plošči, prav takšna na tleh zraven mize in nekaj krvavih lis na preprogi in naslanjaču je spominjalo na strašni zločin.

Mladi grof je drgetal. Ščipalnik, ki ga je držal med prsti, je opiseval mlaščice, druga roka pa je živčno popravljala vzelo na samovozni. Težko je bilo ugotoviti, ali je grof drgetal od jeze ali zaradi notranjega nemira, za katerega bi morda imel dovolj vzrokov.

Gerhard Hofenberg zares ni videl brez ščipalnika. To je nehoti tudi dokazal, ker se je na vso moč zaletel v enega izmed obloženih stolov in je le malo manjkalo, pa bi bil padel, kakor je dolg in širok na krvave madeže na preprogi.

»Protestiram, gospod kapetan,« je rekel in mahal z roko, katere prsti so držali ščipalnik. »Povsem neupravičeno ste me imeli dobro uro v hišnem priporu.«

»Prosim vas, sedite in skušajte čim natančneje odgovorjati,« mu je odvrnil kapetan Bunch, kakor da ni slisal njegovega ugovora. »Tu sta bila ubita dva človeka, katerih eden je oficir ameriške vojske. Čeprav sem v vaši hiši, se mi zdi, da ob teh svojih protestih pravzaprav pozabljate na položaj, v katerem ste.«

»Menda vendar ne mislite, da sem ubil lastnega očeta?«

»Moja dolžnost je raziskati vso zadevo in odkriti zločinca,« mu je kratko odvrnil Archibald Bunch. »Da ne boste imeli nevarnosti, odgovorjajte čim konkretnije... Kolikor vem,« je rekel in pogledal Zarko, »ste se davi vrnil s fronte.«

Zarko in Gerhard Hofenberg sta prikimala.

»V kateri enoti ste bili?«

»V sedemindvajseti diviziji SS,« je polglasno, zmeden odgovoril mlad grof.

»Če se ne motim, je ta divizija sodelovala pri krvavem obračunu med varšavsko vestjo, ali ne?«

»Prosim vas, v kakšni zvezi pa je to z dogodkom v tej sobi?« mu je z vprašanjem živčno odgovoril Gerhard Hofenberg, vendar ni bil več tako izvalen kakor sprva. »Izpolnjevati smo ukaz. Navsezadnje — vojna je bila.«

»Seveda je v zvezi, pa še kakšni. Gospod grof,« mu je kapetan Bunch od blizu pogledal v obraz. »Je v zvezi, ker ho prišlo nekaj ljudi iz te divizije pred sodišče. Obtoženi bodo kot vojni zločinci. Kdo mi jamči, da niste eden izmed njih? Če ste tam množično ubijali neoborožene ljudi, zakaj bi ne mogli zaključiti svoje zločinske kariere z dvema uboema v lastni hiši?«

Kapetan Bunch je bil tako rdeč v obraz, da se je Zarko zdelo, kakor da mu bo zdaj, zdaj šinila kri v oči. S strašnim pogledom je meril rahličnega grofa, ki se je še bolj zgrbil na stolu.

»Da vam bo vse skupaj bolj jasno,« je kapetan Bunch nadaljeval nekoliko mirneje. »delam v oddelku, ki išče vojne zločince. Tu so ubili enega naših ljudi, pred menoj stojite kot oficir zloglasne esesovske divizije. Kaj bi vi storili na mojem mestu?«

»Ne, ne... Jaz bi... Verjemite mi... Zares za nisem ubil,« je komaj silno za jecjal človek s ščipalnikom. »Nisem imel razloga za to.«

»Dobro, začniva s tistim trenutkom, ko ste se vrnil v grad. Ali ste se čez dan pogovarjali z očetom?«

»Da, takoj jutraj,« je on pohitel z odgovorom.

»Kaj sta se menila?«

»Bilo je nadaljevanje naših prejšnjih pogovorov, ki so se vselej zaključevali s prepričkom. Očital mi je, ker sem bil z nacisti.«

»Kako se je končal današnji pogovor?«

»Spet sva se spila.«

»Ali sta govorila tudi o oporoki vašega očeta?«

»Mislim, da sva.«

»Povejte določneje: da ali ne?«

»Da. Očetu je bilo očitno žal, da bo vse imetje prepuštil meni kot sinu, ki ga nisem vredn. Komaj opazno je mlademu grofu spet zalgal na ustnicah tisti zviti nasmeh.«

»Ali je imel vaš oče napisano in potrjeno oporoko?«

»Da, imel jo je. Pred tremi ali štirimi leti je v trenutni nežnosti to povedal sestri in meni.«

»Ali veste, kje je oporoka?« ga je vprašal kapetan Bunch in se ostro zazrl v debela stekla na nosnikih.

Drobne oči pod steklom so bile povsem mirne. Pogled je vzdržal pogled. Gerhard Hofenberg je mirno odgovoril:

»Najverjetneje v eni izmed skrivnih omaric.«

V glavi kapetana Buncha so se mrzlično podile misli. Ali je ta prebrisani nacist, čigar živi se se zdeli sprva tako šibki zares zbral dovolj moči, da je mogel uspešno nastopiti v vlogi nedolžnega navneža?

»Kaj pa bi rekli,« se je oglasil kapetan in poudaril vsako besedo posebej, »če bi vaš oče takoj po vašem današnjem pogovoru uničil svojo oporoko? Če bi jo sežgal?«

Oči pod ščipalnikom so mirno gledale. Nobena poteza na obrazu se ni zganila. »Po tistem razgovoru bi lahko kaj takega pričakoval,« je grof Gerhard povzdignil odgovoril, »čeprav nisem bil prepričan, da bo to tudi v resnici storil.«

»Ali naj to pomeni, da niste vedeli, da je vaš oče to storil?« ga je vprašal kapetan Bunch in se mu pogledljivo nasmehnil.

»Kako na bi vedel? Po davšnjem pogovoru očeta nisem več videl. V svoji sobi sem bil, do šestih popoldne sem počival.«

»Kaj pa potem?«

»Potem sem se sprehodil po hlevih. Najdi je sem bil v konjušnici.«

»Kje ste bili na primer okoli osmih?«

»Ali hočete reči, kje sem bil takrat, ko so ubili mojega očeta?« se je samozavestno nasmehnil grof Gerhard.

»Da, prav to bi rad vedel.«

»V parku sem bil.«

»Ali ste slisali krik in potem dva strela?«

»Da, vendar se nisem zmenil za to. Prepričan sem bil, da se veselijo naši ujetniki. Seje potem, ko sem slisal govorico in vrvel tam pri vhodu v grad, mi je postalo sumljivo. Vrnili sem se.«

»Skozi katere vrata ste se vrnili v grad?«

Mladi grof je začudeno dvignil redke, rdečkaste obrvi.

»Ne razumem prav. Kod naj bi prišel v grad, če ne skozi glavni vhod?«

»Mar ni mogoče priti v grad še skozi druga vrata?«

»Mislite na tista vrata zadaj? Tam ne more nihče priti v grad, če mu kdo ne odpre od znotraj. Če mi bi hodil tam okoli?«

Komu naj bi se skrivali?«

»Samo še dve vprašanji: prvič, kako je bilo mogoče neopazno prinesiti v grad puško, ki jo je uporabil zločinec?«

»Ni nujno, da bi jo kdo prinesel,« je odgovoril Gerhard Hofenberg. »Puške sicer nisem videl, vendar bi lahko bila iz bogate očetove zbirke.«

»Tako imate pri roki odgovor na vsako vprašanje,« se je nasmehnil kapetan Bunch.

»Pokažite mi rjave škornje in karirani suknjič, ki mu manjka gumb!«

Kapetanu Bunchu se je zdelo, da so postale oči za ščipalnikom še manjše, da so skoraj povsem izginile, ko so gledale gumb s krpico tkanine tik pred nosom.

»Vse,« mu je odgovoril kapetan, »je malo zmedeno odgovoril grof Gerhard,« toda če tako želite...« Stopil je k vratom, jih odprl in zaklical na hodnik: »Magda, Magda!«

S hodnika je prišel ženski glas:

»Zelite, gospod grof?«

»Prinesi iz moje sobe lovske škornje in karirani suknjič s svetlimi gumbi.«

»Tako, gospod...«

Gerhard se je vrnil. Stopil je k očetovi mizi. Kakor da ne vidi krvave luže, ki se je razlezla po stekleni plošči, je odprl lepo rezljano skatlo in vzel iz nje cigareto.

Kapetan Bunch ga je gledal in se šušlil, zakaj njegovi prsti so bili povsem mirni, ko so približali cigareti gorečo vžgalico.

»Postrezite si, gospod kapetan,« je ponudil Archibald Bunch. »Priznati vam moram, da postaja vse to bolj komično kot pa tragično... Toda če ste sumili mene, se boste kmalu prepričali o nasprotjem.«

»Ne bodite tako samozavestni, grof,« mu je hladno odgovoril kapetan. »Počakajva, pa bova...«

Trkanje, kapetan je utihnil. Stopil je k vratom in jih odprl.

Med prhojo je stala Magda Lindemann. Nemirno je gledala zdaj grofa, zdaj kapetana.

»Magda, rekel sem ti, da prinesi rjave škornje in karirani suknjič,« je grof Gerhard stopil k njej. »Menda se razumevate?«

Nemo je prikimala in skušala pogotitni nekaj, kar jo je tiščalo v griu. Seje čez čas je odgovorila, bolj obrnjena h kapetanu kakor h grofu:

»Ni jih... Ni ne škornjev ne suknjiča. Povsod sem iskala.«

Ščipalnik je spet zdrsnil v nastavljen dlan. Prosta roka je z robem brisala kalne oči, ki so začudeno strmele v zbegano žensko med vrati.

»Lahko greste, gospa Lindemann,« je rekel kapetan Bunch. »Narednik Hardy, sem pridite,« je zaklical na hodnik, potem pa se je obrnil k okamenemu grofu Gerhardu Hofenbergu: »Obtožujem vas umora majorja ameriške vojske Williama Hutchinsa in grofa Augusta Hofenberga. Nocoj boste v hišnem priporu, jutri pa vas bom odpeljal na poveljstvo... Narednik Hardy, vi ste odgovorni zanj. Odpeljite ga!«

Človek s ščipalnikom je dvignil roko, kakor da hoče nekaj reči, potem pa je zamahnil, se obrnil in odšel po hodniku proti svoji sobi.

»Pa vi, fant,« je rekel kapetan Bunch Zarku, ko sta bila sama, »če vas zanima, ste lahko še nadalje moj pomočnik. Pojdava, tisto glavno seje pride.«

Spored Radia Ljubljana za teden od 11. do 17. julija

PONEDELJEK

dne 11. julija

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored)
5.10—5.30 Nekaj domačih
6.30—6.40 Reklame
8.05 Mambino v cha-cha-cha
8.20 Počitniško popotovanje od strani do strani
8.35 Igrata violončelista Antonio Janigro in Elefterios Papastavro
9.00 Uro pri klasičnih mojstrih
10.10 S sprejemnikom na dopust
11.00 Prizor iz 2. dejanja Janakačev Jenufe
11.15 Naš podlistek — Kralj Pariza — I.
11.35 Iz albuma samospetov
12.00 Petnajst minut z Zadovoljnimi Kranjci
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 Zabaven opoldanski spored
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Pesmi in ples jugoslovanskih narodov
14.00 Glasbene razglednice
14.30 Prirreditve dneva
14.35 A. Dvorak: Jakobinec, simfonična suita
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 Dalmatinske narodne pje Mariborski komorni zbor
16.00 Naši popotniki na tujem
16.20 Skladbe za harfo
16.40 Ljubzen v Parizu
17.10 Sferijem na pot
18.00 Operne melodije
18.40 S knjižnega trga
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Dvakrat deset
22.20 Koncert zagrebške filharmonije
22.15 Iz naših studiov
23.10 Vokalni zabavni ansambli
23.30 Glasba iz filma Zgodba o Bennyju Goodmanu
23.50 Prijeten počitek
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

TOREK

dne 12. julija

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored)
5.25—5.45 Nekaj domačih
6.30—6.40 Reklame
8.05 Skladbe za violino in klavir
8.30 Iz filmov in glasbenih revij
9.00 Vokalni kvintet Kranjčani
9.15 Blaž Arnič: Osmi simfonija »Na domači grudi«
10.10 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe
11.00 Velika orkestra Frank Chackfield in Stanley Black
11.30 Oddaja za otroke
12.00 Slovenske narodne pje Tone Koževčar
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 Pet pevcev — pet popevk
12.30 Pisani zvoki z Dravskega polja
13.30 Pojo naši operni pevti
14.10 Slovaške in moravske pesmi
14.30 Prirreditve dneva
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.40 Ritem v duru in molu
16.00 Listi iz domače književnosti
16.20 Predstavljamo vam znamenite orkestre
17.10 Razgovor z volivci
17.20 Parada plošč
18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike
18.15 Od plesišča do plesišča
18.50 Človek in zdravje
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Poje zbor Univerze iz Valparaisa
20.30 Radijska igra — Szczypterski — Wiernik: Marjan
20.55 A. Lajovic: Andante za veliki orkester
21.05 Pot ure za zabavo
21.35 Tako piešajo v Budimpešti
22.15 Ameriška pevca Anita O'Day in Billy Eckstine
22.40 Jazz — Orkester Kurta Edelhagena
23.10 Iz del Josepha Haydna
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

SREDA

dne 13. julija

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored)
5.10—5.25 Nekaj domačih
6.30—6.40 Reklame
8.05 Poje zbor bavarskega raja
8.20 Počitniško popotovanje od strani do strani
8.35 S sprejemnikom na dopust
10.10 Ciklus velikih simfonij
10.10 Potpuri za zabavo
11.30 Uvertura in dva prizora iz opere »Strije grobljani«
12.00 Vesele narodne pesmi
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 Harmonika in orglice
12.40 Otroci pozdravljajo
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Pozdrav iz Dalmacije
13.50 Popularne melodije iz orkestralne glasbe
14.30 Prirreditve dneva
14.35 Ritemična abeceda
15.15 Reklame in zabavna glasba
16.00 Novost na knjižni polici
16.20 Koncert po željah
17.10 Deset minut iz naše beleznice
17.20 Parada plošč
18.00 Kulturna kronika
18.20 R. Schumann: Karneval op. 9
18.45 Radijska univerza — Živi fosili
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Pianist Jack Dieval z orkestrom Raphaela
20.10 Velike ure opere — Bizetova Carmen leta 1875
22.15 Plesna glasba z vsega sveta
23.10 Italijanska pevka Julia de Palma v Ljubljani
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

ČETRTEK

dne 14. julija

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored)
5.25—5.45 Nekaj domačih
6.30—6.40 Reklame
8.05 Pavel Sivici: Divertimento za klavir in orkester
8.25 Majhen koncert mladih umetnikov na violini in klavirju
9.00 Medviri na tekočem
9.40 Poje ljubljanski oktet
10.10 Ne zapirajte sprejemnika!
11.30 Oddaja za ciciabane
12.00 Trio Avgusta Stanka
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 Zabaven opoldanski spored
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Santlove skladbe
13.50 Vedri zvoki
14.30 Prirreditve dneva
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 F. Chopin: Mazurke
16.00 Iz svetovne književnosti — Hermann Hesse: Doživljaj
16.20 Zabavni zbor Norman Luboff
16.40 Billy May s svojim orkestrom
17.10 Turistična oddaja
18.00 Iz oper G. Puccinija
18.30 Sport in športniki
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
20.50 Djurdjica Flere: Obisk pri Molliu
21.20 Iz Schubertove skicirke — IV. oddaja
22.15 Sanremo 1960
22.35 Moderna plesna glasba
23.10 Koncert Zagrebških solistov
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

PETEK

dne 15. julija

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored)
5.10—5.30 Nekaj domačih
8.05 Ch. Gounod: Baletna glasba iz opere Faust
8.20 Počitniško popotovanje od strani do strani
8.35 S popevkami po svetu
9.00 Veseli zvoki iz Bostona
9.41 Ob obalah Španije
10.10 Poletna tenorist Milja Gregorac in mezzosopranistka Marija Bitenc-Samčeva
10.40 Robert Farnom igra za vas
11.00 Trio Avenisk s pevčema Danico Filipič in Francem Korenom
11.15 Naš podlistek — Kralj Pariza — II.
11.35 Franz Schubert: Peta simfonija
12.00 Dobra volja je najboljša
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 Po skandinaviji
12.40 Domaci napevi izpod zelenega Pohorja
13.30 Melodije po vašem okusu
14.30 Prirreditve dneva
14.35 Arje iz manj znanih oper
15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana
16.00 Humoreska tega tedna
16.20 Parada plošč
17.10 Razgovor z volivci
17.20 L. van Beethoven: Trojni koncert za klavir, violino, violončelo in orkester v C-duru
18.00 Kanadski pevec Tennessee Ernie Ford
18.15 Poslušajmo Kmečko godbo
18.30 Iz naših kolektivov
20.00 Na avignonskem mostu...
20.15 Tedenski zunanepolitični pregled
20.30 Balet skoci stoletja
21.10 J. Ph. Rameau: Princeza
21.15 Oddaja o morju in pomorskih
22.15 Od omba do big banda
23.10 Medigra z godali
23.20 Pojte z nami
23.50 Prijeten počitek

SOBOTA

dne 16. julija

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored)
5.25—5.45 Nekaj domačih
6.30—6.40 Reklame
8.05 Havajski napevi
8.20 Pionirski tednik
8.40 Klavirske skladbe na teme slovenskih narodnih pesmi
9.00 Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec
9.20 S sprejemnikom na dopust
10.10 Meodije za vas
11.30 Družina in dom
11.40 Kaleidoskop za zabavo
12.00 Slavko Korosec: Po domače
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 Zabaven opoldanski spored
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Pihalni orkester JLA
13.50 Od arje do arje
14.30 Prirreditve dneva
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Reklame in zabavna glasba
15.40 Dane Skerl: Serenada za godala
16.00 Na platno smo videli
16.20 Prijubljene popevke
16.40 V dunajskem Pratru
17.10 Parada plošč
18.00 Pevsko društvo Slavček iz Trbovelj
18.20 Godala za zabavo
18.45 Okno v svet
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
19.30 Radijski dnevnik
20.00 »Na Roblek bom odšel...«
20.20 Sobotni mozaik
22.15 Oddaja za naše izseljence
23.10 Zaplešimo še enkrat
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

II. PROGRAM

22.15—23.00 Plesna glasba

NEDELJA

dne 17. julija

5.00—8.00 Nedeljski pozdrav — 6.30—6.40 Reklame
6.45 Popevke za jutranjo uro
7.15 Koncert naših pihalnih godb
8.00 Mladinska radijska igra
9.00 Odprmo zbirko Pahorjevih otroških pesmi
9.15 Z večero glasbo v novi teden
9.45 Pietro Nardini: Koncert za violino in orkester v e-molu
10.00 Se pomnite, tovariši...
10.30 Rado Simoniti: Pesmi o morju
10.45 Radij jih poslušate
11.30 Nace Grom: Horuk od Rakinje do Slovenskih gor
12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I.
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Za našo vas
13.45 Koncert pri vas doma
14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II.
15.15 Reklame
15.30 Radi bi vam postregli s prijetno glasbo
16.00 Glasbena sestavljenka
17.00 Sto dvaslet minut sporta
19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba
19.30 Radijski dnevnik
20.05 Glasbeni variete
21.00 Sportna poročila
21.10 Njihovi imen nismo pozabili — I. oddaja tenorist Leo S. ezak
22.15 Nace Grom ob radijskem sprejemniku
23.10 Kottal pred polnočjo
23.50 Prijeten počitek
24.00 Zadnja poročila in zaključek

»AVTO« — SPLOŠNO PREVOZNIŠKO PODJETJE KOLEKTIV ZA PODJETJE — PODJETJE ZA KOLEKTIV

Po doseženem bruto dohodku je to podjetje na tretjem mestu v kočevski občini

Pogled na stručni oddelek podjetja »AVTO« iz Kočevja

Včasih so govorili ljudje za kočevsko kotlino, da je to »slovenska Sibirija«. Tak sloves si je pridobilo Kočevje v največji meri zaradi tega, ker kljub bližini z Ljubljano ni imelo pravih prometnih zvez. Vlak je vozil v Kočevje le dvakrat na dan in po 16. uri se nisi mogel vrniti iz Kočevja v Ljubljano. Avtobusnih prog pa sploh bilo ni, ker so bile takrat tudi ceste slabe.

Po vojni so se izboljšale v tem predelu Slovenije tudi prometne zveze. Vlaki so začeli redneje voziti. Odkar pa je bilo ustanovljeno v Kočevju še splošno avtoprevoznništvo »Avto« leta 1947, so se prometne zveze resnično občutno izboljšale. »Avto« iz Kočevja vzdržuje zdaj že osem rednih prog in njegovi avtobusi prevažajo na 458 kilometrov dolgih progah v obe smeri dnevno čez 17.000 potnikov. V maju so jih prepehali celo 17.645 in pri tem prevozili skupno 758.000 potniških kilometrov.

Ni pa prevoz potnikov edina dejavnost 225-članskega kolektiva podjetja »Avto«, saj imajo mimo 8 avtobusov (dobili

bodo še 4 nove) tudi 45 tovornih voz s 27 prikolicami. Tako so s temi vozili prevozili v aprilu za 6000 ton tovora in opravili 2.400.000 tonskih kilometrov.

V prvem tromesečju letošnjega leta so dosegli v podjetju vrednost bruto dohodka v višini nekaj manj kot 129 milijonov dinarjev. Po vsem tem je razumljivo, da je podjetje po doseženem bruto dohodku na tretjem mestu med ostalimi podjetji v kočevski občini, saj so svoj plan bruto dohodka preslegli v prvem tromesečju za 11 odstotkov.

V svojem sestavu ima podjetje »Avto« iz Kočevja tudi obrate za celotno vzdrževanje voz in dva potujoča servisna voza na terenu, ki odlično delujeta in je bilo osebje teh servisov že pohvaljeno s strani šoferjev, ki so iskali pomoč pri njih.

Servisno ekipo pa je treba pohvaliti še posebej tudi zaradi

izredne požrtvovalnosti, saj je na terenu ob vsakem vremenu, bodisi pozimi, bodisi poleti, najsi bo lepo vreme ali dež.

Za potrebe po popravilih avtomobilov v Kočevju in njegovi najbližji okolici pa imajo organiziran v Kočevju posebni servis.

Svojo dejavnost pa so ob deseti obletnici obstoja podjetja »Avto« — leta 1957, — razširili s tem, da so dosegli vpis njihovega podjetja v register zunanjetrgovinskih podjetij za opravljanje zunanjega prometa. Tudi ti prevozi so se iz leta v leto povečavali in letos upajo, da bodo pri teh prevozi zaslužili okrog 70 milijonov deviznih dinarjev.

Za takšen uspeh v podjetju pa ima seveda v prvi vrsti največ zaslug njihov kolektiv, ki se nenehno trudi, da bi pravočasno izpolnil vse svoje planske naloge.

Tako kot se trudi kolektiv za blaginjo podjetja, pa se

**OB PRAZNIKU DNEVA ŠOFERJEV
ČESTITA »AVTO« — SPLOŠNO PREVOZNIŠTVO KOČEVJE VSEM SVOJIM DELAVCEM, ŠOFERJEM, MEHANIKOM IN USLUŽBENCEM ZA DOSEDANJE USPEHE — ŽELI PA, DA BI TE USPEHE ŠE POVEČALI ZA DOBRO VSE SKUPNOSTI KAKOR TUDI POSAMEZNIKOV**

prav tako prizadeva tudi vodstvo podjetja, da bi zagotovilo delavcem čim boljše pogoje dela in jim povečalo življenjsko raven.

Tako bodo letos poleg štirih novih avtobusov kupili še 2 manjša, ki jih rabijo pri svojem

poslovanju in še en remontni avto. Sredstva za nakup imajo že zagotovljena. Nimajo pa še zagotovljenih šoferjev za ta vozila, ker nameravajo vzeti v službo res dobre šoferje.

Doslej so morali svoja prosta sredstva vlagati za obnovo podjetja in niso mogli pravočasno poskrbeti tudi za stanovanja svojim delavcem in šoferjem. V bodoče bodo skrbeli tudi za lastno stanovanjsko izgradnjo in imajo že v načrtu gradnjo stolpnice z 32 stanovanji, za katero dela bodo pričeli že jeseni. Podjetje »Avto« pa upa, da bodo dobili stanovanja tudi iz fonda stanovanjske skupnosti, kjer so vključeni in prispevajo svoj delež.

Člani delovnega kolektiva se hranijo sicer v obratu družbene prehrane, kljub temu pa podjetje že ureja jedilnico v svojih remontnih obratih, da bodo lahko delavcem nudili med delom topel obrok malice.

Kako so delavci zadovoljni s svojim podjetjem pa se vidi najbolj iz tega, da so nekateri delavci v službi v podjetju že od njegove ustanovitve, se pravi 10 in tudi čez 12 let.

Njihovi kamioni s prikolicami prevažajo dnevno tisoče in tisoče kilometrov ter prepeljejo tisoče ton raznega blaga

DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

Glavne veje naše dejavnosti so daleč sledeče:

1. Strojna in elektromontaža vsakovrstnih energetskih in industrijskih objektov ter žitnih in drugih silosov;
2. Transport najtežje opreme za te objekte z lastnimi specialnimi vozili nosilnosti do 100 ton;
3. Antikora dela na vseh objektih;
4. Industrijska proizvodnja opreme za energetske objekte, distribucijsko omrežje napetosti 35, 20, 10 in 0,4 kV ter opremo za razdelitev energije v industriji (stikalne in razdelilne plošče, montažne transformatorske postaje za zunanjo postavitev in notranjo, kabelski nizkonapetostni ulični vzliščni razdelilci itd.);
5. Hladilna absorpcijska tehnika — serijska proizvodnja malih gospodinskih hladilnikov,
6. Pralna tehnika za gospodinjstva, stanovanjske skupnosti, komune, bolnišnice, ustanove itd. s širokim asortimentom proizvodov, projektiranje in montaže teh objektov.

Naš bodoči program:

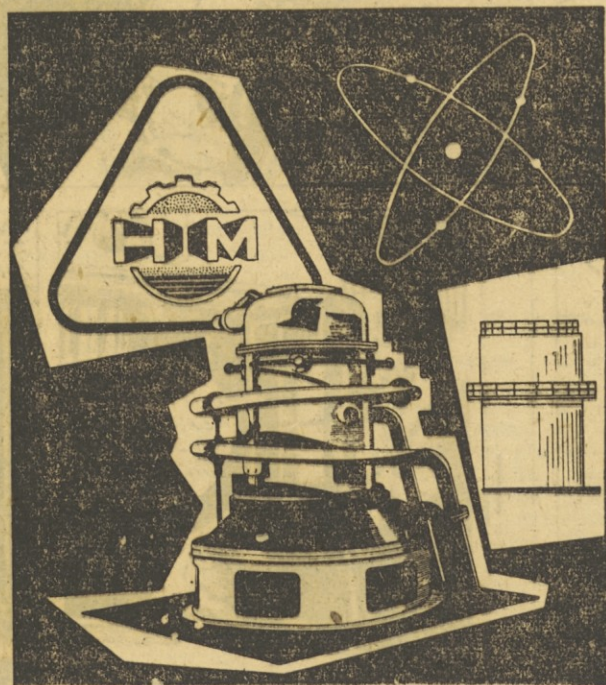
Vsekakor, kot že zgoraj navedeno, predvidevamo modernizacijo in izpopolnitev našega sedanjega programa. Po izkušnjah na montaži velikih objektov raznih panog (elektrarne, transformatorske postaje, silosi, tovarne celuloze, atomski reaktor itd.) smo se specializirali za vsakovrstno elektro in strojno montažo in nudimo naše usluge vsakomur. Tudi v bodoče nameravamo to dejavnost še bolj razvijati in modernizirati.

Asortiment naših elektroproizvodov (stikalnih in razdelilnih plošč, transformatorskih postaj, kabelskih uličnih razvodnih omar) nameravamo v bodoče še bolj izpopolniti z različnimi novimi izvedbami, še bolj se nameravamo posvetiti avtomatizaciji industrije, razviti nove moderne tipe nekaterih delov in opreme za te izdelke itd. Dobrodošle so nam tudi vse sugestije naših naročnikov in se z našimi vedbami radi prilagajamo trenutnim željam in potrebam posameznih kupcev.

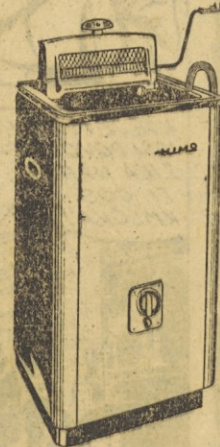
Na področju pralne tehnike razvijamo izdelavo frontalnih pralnih strojev kapacitete 8, 12, 16 in 24 kg suhega perila v eni polnitvi v polavtomatski izvedbi s segrevanjem na elektriko, paro in plin. Stroji bodo zelo podobni našemu sedanjemu polavtomatskemu stroju FO 7, le po dimenzijah ustrežajo večji in bodo imeli že vgrajene bojlerje. V kooperaciji s podjetjem IKI pa pripravljamo proizvodnjo tudi v večjih bobenskih električnih in parnih sušilnih strojev.

Za bodočnost pripravljamo tudi nove gospodinske pralne stroje, kapacitete do 3,5 kg suhega perila v eni polnitvi, po licenčni dokumentaciji RONDO, ki bodo na tržišču prav gotovo zelo ugodno sprejeti.

OD MONTAŽE ENERGETSKIH OBJEKTOV PREKO IZGRADNJE NAPAVALNIH OMREŽIJ DO PROIZVODNJE GOSPODINSKIH APARATOV

HIDROMONTAŽA

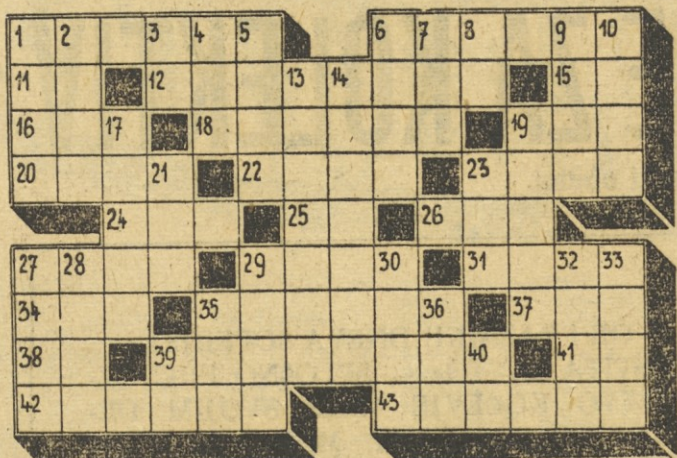
MARIBOR

Montaža energetskih objektov:

Kot eno prvih jugoslovanskih podjetij se je že v sredini l. 1948 ustanovljeno montažno podjetje »Hidromontaža« v Mariboru lotilo izgradnje elektroenergetskih in industrijskih objektov širom po Jugoslaviji. V času svojega obstoja, torej v 12 letih, se je delovni kolektiv podjetja, ki danes šteje 1300 zaposlenih, spoprijemal z najtežjimi nalogami izgradnje velikih objektov in do sedaj z največjim uspehom montiral preko 40 hidroelektrarn in termoelektrarn s skupno močjo agregatov nad 1.100.000 kVA, montiral nad 15 velikih razdelilnih transformatorskih postaj ter montiral in rekonstruiral nad 45 raznih tovarn in industrijskih objektov, velikih in malih. Tudi danes se podjetje uspešno bavi z montažnimi deli na 16 velikih in večjih elektroenergetskih objektih ter na več manjših ter je kvalitetno delo naših monterjev povsod iskano in ocenjeno kot prvorazredno.

Za razvedrilo in kratek čas

KRIŽANKA ŠTEV. 26

Vodoravno: 1. priprava za čiščenje, 6. pripadnik severno-evropske rase skupine, 11. vrsta žita, 12. podoknica, 15. osebni zaimek, 16. števec, 18. nizka predalna omara, 19. industrijska rastlina, 20. Ober, 22. vrsta zvezde, kakršne nenadoma zažarijo s silnim sijajem, 23. ud našega telesa, 24. tišina, 25. začetnici primka in imena našega največjega umrlega pisatelja, 26. klic na pomoč, 27. apnenčasto ozemlje z značilnimi geološkimi tvorbami in podnebjem, 29. opojna pijača, 31. vrsta igre z žogo na konjih, 34. velika nočna ptica, 35. sodržavljeni, 37. mlečni izdelek, 38. prvi črki, 39. predajati se brezdelju, 41. staroegipčanska duša, 42. priprava za peko mesa na odprtem ognju, 43. znak, opozorilo.

Navpično: 1. cunja, 2. mesto v SZ ob gornji Volgi, 3. najvišja karta, 4. denarno nakazilo, 5.

prvi judovski vrhovni svečenik, 6. upanje, 7. vzvišena lirski pesem, 8. egipčanski bog Sonca, 9. vrbov gaj, 10. fizikalna enota za silo, 13. čustvena razgibanost, 14. časnikar, 17. planinska staja za živino, 19. zelo okusna vrsta morske ribe, 21. velika divja mačka, 23. nasilen odvzem lastnine, 27. napaka, poškodba, 28. vodna žival, 29. duh, 30. spojina s kisikom, 32. pokrajina na Hrvaškem, 33. stara ploskovna mera, 35. velika reka v Srednji in Zahodni Evropi, 36. hoditi, 39. prislov poziva, 40. vas pri Ljubljani.

REŠITEV PREJSNJE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. kilopond, 8. kraja, 13. Kalahari, 14. vranec, 15. ar, 16. por, 17. kip, 19. faze, 20. topol, 22. koren, 24. nat, a, 25. arena, 27. etapa, i, 29. lar, 31. žalec, 33. pasol, 35. idol, 37. ris, 38. vas, 39. me, 40. zalust, 42. elektron, 45. amebe, 46. prozaist.

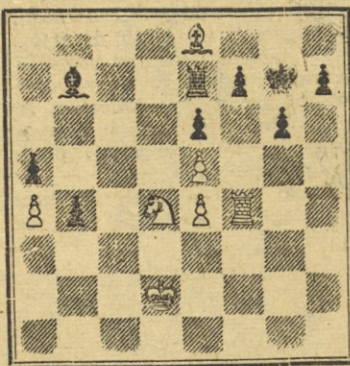
Kombinirajmo

Beli na potezi dobi

Beli: Kd2, Tf4, Le8, Sd4, a4, e4, e5 (7)

Črni: Kg7, Te7, Lb7, a5, b4, e6, f7, g6, h7 (9)

Skakač proti trem kmetom! Matematično so torej sile na bojišču izenačene. Toda šahovska matematika ne drži vselej. Tudi pozicijo je treba pogledati. In ta je ugodnejša za belega: črna vojska je uklenjena na zelo ozkem prostoru. To pa je minus, ki ga beli takoj z odločno kombinacijo izrabí in si ustvari zmogovito materialno prednost. Poiščite najšibkejšo točko v črnem taboru, pa povežite to s slabim položajem kralja na g7 ter lovca na b7 in rešitev bo na dlani. Igrajo pa vse tri bele figure!

4. Sd8+8 Sd7
3. Tf7 Kf7
2. Sd6+ Kg8
1. Lf7, Tf7, Lf7

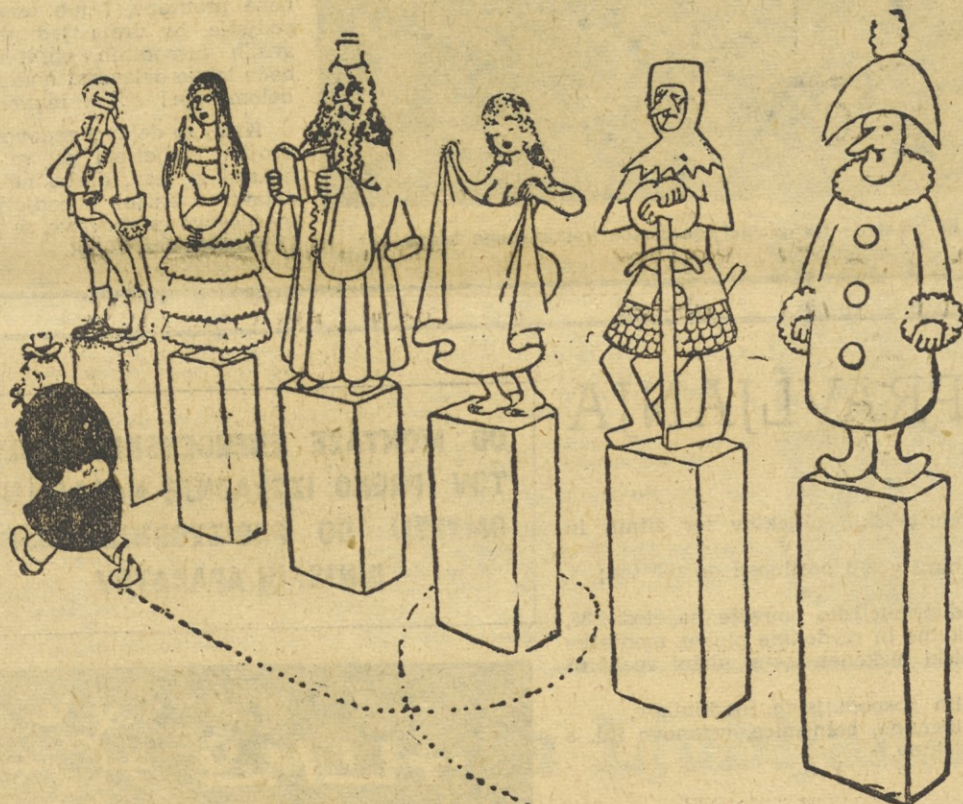
SAP-TURIST LJUBLJANA

čestita vsem šoferjem v Sloveniji za dan šoferjev

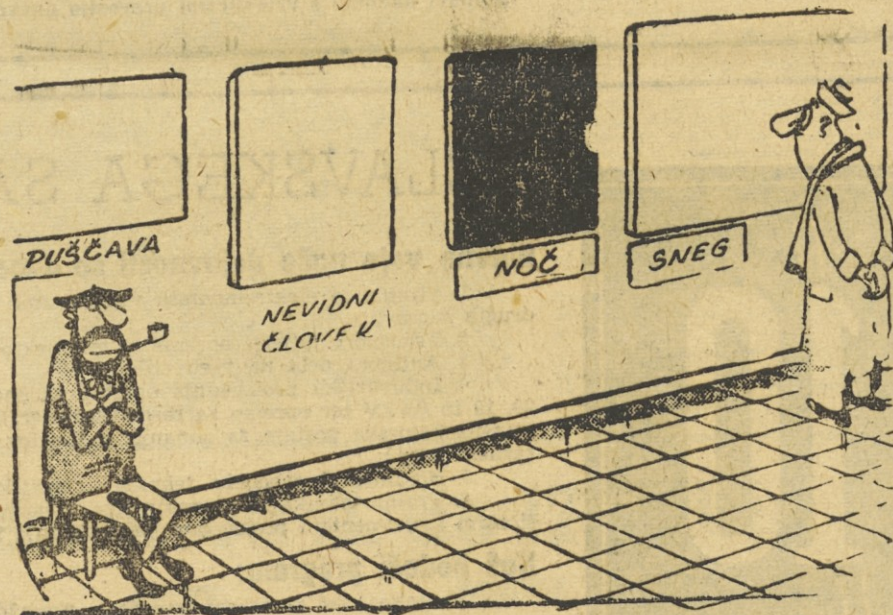

ODHOD NA LETNI DOPUST

- Kolega, če me bo kdo iskal, mu recite, naj pride jutri!

BREZ BESED

NOV VAL V SLIKARSTVU

Priloga PATAKA

RISE ZDRAVKO SULEC

NEBOM TE MOGEL POSPREMITI NA POSTATO, ANA!

SAJ SE SALIS, MIRKO...

NE JOČI, NEŽA... V GOZD GREM K TVOJIM. K NAŠIM GREM...

PAZITE NAŠE, GOSPO DIČNA ANA!

VSE JE PRIPRAVLJENO ZA NA POT... LE KOD HODI ANA? KJE JE ANA?

KJE JE MOJA HČI? NISI DOVOLJ PAZILA NANTO, TI GOS KMEČKA!

NIČ NE VEM, GOSPOD DOKTOR. JOJ, MENI JOJ!

MIRKO, TA KOJ PRIDITE! NEVAJ SLABEGA SE JE ZGODILO... OBU PAN SEM!

ANA JE IZGINILA. PUSTILA JE LE SPOROČILO... NE BODITE V SKRBEH! STRASNO!

PREPRIČAN SEM, DA JE TO ENA IZ MED NENIH MUH. KAR, BREZ SKRBI, GEZ DVA DNI SE BO OGLASILA S SICILITE!